

עדות על מלחמת חרבות ברזל

לי מרדכי, היסטוריון ואזרח ישראלי
15.4.2024 (גרסה 5.0)

תוכן עניינים

3	תקציר.....
4	הצהרה מקצועית ואיתית (כולל אזהרת טריגר).....
5	מבוא.....
7	הקשר.....
7	הטבח בפלסטינים.....
7	מספרים.....
8	תגובות בינלאומיות.....
9	התקפות חסרות אבחנה ופרופורציה.....
10	תמותה והשפעות על קבוצות בחברה הפלסטינית.....
11	מקרי טבח, נהלי פתיחה באש ודוגמאות.....
13	גרימת מוות לאוכלוסיה אזרחית.....
15	רעב והרעבה.....
18	מחסור שאינו מזון (חשמל, תרופות, מים).....
19	מערכת הבריאות בעזה.....
20	השיח הישראלי ודה-הומניזציה של פלסטינים.....
20	דה-הומניזציה במוסדות המדינה וצה"ל.....
21	דה-הומניזציה בצה"ל.....
23	דה-הומניזציה בחברה הישראלית.....
25	השפעות דה-הומניזציה על פלסטינים מעוכבים ועצורים.....
26	טיהור אתני.....
30	חטופים.....
31	הגדה המערבית.....
32	עדויות להרג פלסטינים.....
32	התעללות, השפלה ומעצר של פלסטינים.....
33	מדיה, תעמולה והמלחמה (הערה).....
34	הדגשת זוועות התקפות ה-7.10.....
35	ביטול קולות ביקורתיים מחוץ לישראל.....
36	הגבלת זרימת המידע מעזה.....
36	ליכוד הציבור הישראלי סביב המלחמה.....
37	המדיה והשיח בישראל.....
38	עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה וללא ביקורת.....
39	מדיה בארה"ב.....
40	היחס לאונר"א כמקרה של הטיה בייצוג תקשורתי.....
41	דוגמא נוספת של תעמולה מוצלחת: הטלת ספק בהערכת התמותה הפלסטינית.....
43	זום-אין 1 – הפשיטה השניה של ישראל על בית החולים אל-שיפא (18.3-1.4).....
47	נספח 1 – הסיבות שבגללן בחרתי להגדיר את פעולות ישראל במלחמה כג'נוסייד.....

תקציר

אני, לי מרדכי, היסטוריון במקצועי ואזרח ישראלי, מעיד במסמך זה, במהלך האירועים המתפתחים, על המצב הנורא ברצועת עזה. הכמות העצומה של העדויות שראיתי, הרבה מהן מקושרות בהמשך מסמך זה, הספיקו עבורי כדי להאמין שישאל מבצעת ג'נוסייד (רצח עם) באוכלוסיה האזרחית בעזה. אסביר את בחירתי להשתמש במונח בהמשך המסמך. המלחמה הנוכחית היא התגובה הישראלית לטבח שביצע חמאס ב-7.10.23, פשע מלחמה ופשע נגד האנושות. ההתקפה של חמאס נעשתה בתוך ההקשר של העימות המתמשך בין ישראל והפלסטינים – עימות שחוזר ל-1917 או 1948 (או תאריכים אחרים). בכל המקרים, אינני מאמין שעוולות היסטוריות ומעשי זוועה בעבר מצדיקים מעשי זוועה נוספים בהווה. לכן, אני מאמין שהתגובה הישראלית למעשי חמאס ב-7.10 היא חסרת פרופורציה ונפשעת בבירור.

הפסקאות בתקציר המנהלים הזה כוללות את תמצית החלקים הארוכים בהרבה בהמשך מסמך זה, פסקה לכל חלק. כל אחד מהחלקים כולל עשרות רבות של הפניות לעדויות שעליהן ביססתי את הערכתי. גרסה זו של המסמך מרחיבה מאוד את הגרסה הקודמת מה-15.3 – באמצעות תוספת מידע רב ותגובות לדיון שעוררה.

בחצי השנה האחרונה, ישראל ביצעה טבח רב בפלסטינים בעזה, ועד לזמן הכתיבה גרמה למותם של למעלה מ-33,000 פלסטינים – כשני שליש מהם נשים וילדים. עשרות אלפים אחרים נפצעו ולפחות אלפים נעדרים. יש עדויות רבות לכך שהתקפותיה של ישראל נעשות ללא אבחנה ואין פרופורציונליות, ויש דוגמאות רבות למעשי טבח והרג נוספים. רשימה ארוכה של מוסדות בינלאומיים ביקרו בחריפות את התנהלות ישראל במלחמה.

ישראל ניסתה באופן אקטיבי לגרום למוות בקרב האוכלוסיה האזרחית בעזה. ישראל הרעיבה את עזה כמדיניות שבה השתמשה ככלי נשק במלחמה, וכך גרמה למותם של עשרות אזרחים (בעיקר ילדים) מרעב. ישראל יצרה מחסור במים, תרופות וחשמל. ישראל גם פירקה את מערכת הבריאות ואת התשתית האזרחית בעזה. כתוצאה מכך, אנשים רבים מתים ממצבים ברי טיפול, וטיפולים מורכבים כמו קטיעות איברים וניתוחים קיסריים נעשים ללא הרדמה.

דה-הומניזציה שעברו הפלסטינים בשיח הישראלי חזקה כל כך עד שרוב גדול של יהודים ישראלים תומך בפעולותיה של ישראל במלחמה. דה-הומניזציה הובלה על ידי בכירים במדינת ישראל, וממשיכה לקבל תמיכה דרך מוסדות המדינה והצבא. דה-הומניזציה נוכחת מאוד גם בחברה האזרחית הרחבה יותר. דה-הומניזציה מובילה להתעללות רחבה בפלסטינים מעוכבים ואוכלוסיה אזרחית בעזה ורכושה, כמעט ללא השלכות. הרוב הגדול של התוכן שמעיד על דה-הומניזציה משותף ברשת על ידי ישראלים. עדויות מהצד הפלסטיני על חוויות המלחמה מאששות ממצאים אלו.

מכלול העדויות שראיתי מצביע על כך שסביר מאוד שאחת ממטרותיה של ישראל היא לטהר את רצועת עזה, באופן חלקי או מלא, באמצעות סילוק מספר רב ככל האפשר של פלסטינים. דמויות מפתח בממשלת ישראל העידו על מטרה זו וכמה משרדי הממשלה בישראל תכננו טיהור כזה או פעלו להוציאו לפועל. ישראל כבר טיהרה אזורים נרחבים משטח הרצועה באמצעות הרס ובולדוזרים, וניסתה גם להרוס את התשתית החברתית של החברה הפלסטינית באמצעות נזק ממוקד למוסדות אזרחיים כמו אוניברסיטאות, ספריות, ארכיונים, מבני דת, אתרים היסטוריים, מבנים חקלאיים, בתי ספר, בתי קברות, מוזיאונים ושווקים. עד כה נהרסו או נפגעו יותר ממחצית המבנים ברצועה.

אחת ממטרות המלחמה, על פי ממשלת ישראל, היא לשחרר את החטופים אשר למעלה מ-130 מהם נותרו בשבי חמאס נכון לזמן כתיבת מסמך זה. העדויות מצביעות על כך שביחס לטיהור האתני של הרצועה, שחרור החטופים נמצא בעדיפות נמוכה מצד הממשלה. עד כה ישראל שחררה בדיוק שלושה חטופים בפעילות צבאית, ובמקביל הרגה חטופים רבים אחרים באופן ישיר או עקיף בשל פעולותיה ברצועה. פעמים רבות, ישראל עיכבה את המשא ומתן לשחרור החטופים או ניסתה להכשילו.

תשומת הלב העולמית לעזה הסבה את תשומת הלב מהגדה המערבית. שם, פעולותיה של ישראל באמצעות הצבא ומתנחלים מאז תחילת המלחמה הרגו מאות פלסטינים ללא הצדקה, טיהרו אתנית לפחות

15 קהילות מקומיות, והובילו לעליה חדה ברמות האלימות, ההתעללות וההשפלה של פלסטינים מצד מדינת ישראל והמתנחלים.

כל האמור לעיל התאפשר בשל תמיכה חזקה של רוב התקשורת הממוסדת בישראל ובמערב – במיוחד בארה"ב, בריטניה, וגרמניה. מתחילת המלחמה, ישראל ניהלה מלחמת מידע שהדגישה את זוועות ה-7.10 באמצעות מידע מהימן ולא מהימן, ביטלה קולות ביקורתיים מחוץ לישראל, הגבילה את זרימת המידע הנגיש מעזה, וליכדה את הציבור הישראלי סביב המלחמה באמצעות הגבלות השיח בישראל. כתוצאה מכך, התקשורת והשיח בישראל הם כמעט לחלוטין בעד המלחמה. תקשורת המיינסטרים בארה"ב חולקת הרבה ממאפיינים אלו. בחינה מעמיקה יותר של התקפות ישראל נגד ארגון אונר"א והספקות החוזרים שמוטלים בהערכות התמותה הפלסטיניות מצאה ששני המקרים מבוססים על תעמולה חסרת יסוד. כל האמור לעיל מייצר לגיטימציה לאלימות ולפעולותיה של ישראל, מסב את תשומת לב הציבור מהתרחשויות רבות בעזה, ומסייע לדה-הומניזציה של הפלסטינים.

אני מתמקד בפשיטה השניה של ישראל על בית החולים אל-שיפא בסוף מרץ כמקרה בוחן להרבה מהמגמות המתוארות למעלה.

העדויות שראיתי ושאותן אני מתאר בהמשך הספיקו עבורי להאמין שמה שישראל עושה לאוכלוסיה האזרחית בעזה הוא פשע נגד האנושות שעונה להגדרה של ג'נוסייד למיטב הבנתי. בנספח, אני מסביר מדוע בחרתי להשתמש במונח זה.

הצהרה מקצועית ואתית (כולל אזהרת טריגר)

מסמך זה כולל את ההבנה שלי את המלחמה בעזה. המסמך נכתב על ידי בלבד. לא קיבלתי על מסמך זה כל תשלום, וכתבתי אותו מתוך מחויבות לזכויות אדם, למקצועי ולמדינה שלי. רובו המוחלט של המסמך נכתב בשפה קרה ולא רגשית כדי להימנע מלנסות להשפיע על הקורא. באמצעות רגש, הטיה נפוצה בשיח. ניסיתי להיצמד לעובדות כפי שאני מבין אותן. המסמך כולל תוכן קשה רב, במיוחד בכל הקשור לאלימות, אכזריות, דה-הומניזציה והרעבה. מעט התיאורים הגרפיים שהמסמך כולל הם קצרים. התוכן שאליו אני מפנה בהערות השוליים הוא קשה בהרבה, והפניות רבות כוללות תכנים גרפיים קשים לצפייה.

לאורך המסמך נמנעתי משימוש במושגים טעונים שקשה להגדירם כמו ציונות, אנטישמיות, טרור/טרוריזם, ברוטליות וכן הלאה. כל אלו הם boundary objects (מושג טכני שמשמש לתיאור מושגים שאנשים שונים מבינים בדרכים שונות. בתקשורת אנחנו משתמשים במושגים אלו מבלי להגדירם),¹ שבדרך כלל משמשים ככלי נשק בשיח על ידי דוברים שונים כאמצעי לגיטימציה או דה-לגיטימציה ביחס לאנשים, מוסדות או פעולות. אני לא מאמין ששימוש במושגים אלו יהפוך את המסמך הזה לקריא יותר או את הניתוח שבו לטוב יותר.

אני מעדכן מסמך זה לאורך זמן. למרות שאין ספק שפרטים ועובדות חדשים ימשיכו להתגלות בעתיד, מאז שהתחלתי לאסוף מידע דרך מסמך זה (לפני כארבעה חודשים, נכון לזמן הכתיבה), התיקונים שאותם הייתי צריך לבצע היו מינוריים.

מטרתו המרכזית המקורית של המסמך הייתה להצהיר על דעתי בציבור מתוך תחושת המחויבות שלי לערכי זכויות אדם. לאחר שהגרסה הרביעית של המסמך באמצע מרץ שותפה באופן נרחב בטוויטר, התמיכה שקיבלתי מקוראים עודדה אותי להמשיך לכתוב עבור רבים אחרים ברחבי העולם ובישראל שרוצים להבין את הנסיבות בימים מורכבים אלו בהווה ובעתיד. מטרה משנית היא לרכז ולשמר לפחות חלק מהעדויות אליהן נחשפתי במהלך הקריאה שלי על המלחמה.

עמדי מבוססת על מידע רב שאספתי בעיקר החל מסוף דצמבר 2023. בהערכותי נתתי העדפה למידע שמגיע מגורמים מבוססים כמו האו"ם ומשרדיו השונים, ומספר ארגונים העוסקים בסיוע הומניטרי וזכויות אדם. השתמשתי גם באמצעי התקשורת המסורתיים, במקרים עובדתיים (למשל: מישהו שאמר משהו) ובתחקירים שביצעו. כדי לתמוך בסיפורים הרחבים השתמשתי גם במידע משני הצדדים במדיה החברתית.

¹ Baggio, Jacopo A., Katrina Brown, and Denis Hellebrandt. "Boundary Object or Bridging Concept? A Citation Network Analysis of Resilience." *Ecology and Society* 20, no. 2 (2015). <http://www.jstor.org/stable/26270178>.

להערכת, מאז תחילת המלחמה, קראתי יותר מאלף מאמרים – אקדמיים, כאלו שנכתבו על ידי אקדמאים או עיתונאים, ואחרים. בנוסף, צפיתי באלפי סרטונים ותמונות מהרצועה, בעיקר מהצד הישראלי. רבים מהסרטונים האלו כוללים תכנים הקשים לצפייה – אלימות, אכזריות, דה-הומניזציה ותוצאותיהן, וכללתי אותם כדי להעביר ולהבהיר את גודל האירוע ושכיחות הזוועות שאותן אני מתאר. אני מעריך שהרוב הגדול של המידע שאספתי מהמקורות השונים וכללתי במסמך זה הוא מהימן, ובחרתי פעמים רבות שלא לכלול מידע משני הצדדים אשר הייתה לי סיבה לפקפק באמינותו. אני כולל במסמך זה הערות שוליים רבות אשר מפנות למקורות בהם השתמשתי, כדי לאפשר לקורא.ת לחזור למקורות כדי לבדוק את דבריי. אשמח לקבל ביקורת ותיקונים בנוגע לכתוב.²

כמה מילים ביחס לעצמי ולתחום המומחיות שלי. גדלתי בישראל ואני חלק מהחברה האזרחית בישראל. הוכשרתי כהיסטוריון מקצועי עם תארים מהאוניברסיטה העברית (ב"א) ופרינסטון (דוקטורט), ואני עובד בהווה כהיסטוריון באוניברסיטה ישראלית מובילה. הכישורים המקצועיים הרלוונטיים שלי כוללים ביצוע מחקר מקיף, הערכת מקורות כתובים ומהימנותם, חשיבה ביקורתית, וסינתזה של חומר רב לנרטיב קוהרנטי. למרות שהמלחמה הנוכחית היא נושא חדש עבורי, העבודה שלי על מסמך זה דומה מאוד במהותה לעבודה המחקרית המקצועית שאותה אני מבצע מדי יום. המחקרים שלי מפורסמים בעמודי ה-[academia.edu](https://www.academia.edu) וה-[Google Scholar](https://scholar.google.com) שלי.

מבוא

אני, לי מרדכי, היסטוריון ואזרח ישראלי, מעיד במסמך זה, במהלך האירועים המתפתחים, על המצב הנורא ברצועת עזה. אני כותב את דעתי האישית מתוך אחריות כפולה: כאזרח שמדינתו מבצעת מה שאני רואה כפשעים חמורים, וכאקדמאי, שמאמין שמאחר והקדשתי את הקריירה שלי עד כה למחקר ולהוראת אחרים עליו להצביע על אי-צדק, במיוחד כשהוא מתרחש כל כך קרוב. אני כותב גם בשל השתיקה המאכזבת בנושא בקרב מוסדות אקדמיים רבים בישראל ובעולם, במיוחד כאלו שהיה מצופה מהם להשמיע את קולם בבירור. קומץ העמיתות והעמיתים שלי שבחרו לדבר באופן אמיץ היוו עבורי השראה.³ אינני מאמין שמסמך זה ישכנע רבים, אבל כתבתי אותו כדי להעיד שבזמן המלחמה היו וישנם גם קולות ישראליים שדיברו אחרת.

ניתן למצוא את הגרסה המעודכנת ביותר של מסמך זה בעמודי ה-[academia.edu](https://www.academia.edu) וה-[Twitter](https://twitter.com) שלי, בהם קיימות גרסאות זהות בעברית ובאנגלית. גרסאות ישנות ניתן למצוא בעמוד הטוויטר שלי. אני מתכנן להמשיך לעדכן את המסמך מדי כמה שבועות.

ב-7.10.23, חמאס וחמושים אחרים תקפו את ישראל. במתקפה נהרגו כ-1,150 בני אדם, רובם אזרחי ישראל. חמאס וחמושים אחרים הרגו את הרוב הגדול של האנשים האלו, והמעטים האחרים נהרגו מאש ידידותית בכאוס שהתרחש. כ-250 בני אדם, אזרחים ישראלים ברובם, נחטפו לרצועת עזה. אירועי זוועה אלו מהווים פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. רבים אחרים כתבו על הנושא בתקשורת הישראלית והבינלאומית, ואין לי מה לחדש בעניין בשלב זה. פעולות נוראיות אלו – שבעצמן נעשו בהקשר היסטורי שחוזר לסכסוך המתמשך בין ישראל והפלסטינים – הובילו למלחמה שמהווה את ההקשר לכתיבת מסמך זה.

למרות מעשי הזוועה האמורים של חמאס, אני מאמין שתגובתה של ישראל לאירועי ה-7.10 במהלך חצי השנה האחרונה היא נפשעת, לא מוסרית וממשיכה להיות חסרת פרופורציה. ברור לי שעמדותיי בנושא משקפות דעת מיעוט קטנה בחברה הישראלית. בסקרים בנושא רק 1.8% (אוקטובר), 7% (דצמבר) ו-3.2%

² מסמך זה מעדכן ומרחיב גרסאות מוקדמות יותר של הבנתי את המתרחש בעזה שאותן פרסמתי בתחילת ינואר, בסוף ינואר, באמצע פברואר ובאמצע מרץ 2024 בהמשך לרעיונות והצעות שקיבלתי מאז, כמו גם תוכן נוסף שהתפרסם מאז. אני מודה כאן לקורא אנונימי אחר שחיווה דעה על כל טיוטות המסמך, ל-Merle Eisenberg שהעיר על הטיטוה של הגרסה הראשונה ול-Joshua Meyrowitz (פרופ' אמריטוס לתקשורת מאוניברסיטת ניו המפשייר) שבדק לעומק ובאופן מקיף את כל הגרסה הרביעית לאחר שפורסמה כהכנה לכתיבת הגרסה הנוכחית של המסמך ואף סיפק מספר מקורות חשובים. כל הקוראים סייעו בביקורת על המסמך בגרסאותיו השונות, והכתוב כאן הוא על דעתי ולא בהכרח על דעתם. באופן דומה, כל הטעויות הן שלי בלבד.

³ בחרתי לכתוב את ההצהרה הנוכחית בנוגע לנעשה בעזה לאחר שקיבלתי השראה לעניין מפרופ' ג'ון מירשהיימר, שכתב מסמך דומה לפני מספר חודשים (<https://mearsheimer.substack.com/p/death-and-destruction-in-gaza>). בנוסף, המסמך שחברה צפון אפריקה לבית הדין הבינלאומי סיפק חלק ממקורות המידע לגרסה הראשונה של מסמך זה, שאת כולם בדקתי באופן עצמאי (<https://www.ici-j.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf>).

(ינואר) מהנשאלים היהודים בישראל האמינו שצה"ל משתמש ביותר מדי כוח בעזה.⁴ במרץ, 81% מהישראלים חשבו שישראל עושה את כל שביכולתה כדי לא לפגוע באזרחים (כולל 19% שחשבו שישראל עושה יותר מדי),⁵ בעוד ש-80% מהציבור היהודי סבור שישראל לא צריכה להביא בחשבון את סבל האזרחים הפלסטינים בזמן תכנון המערכה בעזה.⁶ סקר באפריל מצא שרק שליש מהישראלים היהודים חשבו שישראל צריכה לקבל את דרישת מועצת הביטחון של האו"ם להפסקת אש זמנית בחודש הרמדאן.⁷ נכון לזמן הכתיבה, המלחמה ממשיכה למרות שקולות בכירים בישראל⁸ ובארצות הברית⁹ מאמינים שראש ממשלת ישראל רוצה מלחמה אינסופית כדי להמשיך לשרוד בשלטון, בעודו מטעה את הציבור הישראלי להאמין שניצחון מוחלט אפשרי.¹⁰

העדויות שראיתי ושאותן אני מתאר בהמשך הספיקו עבורי להאמין שמה שישראל עושה לאוכלוסיה האזרחית בעזה הוא פשע נגד האנושות¹¹ שעונה להגדרה של ג'נוסייד למיטב הבנתי.¹² החלטה זמנית של בית הדין הבינלאומי לצדק (International Court of Justice) ב-26.1.24 קבעה¹³ שפעולותיה של ישראל עשויות להיחשב לג'נוסייד, בהמשך לדבריהם של מומחים לפני¹⁴ ואחרי ההחלטה¹⁵ – וכולל פעולה וכוונה.¹⁶ שופט פדרלי בקליפורניה קבע גם כן שפעולותיה של ישראל בעזה עשויות להיחשב לג'נוסייד.¹⁷ אני דן בסיבות שהובילו אותי להשתמש בניסוח זה בנספח למסמך זה.

מכיוון שהמצב ההומניטרי ברצועת עזה המשיך להתדרדר בפברואר ומרץ,¹⁸ מועצת הביטחון של האו"ם העבירה החלטה הדורשת "הפסקת אש מיידית" בעזה בסוף מרץ.¹⁹ שלושה ימים לאחר ההחלטה בית הדין הבינלאומי לצדק העביר החלטות נוספות וקרא לישראל להבטיח את משלוחי הסיוע, שירותים בסיסיים וסיוע הומניטרי לאוכלוסיה הפלסטינית האזרחית בעזה.²⁰ נכון לזמן הכתיבה, ישראל לא שינתה את המדיניות שלה באופן משמעותי מאז החלטות אלו אפילו אם קצב ההרג קטן בשל ההאטה הכללית בלחימה הפעילה במלחמה.

בנוסף לכך, התנהלותה של ישראל במהלך המלחמה ערערה באופן שיטתי פעם אחר פעם על חוקים ונורמות שהיו אמורים לקבוע כיצד מלחמות "מתורבתות" אמורות להתנהל בעשורים האחרונים.²¹ כפי שמסמך זה מציג, מועצת הביטחון של האו"ם דרשה הפסקת אש מיידית: ישראל סירבה. בית הדין הבינלאומי לצדק הכריח את ישראל להעביר סיוע הומניטרי: ישראל סירבה. המשפט ההומניטרי הבינלאומי קובע שבלתי חוקי להשתמש בהרעבה של אוכלוסיה אזרחית כנשק במלחמה: ישראל עשתה זאת במשך חודשים. הפצצות חסרות אבחנה אינן חוקיות, אבל ישראל עשתה זאת מתחילת המלחמה. הפצצת בתי חולים היא בלתי חוקית, אבל ישראל הפציצה את כל בתי החולים בעזה (ואף התנקשה במטופלים בבית חולים בגדה המערבית). שגרירויות אמורות להיות מחוץ לתחום הלחימה, אבל ישראל הפציצה שגרירות של מדינה אחת (איראן) בשטחה של מדינה אחרת (סוריה).²² ההרג הנרחב של תשתיות אזרחיות הוא לא חוקי: ישראל ממשיכה

⁴ https://social-sciences.tau.ac.il/sites/socsci.tau.ac.il/files/media_server/social/2023/Findings-November-2023-EN.pdf; <https://www.reuters.com/world/middle-east/israelis-say-hamas-must-be-crushed-despite-gaza-casualties-un-rebuke-2023-12-13/>; <https://www.idi.org.il/articles/51742>; https://en-social-sciences.tau.ac.il/sites/socsci-english.tau.ac.il/files/media_server/social/peaceindex/2024-01-findings.pdf ⁵ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001473815> ⁶ <https://www.idi.org.il/articles/53443> ⁷ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/world/europe/israel-weapons-sales-genocide.html> ⁸ https://www.mako.co.il/news-politics/2024_q1/Article-7c6a192b2cbfd81026.htm ⁹ <https://www.nytimes.com/2024/02/27/us/politics/biden-netanyahu-israel-gaza.html> ¹⁰ <https://www.maariv.co.il/news/military/Article-1085677> ¹¹ <https://www.un.org/en/genocideprevention/crimes-against-humanity.shtml> ¹² <https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml> ¹³ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf> ¹⁴ <https://time.com/6334409/is-whats-happening-gaza-genocide-experts/>; Segal, Raz, and Luigi Daniele. 2024. "Gaza as Twilight of Israel Exceptionalism: Holocaust and Genocide Studies from Unprecedented Crisis to Unprecedented Change." *Journal of Genocide Research*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/14623528.2024.2325804> ¹⁵ <https://www.justsecurity.org/91457/top-experts-views-of-intl-court-of-justice-ruling-on-israel-gaza-operations-south-africa-v-israel-genocide-convention-case/> ¹⁶ <https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml> ¹⁷ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/01/genocide-gaza-israel-california-court> ¹⁸ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/01/genocide-gaza-israel-california-court> ¹⁹ <https://www.middleeasteye.net/news/how-israel-defied-icj-provisional-measures> ²⁰ <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147931> ²¹ <https://news.un.org/en/story/2024/03/1148096> ²² <https://twitter.com/tparsi/status/1774872023098888465> ²³ <https://www.nytimes.com/2024/04/02/world/middleeast/iran-israel-damascus-strike.html>

לעשות זאת. שימוש בבינה מלאכותית באופן נרחב הוא שנוי מאוד במחלוקת (עדיין ללא רגולציה)²³: ישראל עשתה זאת כבדרך אגב, תוך הבעת ביטחון כמעט מוחלט במערכת אוטומטית לאיתור מטרות.

הקשר

רצועת עזה היא אזור זעיר בגודל של כ-365 קמ"ר, הקטן מחצי משטחה של ניו יורק ומרבע שטחה של לונדון. אוכלוסיית הרצועה כוללת כ-2.3 מיליון בני אדם, והיא אחד האזורים הצפופים ביותר בעולם.²⁴ כ-70% מהתושבים הם צאצאי פליטים שנמלטו או גורשו לרצועה מפלסטין המנדטורית במהלך הנכבה ב-1948.²⁵ ישראל שולטת בגבולותיה של עזה, בתקשורת שלה, בחשמל ובמים שלה, ואף במרשם האוכלוסין שלה.²⁶ ארגון האו"ם, ארגונים לזכויות אדם, משרדי ממשלה (כולל בארה"ב ובבריטניה) ומשפטים ראו ברצועת עזה שטח כבוש שבו שולטת ישראל עוד מלפני המלחמה.²⁷ מאפיינים אלו, כמו גם הגיאוגרפיה והדמוגרפיה של עזה מחריפות את המשבר שלגביו אפרט בהמשך. ישראל, אפילו לפני המלחמה הנוכחית, הוגדרה כמדינת אפרטהייד על ידי ארגוני זכויות אדם מובילים, שהוציאו בנושא דו"חות רציניים ומבוססים על עובדות (Human Rights Watch,²⁸ אמנסטי,²⁹ בצלם³⁰). מצב זה הקל על הרבה מהמדיניות והפעולות שבהן אני דן בהמשך.

הטבח בפלסטינים

מספרים

נכון ל-15.4, ישראל הרגה יותר מ-33,797 עזתיים – כאחוז וחצי מסך אוכלוסיית הרצועה.³¹ זו הערכה שמרנית שכמעט בוודאות תגדל באופן משמעותי.³² המספר מקובל על ידי בכירים ישראלים (דיון בהמשך המסמך).³³ המספר אינו כולל אלפי עד עשרות אלפי נעדרים, רבים מהם עדיין קבורים מתחת להריסות.³⁴ המספר גם אינו כולל את אלו שמותם לא דווח למשרד הבריאות בעזה. על פי הנתונים הנגשים לציבור בין 58 ל-72 אחוזים ממקרי המוות בעזה הם של נשים וילדים.³⁵ באמצע אפריל נהרגו כבר כ-14,500 ילדים.³⁶

²³ <https://www.arabnews.com/node/2488606/world>

²⁴ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-87>

²⁵ https://www.ochaopt.org/sites/default/files/gaza_thematic_6_0.pdf

²⁶ <https://features.gisha.org/gaza-up-close/>

²⁷ Sanger, Andrew (2011). "The Contemporary Law of Blockade and the Gaza Freedom Flotilla". In M.N. Schmit, Louise Arimatsu; Tim McCormack (eds.). *Yearbook of International Humanitarian Law 2010*. Yearbook of International Humanitarian Law. Vol. 13. Springer Science & Business Media. pp. 429-431. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/gaza-law>

²⁸ <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>

²⁹ <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/5141/2022/en/>

³⁰ <https://www.btselem.org/topic/apartheid>

³¹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

³² <https://www.mekomit.co.il/%D7%9E%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%A2%D7%96%D7%94-%D7%9B%D7%A0%D7%A8%D7%90%D7%94-%D7%92%D7%91%D7%95%D7%94%D7%99%D7%9D-%D7%A4%D7%99-%D7%A9%D7%9C%D7%95/>

³³ <https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/> (לפחות 26 אלף הרוגים בתחילת מרץ); <https://www.nytimes.com/2024/03/20/us/politics/netanyahu-schumer-israel.html>; <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%A6%D7%91%D7%90-%D7%91%D7%93%D7%A7-%D7%95%D7%9E%D7%A6%D7%90-%D7%A9%D7%93%D7%99%D7%95%D7%95%D7%97%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93-%D7%94%D7%91/>

³⁴ <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/08/the-numbers-that-reveal-the-extent-of-the-destruction-in-gaza> ; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/08/relatives-anguish-tens-of-thousands-missing-in-gaza-war> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6264>

³⁵ <https://t.me/MOHMediaGaza/5224>; משרד הבריאות טוען ש-72% מהמתים הם נשים וילדים. המשרד סופר מיתות באמצעות גופות מזוהות (17,624 בדו"ח זה) ומכיוון שהתקשורת עם צפון הרצועה שובשה, המשרד משתמש גם ב"הערכות מגורמי מדיה אמין" (ללא פירוט) לשאר המתים (14,602 בדו"ח זה). המספר 58% נגזר מחלוקת המתים המזוהים באופן ישיר בלבד. משרד הבריאות לא מסביר את הפער הזה.

³⁶ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

76,465 בני אדם (כ-3 אחוזים מאוכלוסיית הרצועה) נפצעו.³⁷ סקר שנעשה בקרב פלסטינים בדרום הרצועה בסוף מרץ מצא כי 60% מהנשאלים איבדו בן משפחה אחד לפחות במהלך המלחמה.³⁸

דוברים ישראליים העריכו שכשני אזרחים נהרגו על כל איש חמאס, וטענו שמדובר ביחס מוצדק (כלומר ש-66% מההרוגים הם אזרחים לא לוחמים).³⁹ בפועל, סביר שהיחס הוא גרוע יותר ועשוי להגיע אף ל-80 אחוז ויותר ממקרי המוות.⁴⁰ על פי התחקיר המעמיק ביותר בנושא, ישראל יודעת בדיוק רב את מספר האזרחים שייפגעו בהתקפותיה וממשיכה להפציץ בניינים עם מעט פיקוח, בדרך כלל תוך כדי הפעלת מערכת בינה מלאכותית ("הבשורה"). מספר האזרחים בו הותר לפגוע כ"נזק אגבי" בזמן התקפת מטרות צבאיות על מעשורת למאות אזרחים.⁴¹ במקרים מסוימים ישראל חיסלה מפקד בחמאס בהפצצה של אזור מיושב בצפיפות שהרגה למעלה ממאה עזתים אזרחים ופצעה מאות אחרים.⁴²

תגובות בינלאומיות

קצב הרג האזרחים מזעזע, במיוחד לאור העובדה שהוא ממשיך בזמן אמת והעדויות שלו נגישות ויזואלית באינטרנט. המזכיר הכללי של האו"ם ציין ש"אנחנו חווים הרג של אזרחים ללא תקדים וללא מקבילה בכל קונפליקט [בשנים האחרונות]".⁴³ הנציב העליון של זכויות אדם באו"ם חזר על כך שאין מקומות בטוחים ברצועת עזה.⁴⁴ אתר המתעד מקרים של פגיעה באזרחים באמצעות מידע ממקורות גלויים אסף מידע ראשוני על 3,000 תקריות של פגיעה באזרחים (מעל 350 פורסמו), מספר גדול יותר מכל המקרים שתועדו במלחמה נגד דעאש, והסיק כי "הקונפליקט הזה קטלני יותר לאזרחים מאשר כל קונפליקט אחר שראינו בהיסטוריה מודרנית".⁴⁵ גם לאחר שבית הדין הבינלאומי לצדק קרא לישראל לעשות את כל שביכולתה למנוע הרג פלסטינים, ישראל הרגה בממוצע מאז פרסום הקריאה (26.1.24) כמעט 100 פלסטינים ביום, נכון לזמן הכתיבה.⁴⁶ פאנל של מומחים מטעם האו"ם הצהיר בפברואר שיש לעצור באופן מיידי את ייצוא הנשק לישראל,⁴⁷ בעוד שבית משפט הולנדי עצר ייצוא של חלקי מטוסי F-35 לישראל.⁴⁸ במרץ קנדה הכריזה שתעצור את מכירת הנשק לישראל בשל אופן ניהול הלחימה ברצועת עזה,⁴⁹ ומשרד החוץ הבריטי קיבל חוות דעת משפטית שישראל עברה על הדין ההומניטרי הבינלאומי שאותה נמנע לפרסם כדי שלא לפעול על פיה.⁵⁰ באפריל, מועצת זכויות האדם של האו"ם קראה להטיל על ישראל אחריות לפשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות ברצועת עזה,⁵¹ וקראה להטיל אמברגו על מכירת נשק לישראל.⁵² המדינות שעדיין מוכרות נשק לישראל (בעיקר ארה"ב, אבל גם גרמניה ובריטניה) נמצאות תחת לחץ גובר לעצור את המכירה.⁵³

³⁷ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

³⁸ <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf>, עמוד 6

³⁹ <https://cnn.com/2023/12/05/middleeast/israel-hamas-military-civilian-ratio-killed-intl-hnk/index.html>

⁴⁰ על פי כתבה זו ישראל הרבה רק בין אלף לאלפיים לוחמי חמאס עד לסוף נובמבר, בזמן שהתמותה בעזה הייתה מעל 14,500. <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/26/idf-messaging-suggests-gaza-truce-unlikely-to-last-much-beyond-tuesday> ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-47> (למעלה), וסביר שחלק מהגברים שנהרגו לא היו חמושים או מזוהים עם חמאס. הכתבה הזו מציגה את עמדת צה"ל על פיה יותר משליש מההרוגים בעזה הם אנשי חמאס, אבל גם מצביעה על כך שבעיני המודיעין האמריקני המספר האמיתי קטן באופן משמעותי. <https://www.wsj.com/politics/national-security/u-s-and-israels-unprecedented-intelligence-sharing-draws-criticism-a85979b4> .

⁴¹ באופן אמקדוטלי, שני רופאים אמריקאים שטיפלו בפצועים בעזה סיפרו שכ-75%-70 מהפצועים היו ילדים בגיל בית הספר היסודי או צעירים יותר, אחד מהם סיפר שטיפל בכחמישה גברים בגילאי לחימה, ושניהם העריכו שאף אחד מהאנשים בהם טיפלו היו חמושים: https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza ; <https://www.972mag.com/mass-assassination-factory-israel-calculated-bombing-gaza/> ; ⁴² <https://www.nytimes.com/interactive/2023/12/28/world/middleeast/abaliya-gaza-strike-israel.html> ; ⁴³ https://twitter.com/UN_News_Centre/status/1726609880986083685 ; ⁴⁴ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-82> ; ⁴⁵ <https://airwars.org/conflict/israel-and-gaza-2023/> ; <https://twitter.com/ShaykhSulaiman/status/1776263272800354451> ; ⁴⁶ ב-26 מספר המתים היה 26,083. בזמן הכתיבה, מספר המתים היה 33,797. <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-103> ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-153> ; ⁴⁷ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/arms-exports-israel-must-stop-immediately-un-experts> ; ⁴⁸ <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/dutch-court-orders-halt-export-f-35-jet-parts-israel-2024-02-12/> ; ⁴⁹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-19/ty-article/0000018e-584f-d88e-a39e-7dffc4580000> ; ⁵⁰ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/30/uk-government-lawyers-say-israel-is-breaking-international-law-claims-top-tory-in-leaked-recording> ; ⁵¹ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/05/un-human-rights-council-israel-gaza-biden-netanyahu> ; ⁵² <https://news.un.org/en/story/2024/04/1148261> ; ⁵³ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/world/europe/israel-weapons-sales-genocide.html>

מיד בתחילת המלחמה, שר הביטחון אמר לחיילים שהוא שחרר את כל המעצורים בניהול המלחמה,⁵⁴ ודובר צה"ל אמר שצה"ל תיעדף התקפות ש"גורמות למקסימום נזק" (בניגוד להתקפות מדויקות).⁵⁵ כבר בסוף אוקטובר ארה"ב ידעה שישראל מפציצה באופן קבוע בניינים ללא מודיעין ברור שהם מטרות צבאיות לגיטימיות.⁵⁶ כ-45-40 אחוזים מהפצצות בהן השתמשה ישראל עד לדצמבר אינן מונחות, מה שהופך אותן להפצצות חסרות אבחנה.⁵⁷ כשצה"ל הפציץ את הדרג הזוטרי בחמאס בהתבסס על מערכת ה-AI שלו, הוא העדיף להשתמש בפצצות "טיפשות" ולא מדויקות בשל המחיר הנמוך יותר שלהן, למרות הנזק האגבי הגדול יותר שלהן. מקור צה"ל אחד טען שאישר הפצצה של "מאות" בתים פרטיים באופן כזה. לפעמים האדם שזוהה כמטרה אפילו לא היה בבית כשהפצצה עצמה התרחשה, כך שמשפחות שלמות נהרגו ללא הצדקה.⁵⁸ עד דצמבר ישראל הטילה 29,000 פצצות על עזה – לשם השוואה, ארה"ב הטילה 3,678 פצצות על עירק בין 2004-2010.⁵⁹

בששת השבועות הראשונים של המלחמה, ישראל השתמשה בפצצות במשקל טון באזורים שעליהם הכריזה כבטוחים עבור אזרחים בלפחות 208 מקרים.⁶⁰ בתחילת המלחמה בעיקר, ישראל השתמשה במשלוחים לא סדירים של פגזי תותחים, כולל בתחמושת משנות ה-50 של המאה הקודמת, שהגדילו מאוד את הסיכון להחטאות ולטעויות בירי.⁶¹ בפברואר ארגון Amnesty International פרסם תחקיר מדקדק של ארבע התקפות ישראליות במהלך המלחמה שהרגו בסך הכל לפחות 95 אזרחים. כולן התרחשו בדרום הרצועה, באזור שהיה אמור להיות אז בטוח, והארגון לא מצא שום אינדיקציה שהבניינים שהופצצו או האנשים שבתוכם היו מטרות לגיטימיות.⁶² תחקיר דומה של Human Rights Watch באפריל חקר התקפה של 4 פצצות שהוטלו מהאוויר במשך 10 שניות ללא אזהרה על בניין אחד וגרמו להרג של לפחות 106 אזרחים מהם 54 ילדים ("בין ההתקפות הקטלניות ביותר ביחס לאזרחים" במלחמה). זהותם של כל האזרחים אומתה. העמותה לא מצאה שום עדויות לנוכחות צבאית בקרבת הבניין בזמן ההתקפה, וישראל לא סיפקה שום הסבר להתקפה.⁶³ בנוסף, ישראל השתמשה ברחפנים כדי לירות על אזרחים, עם עשרות מקרים מתועדים של הרג אזרחים נכון לדצמבר, על פי ארגון זכויות אדם ועדויות של רופאים.⁶⁴ בכיר לשעבר לענייני זכויות אדם באו"ם אמר בסוף פברואר שהתקפות ישראל בעזה גרמו ככל הנראה לקצב המוות הגבוה ביותר בכל לחימה של כל צבא מאז רצח העם ברואנדה ב-1994.⁶⁵ מספר רופאים שחזרו מהתנדבות בעזה תיארו את המצב חסר התקדים ברצועה, למשל "כמנתחים [המתנדבים במקרים] הומניטריים חשבנו שראינו את כל סוגי האכזריות בעולם, אבל אף אחד מאיתנו לא חווה מעולם שום דבר כמו מה שמצאנו כשהגענו לעזה".⁶⁶

ישראל עשתה שימוש במערכות בינה מלאכותית (AI) כדי לייצר רשימות ענק של מטרות לחיסול. המערכת "לבנדר" נועדה לסמן את כל האנשים בעזה שחשודים כפעילי חמאס וג'יהאד איסלמי, כולל את הדרג הזוטרי שלהם, כמטרות פוטנציאליות לחיסול.⁶⁷ עד כ-37,000 עזתים סומנו כמטרות חשודות על ידי המערכת

⁵⁴ <https://www.timesofisrael.com/gallant-israel-moving-to-full-offense-gaza-will-never-go-back-to-what-it-once-was/> ; <https://www.foxnews.com/world/israels-defense-minister-removes-every-restriction-idf-prepares-ground-assault-gaza> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/ryxkl7z6> ; <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/10/right-now-it-is-one-day-at-a-time-life-on-israels-frontline-with-gaza> ⁵⁵ <https://www.washingtonpost.com/politics/2024/03/18/biden-israel-gaza-rafah-palestinians/> ⁵⁶ <https://edition.cnn.com/2023/12/13/politics/intelligence-assessment-dumb-bombs-israel-gaza/index.html> ⁵⁷ <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/> ⁵⁸ <https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542> ⁵⁹ למשל: <https://www.nytimes.com/2023/12/21/world/middleeast/israel-gaza-bomb-investigation.html> ⁶⁰ <https://www.cnn.com/videos/world/2024/02/23/gaza-atrocities-investigation-warehouse-attack-karadsheh-pkg-vpx.cnn> ⁶¹ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-20/ty-article-magazine/premium/0000018e-5677-dc6f-adff-df77a73d0000> ⁶² <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/02/israel-opt-new-evidence-of-unlawful-israeli-attacks-in-gaza-causing-mass-civilian-casualties-amid-real-risk-of-genocide/> ⁶³ <https://www.hrw.org/news/2024/04/04/gaza-israeli-strike-killing-106-civilians-apparent-war-crime> ⁶⁴ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-israel-systematically-uses-quadcopters-kill-palestinians-close-distance-enar> ; <https://www.economist.com/the-economist-explains/2023/12/04/how-israel-is-using-drones-in-gaza> ; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-israeli-quadcopters-hi-tech-weapon-menacing-palestinian-civilians> : <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/02/gaza-palestinian-children-killed-idf-israel-war> ; <https://www.instagram.com/p/C3mt9tEM2db/> ; <https://www.instagram.com/dr.ahmed.moghrabi/p/C2rPxBJqz-q/> ⁶⁵ <https://foreignpolicy.com/2024/02/14/gaza-war-israel> ; <https://twitter.com/OwenJones84/status/1760286175699272027> ⁶⁶ <https://www.commondreams.org/opinion/surgeons-cruelty-israel-gaza> ⁶⁷ כתוצאה של דה-הומניזציה של הפלסטינים (הרחבה בהמשך), ישראל התייחסה לתוצאות של מערכת ה"לבנדר" כפקודות, ללא שום דרישה לבדוק באופן עצמאי האם האדם אכן היה פעיל חמאס/ג'יהאד. כפי שמקורות בצה"ל תיארו, התוכנה מנתחת מידע ביחס לכל 2.3 מיליון תושבי עזה, ונותנת לכל אדם דירוג בין 1 ל-100 שאמור לשקף את הסבירות שמדובר בחמוש. בתחילת המלחמה צה"ל בחר לקבל החלטות על הפצצה בהתאם לניתוח הסטטיסטי של המכונה במקום להשתמש בקבלת החלטות אנושיות. <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/> ; <https://www.geektime.co.il/idf-fights-hamas-with-ai-and-data-science/>

האוטומטית בתחילת המלחמה, רשימה שכללה ילדים מתחת לגיל 17.⁶⁸ מקור בצה"ל טען שהקדיש רק 20 שניות לכל מטרה לפני מתן אישור להפציץ אותה, למרות אחוז גבוה יחסית של טעויות במערכת (כ-10%). צה"ל תקף באופן מערכתי מטרות בבתייהם, בדרך כלל בנוכחות כל המשפחה שלהם, לאחר שעקב אחריהם באמצעות מערכת AI אחרת בשם "איפה אבא?". בשבועות הראשונים של המלחמה גורמים בצה"ל אישור להרוג עד 15 או 20 אזרחים בלתי מעורבים על כל אדם החשוד כפעיל חמאס (בעבר המספר היה 0). בהפצצות של בכירים היה אישור להרוג למעלה מ-100 ועד ל-300 אזרחים.⁶⁹ מומחים למשפט בינלאומי הביעו הלם ממספרים אלו.⁷⁰ בשביל השוואה, כשארצה"ב חיסלה את בן לאדן הפעולה קיבלה אישור להרג של 30 אזרחים לא מעורבים בעוד שהמספר היה 0 עבור רוב המפקדים הזוטרים במלחמות ארה"ב בעירק ואפגניסטן.⁷¹ הייצור ההמוני של מטרות לחיסול הופסק מאוחר יותר, בין השאר בשל לחץ אמריקאי.⁷²

תמותה והשפעות על קבוצות בחברה הפלסטינית

מאז תחילת המלחמה, ישראל הרגה בממוצע כ-75 ילדים ביום.⁷³ מספר הילדים המתים גדול מסך כל הילדים שנהרגו בכל אזורי הקונפליקט האחרים בעולם בשלוש השנים האחרונות, והרבה יותר גדול ממספר הילדים שמתו במלחמות אחרות במאה ה-21.⁷⁴ כבר בחודש הראשון של המלחמה, מספר הילדים המתים בעזה היה גדול פי 10 ממספר הילדים שנהרגו בכל השנה הראשונה של מלחמת רוסיה-אוקראינה.⁷⁵ על פי מנהל UNICEF, עזה היא "המקום המסוכן ביותר בעולם עבור ילדים".⁷⁶ UNICEF העריך בתחילת פברואר שלפחות 17,000 ילדים היו ללא מבוגר מלווה או הופרדו מהוריהם.⁷⁷ תמותת הילדים נוכחת מאוד בסרטונים רבים מהרצועה, שרובם מצולמים על ידי בני משפחותיהם.⁷⁸ בסוף פברואר, ראש ארגון "רופאים ללא גבולות" אמר למועצת הביטחון של האו"ם שבשל התמותה הגבוהה ילדים מגיל 5 ומעלה אמרו לאנשי הארגון שהם מעדיפים למות מלהמשיך את הסבל סביב העקירות, הפחד והצפייה בבני משפחותיהם מתים לנגד עיניהם.⁷⁹ עיתונאי עזתי סיפר במכתב פתוח ששלח לחברה הישראלית על מקרה בו ילד בן 6 שכב בלילה בקור מתחת גלגלי משאית, וכשנשאל מדוע ענה שהוא רוצה שהנהג ידרוס אותו כשהוא ישן מפני שכל משפחתו נהרגה. הילד מת מעט לאחר מכן מהיפותרמיה.⁸⁰ רופא שחזר מהתנדבות בעזה סיפר שכ-75%-70 מהחולים בהם טיפל היו ילדים בגיל בית ספר יסודי או קטנים יותר.⁸¹

140 עיתונאים ועובדי תקשורת נהרגו, יותר ממספר העיתונאים שנהרגו בכל מלחמת העולם השנייה, ובקצב גבוה יותר מאשר כל קונפליקט אחר במאה השנים האחרונות.⁸² הועדה להגנה על עיתונאים מצאה תבנית חוזרת שבה עיתונאים בעזה קיבלו איומים ולאחר מכן בני המשפחה שלהם החלו להיהרג. עיתונאי אחד, למשל, סיפר שקיבל מספר שיחות טלפון מקצינים בצה"ל שדרשו ממנו להפסיק את הסיקור שלו ולעזוב את צפון עזה, כמו גם הודעות מוקלטות עם המקום שבו הוא נמצא.⁸³ בנוסף לכך, ב-22 השנים שלפני המלחמה

⁶⁸ <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>;
⁶⁹ <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/03/israel-gaza-ai-database-hamas-airstrikes>;
⁷⁰ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/03/israel-gaza-ai-database-hamas-airstrikes>;
⁷¹ <https://www.defensedaily.com/pentagon-removed-non-combatant-casualty-cut-off-value-doctrine-2018/pentagon/>;
⁷² <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>;
⁷³ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>;
⁷⁴ <https://www.savethechildren.net/news/gaza-3195-children-killed-three-weeks-surpasses-annual-number-children-killed-conflict-zones>;
⁷⁵ <https://euromedmonitor.org/en/article/5903/Number-of-Gazan-children-killed-in-under-a-month-is-10-times-higher-than-that-of-Ukrainian-children-killed-in-entire-first-year-of-Russia%E2%80%99s-ongoing-war>;
⁷⁶ <https://www.unicef.org/press-releases/statement-by-unicef-executive-director-catherine-russell-on-the-resumption-of-fighting-in-gaza/>;
⁷⁷ <https://www.unicef.org/press-releases/stories-loss-and-grief-least-17000-children-are-estimated-be-unaccompanied-or>;
⁷⁸ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1760724513581584472>;
⁷⁹ <https://twitter.com/CensoredNws/status/1761662724331774349>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1762531665958547626>;
⁸⁰ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1779765891745378434>;
⁸¹ <https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council>;
⁸² <https://twitter.com/AGvanyahu/status/1763102777423659018/photo/1>;
⁸³ https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza;
⁸⁴ <https://cpj.org/2024/01/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/>; <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/9/how-deadly-is-the-israel-gaza-war-for-journalists>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>;
⁸⁵ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/19/gaza-journalists-killed-israel-al-jazeera-footage/>;
⁸⁶ <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/palestine-at-least-ninety-nine-journalists-and-media-workers-killed-in-gaza>;
⁸⁷ <https://www.theguardian.com/world/2023/dec/21/israel-idf-accused-targeting-journalists-gaza>;
⁸⁸ <https://cpj.org/2024/03/attacks-arrests-threats-censorship-the-high-risks-of-reporting-the-israel-hamas-war/>

הנוכחית, הרגה ישראל לפחות 20 עיתונאים. למרות שצה"ל חקר את המקרים האלו פעמים רבות, אף אחד מעולם לא הואשם או שהוטלה עליו האחריות להרג עיתונאים.⁸⁴

נכון ל-15.4, 244 עובדי או"ם וסיוע נהרגו.⁸⁵ למעלה מ-100 פרופסורים באוניברסיטאות, כולל מספר אקדמאים פלסטיניים מובילים, נהרגו.⁸⁶ 490 עובדי בריאות פלסטיניים נהרגו.⁸⁷ ההתקפות של ישראל על בתי חולים הרגו מאות פלסטינים. אחרים מתו בשל מחסור באמצעים או פינויים בכוח.⁸⁸ ארבעה פגים שהיו בטיפול נמרץ, למשל, מתו לאחר שצה"ל כפה על האח שטיפל בהם לעזוב את בית החולים. הפגים, שלא יכלו לשרוד את המעבר, הושארו במיטותיהם ונמצאו בזמן הפסקת האש בסוף נובמבר במצב של ריקבון מתקדם מכיוון שלא קיבלו שום טיפול.⁸⁹ בשל המוות הרב, עזתים החלו לחפור קברים וקברי אחים במקומות רבים כולל פארקים ואזורים בנויים.⁹⁰

מקרי טבח, נהלי פתיחה באש ודוגמאות

ערך חיי פלסטינים זול מאוד. בהתבסס על מקורות בתוך צה"ל, תחקיר עיתונאי העריך שפלסטינים מתים מוגדרים לעיתים כ"מחבלים" לא על בסיס מה שעשו אלא על בסיס המקום בו נהרגו.⁹¹ פלסטינים שנהרגו באזורים ליד כוחות צה"ל, "מרחב הלחימה", נורו לעיתים קרובות ברגע שזהו, גם אם היו לא חמושים. רבים מאלו ככל הנראה חיפשו מזון או אספקה במרחב לאחר חודשים של לחימה.⁹² סרטון אחד למשל, מראה ירי של כוחות צה"ל על אזרחים עזתיים מורעבים שהגיעו לאסוף מזון מוצנח, לפחות אחד מהם נורה מספר פעמים כשניסה לברוח עם המזון.⁹³ בכיר בטחוני וקצינים בצה"ל הצביעו על כך שאין הוראות ברורות לפתיחה באש ושמפקדים שונים פיתחו הוראות משלהם בשטח.⁹⁴

יש דוגמאות רבות מעזה לתוצאות של מדיניות זו. במקרה אחד, צה"ל התקיף רכב עם שישה אזרחים. לאחר שארבעה נהרגו, ילדה בת 15 התקשרה מתוך הרכב לסהר האדום הפלסטיני כדי לבקש סיוע וככל הנראה נהרגה במהלך השיחה. בת דודתה בת ה-6, התקשרה גם היא בבעתה וניהלה שיחה של כ-3 שעות מהרכב כשהיא מוקפת בבני משפחתה המתים. שני פרמדיקים התנדבו לצאת לאזור, והסהר האדום העביר לצה"ל מידע על הגעתם. הקשר עם הילדה והפרמדיקים אבד, ו-12 יום לאחר מכן נמצאה גופתה המתפוררת של הילדה ברכב של משפחתה, בעוד ששני הפרמדיקים נהרגו בסמוך לרכב כשטנק הפגז את האמבולנס בו נסעו.⁹⁵ במקרה אחר, חיילי צה"ל נכנסו לבית משפחה והרגו את שני ההורים לעיני ילדיהם (בני 9, 11 ו-5); הצעיר, עם שיתוק מוחין, איבד את עינו מרימון שהושלך).⁹⁶ במקרה אחר, חיילי צה"ל אזקו עזתי ושלחו אותו לבית חולים בעזה כדי לדרוש מהפליטים שבו להתפנות. לאחר שהעזתי ניסה לצאת מבית החולים, החיילים ירו בו.⁹⁷ צה"ל הפציץ את בית החולים לאחר מכן.⁹⁸ מעובד עזתי נאזק בידיו לפני שדרס אותו טנק של צה"ל,

⁸⁴ https://cpj.org/wp-content/uploads/2023/05/CPJ-Special-Report-May-2023_Deadly-Pattern.pdf

⁸⁵ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

⁸⁶ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf> (#90);

⁸⁷ <https://twitter.com/TimesofGaza/status/1744041205938409756>; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1743662116614070495>

⁸⁸ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1745135460270096699>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6108/Israel-kills-dozens-of-academics-destroys-every-university-in-the-Gaza-Strip>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1760047560025317563> <https://twitter.com/sawporg/status/1755224105249333643>

⁸⁹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>; <https://twitter.com/HCWWatch/status/1767666330252009517>

⁹⁰ <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-80-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem>

⁹¹ <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/03/gaza-premature-babies-dead-nasr/>

⁹² <https://twitter.com/NourNaim88/status/1759600702886748387>; <https://twitter.com/omarsuleiman504/status/1769735691808743563>

⁹³ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>

⁹⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9fa0-dbea-abde-bfe55d9e0000>

⁹⁵ <https://twitter.com/QudsNen/status/1775960365630624249>

⁹⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9fa0-dbea-abde-bfe55d9e0000>

⁹⁷ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/10/im-so-scared-please-come-hind-rajab-six-found-dead-in-gaza-12-days-after-cry-for-help>; https://www.democracynow.org/2024/2/16/gaza_hind_rajab_palestine_red_crescent; <https://www.nytimes.com/2024/02/10/world/middleeast/hind-rajab-gaza.html>; <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/10/body-of-6-year-old-killed-in-deliberate-israeli-fire-found-after-12-days>

⁹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=3RDxQapOtUg>

⁹⁹ <https://theintercept.com/2024/02/14/gaza-nasser-hospital-evacuation-israel-prisoner/>

¹⁰⁰ <https://www.nbcnews.com/news/world/israel-hamas-war-gaza-nasser-hospital-man-shot-dead-evacuation-warning-rcna139978>

¹⁰¹ https://twitter.com/Ahmad_tibi/status/1758038092353503495

ייתכן שבעודו בחיים. התמונה של מה שנותר מגופתו הועלה לערוץ טלגרם ישראלי תחת הכותרת "טוב אתם הולכים לאהוב את זה!!!".⁹⁹ ארגון זכויות אדם תיעד מספר מקרים נוספים בהם חיילי צה"ל דרסו אזרחים בעודם בחיים.¹⁰⁰ במקרה אחר, חייל צה"ל הרג גבר בעל מוגבלויות לעיני אמו לאחר שהגבר זעק מפחד ולא שתק כפי שהחייל הורה.¹⁰¹ חייל אחר הרג גבר חירש ולא חמוש בן 73 לאחר שזה סימן לו לא לירות. מפקדו של החייל אמר בתגובה "הוא עשה לך 'לא לא' והורדת אותו? מעולה".¹⁰² במקרה אחר, סרטון מרחפן של צה"ל מראה את צה"ל הורג ארבעה פלסטינים שאינם חמושים מרחוק, בעודם הולכים בין ההריסות בחאן יונס.¹⁰³ חייל צה"ל שיתף סרטון אחר שמציג את הריגתם של חמישה פלסטינים אחרים בצפון עזה.¹⁰⁴ סרטון אחר מראה שחיילי צה"ל הרגו שני פלסטינים לא חמושים ולאחר מכן קברו את גופותיהם באמצעות בולדוזר.¹⁰⁵ מספר רופאים שחזרו מעזה סיפרו שצלפים מצה"ל ירו בילדים וגרמו ל"פגיעות של כדור אחד בראש או בחזה" שהרגו חלק מהילדים.¹⁰⁶ כשצה"ל פינה משפחה עזתית בכוח מביתם, החיילים הכריחו את התושבים להשאיר מאחור את סבתם בת ה-94, הסובלת מאלצהיימר ושאינה יכולה ללכת או לדבר. הבית נשרף, ונטען ששרידיה המפויחים של האישה נמצאו מאוחר יותר על מיטתה בבית השרוף.¹⁰⁷ יש סיפורים רבים אחרים דומים של הרג אזרחים ללא מטרה ברורה.¹⁰⁸

כמעט ואין מקרים של הרג אזרחים שמגיעים לחדשות בישראל ובארה"ב. מקרה חריג התרחש בתחילת אפריל, כשצה"ל הרג 7 עובדים של עמותה בינלאומית (כולם אזרחים זרים) שנסעו ברכבים שסומנו בבירור ותיאמו את תנועותיהם עם צה"ל.¹⁰⁹ מקור בצה"ל סיפר כי מזל"ט תקף את השיירה של העובדים, שכללה שלושה רכבים, לאחר שצה"ל חשב שהיא כוללת איש חמאס (תחקיר מאוחר יותר גילה שהאדם היה ככל הנראה חמוש אבל לא שייך לחמאס באופן ודאי).¹¹⁰ לאחר שהרכב הראשון הופצץ, אחד הרכבים האחרים אסף את הניצולים ופנה לצה"ל באופן מיידי. למרות זאת, הרכב השני הופצץ גם כן, ולאחר שהניצולים פונו לרכב השלישי, גם הוא הופצץ, כך שהאירוע הסתיים במותם של כל שבעת העובדים.¹¹¹ האזורים בהם הרכבים נמצאו זוהו והמרחק בין הרכב הראשון שהופצץ לאחרון הוא 2.4 קילומטרים.¹¹² אירוע חריג זה (כמו גם אחרים שכללתי כאן) רומז שבמקרים רבים אחרים צה"ל הרג אזרחים ללא פיקוח רציני או השלכות משמעותיות. כשבוע לאחר המקרה רכב של UNICEF בדרכו לספק ציוד הומניטרי נפגע גם כן מירי של צה"ל (שכוון לאוכלוסיה אזרחית בסמוך).¹¹³

באירוע חריג במיוחד, "טבח הקמח", לפחות 115 אזרחים נהרגו ומעל 700 נפצעו בזמן שניסו לקחת מזון משיירת משאיות שהביאה לעזה סיוע הומניטרי.¹¹⁴ הפלסטינים טענו שצה"ל ירה בהם,¹¹⁵ בעוד שצה"ל טען שרוב הפגיעות היו תוצאה של צפיפות ודחיפות, ודריסה של המשאיות את האזרחים.¹¹⁶ בשני המקרים האחריות החוקית למות האזרחים היא של צה"ל, ככוח המחזיק בטריטוריה על פי החוק הבינלאומי. צוות

⁹⁹ <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1763469843070697726>; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-israel-palestinian-ran-over-tank-images-suggest>

¹⁰⁰ <https://euromedmonitor.org/en/article/6202>; יש גם מקרי דריסה של גופות של פלסטינים:

¹⁰¹ <https://www.middleeasteye.net/news/israel-soldier-boasted-running-over-dead-palestinian-man-tank> ;

¹⁰² <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1771841529868358142> ;

¹⁰³ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1776064706639179811>

¹⁰⁴ <https://www.itv.com/news/2024-03-01/he-didnt-understand-disabled-man-shot-dead-in-gaza-hospital-by-idf>

¹⁰⁵ <https://twitter.com/MatanGolanPhoto/status/1766586400558739508> ;

¹⁰⁶ <https://twitter.com/GozukaraFurkan/status/1770919234278740266> ;

¹⁰⁷ <https://twitter.com/ytirawi/status/1770919159800402148> ;

¹⁰⁸ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1773065074162213322> ;

¹⁰⁹ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/02/gaza-palestinian-children-killed-idf-israel-war> ;

¹¹⁰ <https://www.latimes.com/opinion/story/2024-02-16/rafah-gaza-hospitals-surgery-israel-bombing-ground-offensive-children> ;

¹¹¹ <https://www.rsn.org/001/not-a-normal-war-doctors-say-children-have-been-targeted-by-israeli-snipers-in-gaza.html> ;

¹¹² https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza_hospitals-surgery-israel-bombing-ground-offensive-children ;

¹¹³ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1770897340364095722> ; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-israeli-army-forces-family-leave-94-year-old-grandmother-behind> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1777521805420269651> ;

¹¹⁴ <https://twitter.com/ytirawi/status/1771589516920238241> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1761163980947558806> ;

¹¹⁵ <https://twitter.com/ytirawi/status/1772925436231598415> ; <https://www.latimes.com/opinion/story/2024-02-16/rafah-gaza-hospitals-surgery-israel-bombing-ground-offensive-children>

¹¹⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9e1e-d764-adff-9edf9cd00000> ;

¹¹⁷ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-05/ty-article/.premium/0000018e-aca8-d906-a5cf-aebcb1100000> ;

¹¹⁸ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9e1e-d764-adff-9edf9cd00000> ;

¹¹⁹ <https://twitter.com/marcowenjoness/status/1775125251149500706> ;

¹²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=sl3XydVerm8> ;

¹²¹ <https://www.cnn.com/2024/03/08/middleeast/gaza-flour-massacre-idf-report-intl/index.html> ;

¹²² <https://twitter.com/NaksBilal/status/1763188564823576868> ; <https://twitter.com/idfonline/status/1763174751042695313> ;

¹²³ https://twitter.com/kaneez_e_zahrah/status/1763176424012230952 ;

¹²⁴ <https://www.cnn.com/2024/03/08/middleeast/gaza-flour-massacre-idf-report-intl/index.html>

מומחים של האו"ם וארגוני זכויות אדם,¹¹⁷ כמו גם התקשורת הבינלאומית,¹¹⁸ נטו לאשש את הטענה הפלסטינית, בין השאר בשל העובדה שצה"ל לא גיבה את טענתו בהוכחות ברורות (סרטון שפרסם נערך בברור, וצה"ל סירב לפרסם את הסרטון המלא), ועל בסיס עדויות מהשטח. בנוסף, מנהל של בית חולים אליו הגיעו פצועים הצהיר כי רובם הגדול של הפצועים שהגיעו לקבל טיפול לאחר האירוע (142 מ-176) נפגעו מירי.¹¹⁹ תחקיר של CNN מצא אי דיוקים והטיל ספק בגרסה שמסר דובר צה"ל ואישש את הגרסה הפלסטינית.¹²⁰ על פי מומחים מהאו"ם, כמו גם מקורות מקוונים וסרטונים, פלסטינים שהגיעו עבור מזון נורו פעמים רבות בימים לפני ואחרי "טבח הקמח".¹²¹ בכל מקרה, השר לביטחון פנים שיבח את החיילים על תפקודם במהלך האירוע.¹²² הדין הבינלאומי קובע שישראל מחויבת לספק מזון ומים באזורים בהם היא שולטת ככוח כובש.¹²³ ראוי לציין בהקשר זה כי ישראל וארה"ב הן שתי המדינות היחידות שהצביעו באו"ם נגד ההצהרה שמזון הוא זכות אנושית ב-2021.¹²⁴

עמותה מצאה יותר מ-120 קברי אחים ברחבי הרצועה.¹²⁵ גופות נוספות נקברו בקברים מאולתרים רבים באזורים בנויים,¹²⁶ ורבות אחרות הושארו ברחובות ונמצאות במצב של ריקבון מתקדם¹²⁷ או נותרו כשלדים.¹²⁸ ישנם דיווחים על "עשרות מקרים מתועדים של הוצאות להורג על ידי צה"ל".¹²⁹ במקרה אחד כזה בדצמבר נטען שחיילי צה"ל הוציאו להורג לפחות 19 גברים לעיני בני משפחותיהם.¹³⁰ במקרה אחר נמצאו יותר מ-30 גופות בשקיות פלסטיק שחורות, עם כיסויי עיניים וידיים אזוקות.¹³¹ מעט ממקרים אלו קיבלו איזושהי חשיפה בתקשורת הישראלית.¹³²

בסקר שנערך בינואר, שני שלישים מהנשאלים הישראלים העדיפו להמשיך את המלחמה במתכונתה הנוכחית.¹³³ בסקר מפרברואר תמכו שלושה רבעים מהציבור היהודי בהרחבת הפעולה הצבאית לרפיח.¹³⁴

גרירת מוות לאוכלוסיה אזרחית

ישראל חונקת את האוכלוסיה הפלסטינית בעזה מתחילת המלחמה.¹³⁵ היעדר אספקה ברצועה – מצור – הייתה המדיניות המוצהרת של נציגים ישראליים מובילים מאז תחילת המלחמה.¹³⁶ הפעילות הצבאית של

¹¹⁷ <https://euromedmonitor.org/en/article/6200> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6200/In-press-conference.-Euro-Med-confirms-Israel%27s-full-involvement-in-Gaza-flour-massacre> ; <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/05/un-experts-condemn-israeli-massacre-of-palestinians-collecting-flour> ; <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/29/dozens-killed-injured-by-israeli-fire-in-gaza-while-collecting-food-aid> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68445973> ; <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/29/gaza-aid-trucks-death-toll-explainer> ; https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/09/gaza-new-accounts-of-the-flour-massacre_6601904_4.html ; <https://www.972mag.com/gaza-aid-convoy-massacre-testimonies/> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763221018103996559> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68445973> ; <https://edition.cnn.com/2024/04/09/middleeast/gaza-food-aid-convoy-deaths-eyewitness-intl-investigation-cmd> ; <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/03/un-experts-condemn-flour-massacre-urge-israel-end-campaign-starvation-gaza> ; https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/09/gaza-new-accounts-of-the-flour-massacre_6601904_4.html ; <https://twitter.com/muhammadshahad2/status/1763651267237216587> ; <https://twitter.com/itamarbengvir/status/1763196768458604583> ; <https://www.mekomit.co.il/ps/132587/> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/b1dmqvd6t> ; <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/occupied-territory/> ; <https://press.un.org/en/2021/gashc4336.doc.htm> ; <https://www.reuters.com/pictures/all-cemeteries-are-full-palestinians-buried-> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6264> ; <https://www.youtube.com/watch?v=Poydd3EG-8> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1769304583325483266> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761369042596647177> ; <https://twitter.com/OnlinePalEng/status/1773440806411546953> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772664508210655331> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6058/Euro-Med-Monitor-sends-UN-rapporteurs.-ICC-Prosecutor-primary-report-documenting-dozens-of-field-execution-cases-in-Gaza> ; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-survivors-recount-harrowing-israeli-field-executions> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745259688801816854> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/5944/Israeli-army-executes-an-elderly-Palestinian-after-using-him-in-propaganda-campaign-about-its-%E2%80%98safe-corridor%E2%80%99-in-Gaza> ; <https://www.un.org/unispal/document/unlawful-killings-in-gaza-city-ohchr-press-release/> ; <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/20/palestinians-accuse-israeli-forces-of-executing-19-civilians-in-gaza> ; <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/1/palestinians-demand-international-inquiry-after-mass-grave-found-in-gaza> ; <https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra13792905> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/syv8bslop> ; <https://www.idi.org.il/articles/52071> ; <https://www.idi.org.il/articles/53276> ; <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israel-palestine/244-stopping-famine-gaza> ;

ישראל גרמה להרס של הרבה מהתשתית המקומית לייצור מזון (אזורים חקלאיים, חממות, סירות דיג, מתקנים לייצור מזון כמו מאפיות ומפעלים),¹³⁷ ופגעה, הרסה או הוציאה מכלל שימוש הרבה מתשתיות המים (בארות, מאגרי מים ומתקני התפלה).¹³⁸ מאז תחילת המלחמה נכנסות בדרך כלל כ-100-150 משאיות (טעונות באופן מלא) מדי יום,¹³⁹ מתוך כ-300 שנדרשות כדי לספק את הצרכים ההומניטריים ברצועה (בעיקר מזון ומים).¹⁴⁰

ישראל משתמשת בסיוע ההומניטרי שנכנס לעזה ככלי נשק במלחמה, ומגבילה את כניסתו באופן שתלוי בהגיון פוליטי שאינו ברור לציבור.¹⁴¹ משאיות שמנסות להיכנס לרצועה נתקלות בקשיים רבים ואף לעיתים מותקפות על ידי צה"ל.¹⁴² רשימת הפריטים שכניסתם לרצועה אסורה אינה ברורה שישה חודשים לאחר תחילת המלחמה, אבל כללה קרואסוני שוקולד, מזון לבעלי חיים, קוצצי ציפורניים, צעצועים בקופסאות עץ, וקביים.¹⁴³ המתאם ההומניטרי של האו"ם הסביר באפריל חלק מהדרכים שבהן ישראל מנעה מסיוע להיכנס. כך למשל, ישראל דרשה שמשאיות ייכנסו לעזה רק כשהן חצי מלאות, ודורשת הפרדה מלאה בין הנהגים המצרים (שנכנסים עם המשאיות לרצועה, פורקים את המטען ועוזבים) ובין הנהגים הפלסטינים (שמחכים שהמצרים יעזבו, מגיעים, מטעינים את המשאיות ומעבירים את המטען למחסן). לשירות מזון לצפון רצועת עזה – המקום בו האוכלוסיה סובלת מרעב – סיכוי גדול פי 3 לא לקבל אישור להיכנס בהשוואה לכל שיירת סיוע אחרת עם סוגים אחרים של מטען.¹⁴⁴

בסוף מרץ, בשל עיכובים במערכת הישראלית של בדיקת משאיות הסיוע, כ-7,000 משאיות חיכו בצד המצרי של הגבול עם רצועת עזה כדי להעביר אספקה לתוך הרצועה (זמן ההמתנה הממוצע הוא 20 יום).¹⁴⁵ בשבועיים הראשונים של מרץ, למשל, רק חצי ממשאיות הסיוע ההומניטרי לצפון עזה שתוכננו יצאו אל הפועל. האחרות לא קיבלו אישור מצה"ל או נדחו.¹⁴⁶

החל מפברואר, ישראל החלה להשתמש גם בחלוקת הסיוע ככלי נשק. בחודשים הראשונים של המלחמה, המטרה האזרחית בעזה הייתה אחראית לחלוקת הסיוע ההומניטרי ברצועה, באמצעות משימות כמו שמירה על מחסנים, ליווי שיירות ופיקוח על חלוקת הסיוע. המדיניות של ישראל היא לא להבחין בין הזרוע הצבאית של החמאס וחמאס כגוף הלא מדינתי שמושל ברצועה – ישראל רואה בשניהם חלק מאותו ארגון טרור. כפי שקצין צה"ל תיאר "משטרת חמאס היא חמאס... ולא נאפשר לחמאס לשלוט בסיוע ההומניטרי".¹⁴⁷ בפברואר, ישראל תקפה מספר רכבי משטרה, ואז פיזרה פליירים שהראו מכונית משטרה הרוסה עם כיתוב לפיו ישראל

¹³⁶ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/defense-minister-announces-complete-siege-of-gaza-no-power-food-or-fuel/ ; ¹³⁷ <https://twitter.com/Knesset/status/1716502486331113922>

¹³⁸ למשל <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/> ; עמוד 9 ; https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf

¹³⁹ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/flash-analysis-report-over-two-months-attacks-food-security-gaza-december-2023> ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-167>

¹⁴⁰ <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZTVkYmEwNmMlZWYxNy00ODhILWI2ZjctNjZlMzQ5OGQxNzY5IiwidCI6IjI2MmYyY2YQxLTIwZTktNDE0MC04ZDNiLWZkZjVlZWVlNDE1NyIsImMiOiI9&pageName=ReportSection3306863add46319dc574> ;

עם המספרים הישראליים נובעת כל הנראה מכך שיש ישראל סופרת את המשאיות הנכנסות אבל דורשת שהן יהיו חצי מלאות

¹⁴¹ <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147342> ; <https://www.wfp.org/news/famine-imminent-northern-gaza-new-report-warns>

¹⁴² לשם השוואה, לפני המלחמה, כ-500 משאיות נכנסו לעזה מדי יום עם אספקה מסוגים שונים – בערך 200 משאיות דלק וכ-200 משאיות עם מצרכים שונים ומזון. ב-2022, בערך 73 משאיות נכנסו מדי יום עם מזון (24 משאיות הכניסו פריטים אחרים כמו בעלי חיים ומזון לבעלי חיים).

¹⁴³ <https://www.ochaopt.org/data/crossings>

¹⁴⁴ למשל – תחת לחץ פוליטי בינלאומי ישראל שחררה מעט את המצור על עזה בתחילת אפריל. <https://www.timesofisrael.com/un-says-israel-approved-reopening-of-20-bakeries-water-pipeline-in-northern-gaza/> ; <https://twitter.com/HossamShabat/status/1779526925980995661>

¹⁴⁵ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-175> ; <https://www.ochaopt.org/content/remarks-media-secretary-general> ; <https://edition.cnn.com/audio/podcasts/tug-of-war/episodes/0e6112dc-ae58-11ee-8bd1-6f9c6607fa1d> ; <https://jewishcurrents.org/israel-policy-starvation-gaza-aid> ; <https://www.nytimes.com/interactive/2024/03/20/world/middleeast/gaza-aid-delivery.html> ; <https://www.wfp.org/news/famine-imminent-northern-gaza-new-report-warns> ; <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israel-palestine/244-stopping-famine-gaza>

¹⁴⁶ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/11/israel-aid-gaza-banned-blocked/>

¹⁴⁷ <https://twitter.com/ChronicBabak/status/1778616402280059360> ; <https://webtv.un.org/en/asset/k1x/k1xkc2nwpb>

¹⁴⁸ <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/> ; https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/north-sinai-governor-to-un-chief-7000-gaza-aid-trucks-waiting-israel-holding-up-flow/

¹⁴⁹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-140>

¹⁵⁰ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/21/gaza-police-aid-hamas/>

לא תאפשר למערכת הביטחון של חמאס להמשיך לפעול.¹⁴⁸ בתגובה, המשטרה ברצועה הפסיקה את תפקידה. כעשרה ימים לאחר מכן, חלוקת הסיוע של האו"ם, ה-World Food Program, הפסיקה לחלק סיוע בשל הקריסה של הסדר החברתי ברצועה. ארגון אונר"א הפסיק גם הוא את החלוקה כמה ימים לאחר מכן.¹⁴⁹ ארה"ב והאו"ם ביקשו מישראל להפסיק לתקוף את המשטרה האזרחית ברצועה כדי להימנע מ"קריסה מוחלטת של חוק וסדר" ברצועה.¹⁵⁰ ישראל סירבה, וניסתה גישה אחרת – שליטה בעזה באמצעות משפחות מקומיות שיכלו לפקח על העברת הסיוע.

"טבח הקמח" בסוף פברואר (מתואר למעלה) היה ככל הנראה תוצאה של גישתה של ישראל לנסות לתאם את חלוקת הסיוע באמצעות משפחה עזתית.¹⁵¹ חמאס הגיב בניסיון להקים ועדות חירום מקומיות עבור ביטחון וחלוקת הסיוע ההומניטרי, ככל הנראה תוך שימוש בבית החולים אל-שיפא כדי לתאם ועדות אלו בצפון הרצועה.¹⁵² ישראל הקטינה את מספר המשאיות שנכנסו לרצועה לפחות משליש ממה שהבטיחה בעבר,¹⁵³ ותקפה שוב את השוטרים האחראים על חלוקת הסיוע.¹⁵⁴ זה היה ההקשר לפשיטה השנייה של ישראל על אל-שיפא באמצע מרץ (דיון למטה ב-זום #1), במהלכה הרגה ישראל מספר בעלי תפקידים הקשורים לתיאום חלוקת הסיוע.¹⁵⁵ בסוף מרץ, התקפות ישראליות על ועדות החירום הרגו יותר מ-70 אנשים שהמתינו לסיוע, והועדות הפסיקו לעבוד. ישראל המשיכה להגביל את חלוקת הסיוע והודיעה לאו"ם שלא תאפשר יותר שיירות של אונר"א לצפון עזה.¹⁵⁶ קציני משטרה אחרים המעורבים בחלוקת הסיוע ההומניטרי נהרגו באפריל.¹⁵⁷

רעב והרעבה

מציאות המצור הובילה למחסור קיצוני בצרכים בסיסיים (מזון, מים, אנרגיה) ומצב הומניטרי שמתדרדר במהירות. דו"ח של עמותת International Crisis Group תיאר אנשים ברפיח בדצמבר עומדים בתור כעשר שעות, ארבעה ימים ברציפות כדי לקבל קמח. רבים עזבו בידים ריקות.¹⁵⁸ בינואר, סקר שנעשה בין בעלי חנויות מצא שקיים מחסור חמור במוצרי מזון בסיסיים – כ-81% מהפריטים אזלו במלאי, וב-19% האחרים נותרו מלאים מוגבלים בלבד.¹⁵⁹ המצב קיצוני יותר בצפון רצועת עזה. בתחילת פברואר, בצפון הרצועה, מחירו של שק קמח (30 שקל לפני המלחמה) הגיע לבין 500-1000 שקל, עליה של פי 15-30.¹⁶⁰ בסוף החודש, דווח ברשתות שמחירה של צלחת עם מעט בשר נא ואורז הגיע ל-95 דולר (כ-360 שקל),¹⁶¹ בעוד שאח בבית החולים אל-שיפא אמר שלא אכל לחם במשך כחודשיים, במהלכם התקיים ממזון לבעלי חיים.¹⁶² באותו הזמן, המומחה המוביל של האו"ם לזכות האנושית למזון תיאר את המציאות כ"מצב של ג'נוסייד", וה-World Food Programme הצהיר שעזתים החלו למות מסיבות הקשורות לרעב.¹⁶³ בתחילת מרץ, ראש המועצה לביטחון

¹⁴⁸ <https://www.ft.com/content/8aa813fc-a87e-4002-9aaf-890c111aec35> ;
¹⁴⁹ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/> ;
¹⁵⁰ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/> ;
¹⁵¹ <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%9E%D7%98%D7%A8%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%94%D7%99%D7%90-%D7%9C%D7%94%D7%A9%D7%90%D7%99%D7%A8-%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%9B%D7%90%D7%95%D7%A1-%D7%A2%D7%9C-%D7%9B%D7%A0/> ; <https://twitter.com/idfonline/status/1770422130712146254> ;
¹⁵² <https://www.axios.com/2024/02/24/gaza-humanitarian-aid-israel-hamas-police-biden> ;
¹⁵³ <https://www.nytimes.com/live/2024/02/18/world/israel-hamas-war-gaza-news> ;
¹⁵⁴ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza> ;
¹⁵⁵ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza> ;
¹⁵⁶ (הערות שוליים 105)
¹⁵⁷ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/> ;
¹⁵⁸ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/idf-says-airstrike-in-rafah-killed-3-senior-officers-in-hamass-emergency ;
¹⁵⁹ <https://english.palinfo.com/news/2024/03/20/316217/> ;
¹⁶⁰ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777681986586325481> ;
¹⁶¹ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/18/israel-hamas-gaza-shifa-issa/> ;
¹⁶² <https://twitter.com/UNLazarini/status/1771917857598693549> ;
¹⁶³ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/hamass-internal-security-chief-killed-in-northern-gaza-airstrike-idf-shin-bet/ ;
¹⁶⁴ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza> ;
¹⁶⁵ (הערות שוליים 54)
¹⁶⁶ https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf (עמ' 9)
¹⁶⁷ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-02-07/ty-article-magazine/highlight/0000018d-8213-daa1-a9fd-e21b04660000> ;
¹⁶⁸ <https://www.france24.com/en/live-news/20231117-give-us-our-daily-bread-gaza-faces-flour-crisis> ;
¹⁶⁹ <https://twitter.com/HamzaAbuToha/status/1760588426103963720> ;
¹⁷⁰ <https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1762736475957829852> ;
¹⁷¹ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/27/un-israel> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁷⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁸⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
¹⁹⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁰⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²¹⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²²⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²³⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁴⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁵⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁶⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁷⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁸⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
²⁹⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁶ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁸ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³⁰⁹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹¹ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031> .amp
³¹⁵

תזונתי קרא להפסקת אש בשל האסון ההומניטרי בעזה.¹⁶⁴ באפריל, מחירו של קילוגרם סוכר הגיע ל-19-30 דולר.¹⁶⁵

נכון לאמצע אפריל, לפחות 31 בני אדם (מהם 28 ילדים) בעזה מתו מתת-תזונה או היעדר נזלים עד כה.¹⁶⁶ בהקשר זה שר החוץ של האיחוד האירופי אמר למועצת הביטחון של האו"ם כי ישראל משתמשת ברעב ככלי מלחמה.¹⁶⁷ עמותות מובילות של זכויות אדם כמו Oxfam ו-Human Rights Watch הגיעו למסקנה ש"ממשלת ישראל משתמשת בהרעבת אזרחים ככלי נשק בעזה".¹⁶⁸ גורמים ישראליים מאשימים זאת דה פקטו,¹⁶⁹ ובמבט היסטורי רחב יותר ישראל השתמשה כך במזון לאורך עשרות שנים לפני המלחמה הנוכחית.¹⁷⁰ דו"ח של סמכות בינלאומית בנושאי תזונה וביטחון תזונתי מאמצע מרץ קבע שרעב (על פי ההגדרה כאן)¹⁷¹ עתיד להתרחש בצפון הרצועה בחודשיים הקרובים.¹⁷² מידע אנקדוטלי מצפון הרצועה מאשש הערכה זו. בסוף מרץ הדובר של UNICEF סיפר כי ראה כתריסר ילדים "שלדיים" בבית חולים אחד בבית לאהיה.¹⁷³ מחירו של שק קמח בצפון הרצועה עלה ל-275 דולר (ביחס ל-8 לפני המלחמה) באמצע מרץ, במקביל לעליה חדה במקרי השוד.¹⁷⁴ בסוף מרץ, מחירם של מעט עשרות קילוגרמים של ירקות הגיע לכ-3,000 דולר.¹⁷⁵ עבור ההקשר יצוין כי ההכנסה היומית הממוצעת בעזה לפני המלחמה הייתה 13-20 דולר ביום.¹⁷⁶ סקר בקרב עזתים בדרום הרצועה בסוף מרץ מצא כי רק ל-44% יש מספיק מזון ומים ליום-יומיים הקרובים, ורק 19% יכולים להשיג מזון ומים ללא סיכון משמעותי.¹⁷⁷ סיפורים אישיים ממחישים את הפרטים הללו.¹⁷⁸

כתוצאה מכך, רוב אוכלוסיית עזה נמצא בסכנת רעב. כ-90% מהאזרחים בעזה חווים "רמות גבוהות של חוסר ביטחון תזונתי".¹⁷⁹ כמעט כל משקי הבית מדלגים על ארוחות, ובין 50-80% ממשקי הבית לא אוכלים במשך ימים שלמים.¹⁸⁰ מנהל ארגון הבריאות העולמי אמר בסוף ינואר שצוותים רפואיים ומטופלים חולים ופצועים מקבלים ארוחה אחת בלבד ביום.¹⁸¹ כ-40% מהאוכלוסיה חווים "רמות חירום" של היעדר מזון ומעל 15% (378,000) חווים רמות קטסטרופליות של היעדר מזון שמוגדרת כ"היעדר קיצוני של מזון, רעב ושחיקה מוחלטת של אפשרויות ההתמודדות [עם המצב]".¹⁸² הכלכלן הראשי של ה-World Food Program הדגיש כי "בחיי מעולם לא ראיתי משהו דומה מבחינת החומרה, מבחינת ההיקף ומבחינת המהירות".¹⁸³ חוקר חשוב

¹⁶⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/education/2024-03-03/ty-article/.premium/0000018e-03c5-da4e-adbf-83fdc01f0000>

¹⁶⁵ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000> ; <https://www.mekomit.co.il/ps/133730/>

¹⁶⁶ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-160> ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192> ; https://twitter.com/Sarah_Hassan94/status/1761372883278807170 ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1761322640935940449> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1762518985633890640> ; <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1762478847277084910> ; https://twitter.com/save_children/status/1762543144061575626 ; <https://twitter.com/alijla2021/status/1762535516774302206> ; https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/two-babies-starve-to-death-in-northern-gaza-hamas-health-ministry/ ; <https://twitter.com/FranceskAlbs/status/1763466551968035006> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/176428907578712177> ; <https://twitter.com/UNICEF/status/1764296731380920490> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6212/In-just-24-hours-two-children-and-an-elderly-man-starve-to-death-amid-rising-malnutrition-rates-in-Gaza> ; <https://apnews.com/video/europe-gaza-european-union-war-and-unrest-josep-borrell-63eebfe7f71f4ed881580913c51b7036>

¹⁶⁷ <https://www.hrw.org/news/2024/03/19/israeli-forces-conduct-gaza>

¹⁶⁸ <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-warns-iran-over-gaza-> <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13878899>

¹⁶⁹ <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-warns-iran-over-gaza-> <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13878899>

¹⁷⁰ <https://www.nybooks.com/online/2024/03/30/the-road-to-famine-in-gaza/>

¹⁷¹ רעב, על פי ארגון זה, מוגדר כשילוב של שלושת התנאים הבאים: (1) 20% או יותר מבתי האב סובלים מהיעדר קיצוני של מזון. (2) 30% או יותר מהילדים סובלים מתת תזונה אקוטית. ו- (3) לפחות שני מבוגרים או ארבעה ילדים מתוך כל 10,000 בני אדם מתים מדי יום מרעב או ממחלות הקשורות לתת-תזונה.

¹⁷² <https://www.nytimes.com/2024/03/18/world/middleeast/gaza-famine-report-starvation.html>

¹⁷³ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/22/unicef-official-utter-annihilation-gaza>

¹⁷⁴ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/>

¹⁷⁵ <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1770911921870446966>

¹⁷⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/west-bank-and-gaza/>

¹⁷⁷ <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf> , עמוד 6

¹⁷⁸ <https://www.thenation.com/article/world/gaza-starvation-denial-aipac/>

¹⁷⁹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-21/ty-article/.premium/0000018c-8908-d60e-afdf-ed0e2bb70000>

¹⁸⁰ https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Acute_Food_Insecurity_Nov2023_Feb2024.pdf ; <https://www.nytimes.com/2024/01/01/world/middleeast/gaza-israel-hunger.html> ; <https://www.972mag.com/rafah-children-hunger-aid/>

¹⁸¹ <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-on-gaza--the-who-executive-board--trans-fats-and-leprosy>

¹⁸² <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113>

¹⁸³ <https://www.newyorker.com/news/q-and-a/gaza-is-starving>

של רעב ומנהל ה-World Peace Foundation הצהיר שלא ראה ב-40 שנות הקריירה שלו פשע מלחמה של הרעבה בהיקף דומה לנעשה בעזה.¹⁸⁴ הוא הצהיר עוד כי "הקפדנות, ההיקף והמהירות של הרס המערכות הנחוצות לקיום אנושי, והחלת המצור, חורגות מכל מקרה אחר של הרעבה מתוכננת ב-75 השנים האחרונות".¹⁸⁵ ארגון סיוע הצהיר ב-CNN שעזה היא המקרה עם ההתדרדרות המהירה ביותר שנרשמה אי פעם במצב תזונתי.¹⁸⁶ באמצע מרץ, שר החוץ של הממלכה המאוחדת תיאר שורה של מכשולים שבאמצעותם ישראל עיכבה את חלוקת הסיוע ההומניטרי, ובכך דה פקטו האשים את ישראל באסון ההומניטרי ואת הדובר של ישראל במסירת מידע לא נכון.¹⁸⁷ בסוף מרץ, בית הדין הבינלאומי לצדק הורה לישראל לאפשר הכנסת מזון לרצועת עזה ללא מגבלה.¹⁸⁸ בתחילת אפריל, קבוצה של מומחים לסיוע הומניטרי בממשלת ארה"ב הזהירו אחרים בממשל באופן פרטי שהתפשטות הרעב בעזה היא "חסרת תקדים בהיסטוריה המודרנית".¹⁸⁹

עדויות מהרצועה מציגות את הפעולות שאותן מבצעים העזתים המיואשים מהיעדר המזון.¹⁹⁰ כך למשל אזרחים נאלצים לאכול בשר סוס,¹⁹¹ דשא ולשתות מים מזוהמים או מי ים בשל הרעב.¹⁹² סרטון מציג עזתים השוחים באזור מוצף במי שופכין כדי לנסות ולהוציא חבילת סיוע מוצנחת שנפלה לתוכו.¹⁹³ נכון לסוף מרץ, מתו כ-18 עזתים מנסיבות הקשורות לסיוע המוצנח – חבילות שנפלו על אנשים, דוחק וטביעה בים בניסיון לחילוץ חבילות סיוע.¹⁹⁴

דו"ח של קבוצת ארגוני סיוע בהובלת סוכנות הילדים של האו"ם הצהיר בסוף פברואר שלמעלה מ-90% מהילדים בעזה חווים מחסור קשה במזון ובגיוון, ואחוז דומה סובל ממחלות זיהומיות. 70% מקבוצת גיל זו סבלה משלשולים בשבועיים במהלך פברואר.¹⁹⁵ תמונות וסרטונים מהרצועה מהווים עדות נוספת לטענות אלו.¹⁹⁶ למרות האמור לעיל, קצינים בצה"ל דרשו להקטין עוד יותר את הסיוע ההומניטרי לרצועה.¹⁹⁷ כ-60 אחוזים מהציבור היהודי מתנגדים באופן קבוע להעברת סיוע הומניטרי לרצועת עזה.¹⁹⁸ מפגינים יהודים נמנו לחלוטין מסיוע הומניטרי להיכנס לרצועה מספר פעמים בחודשים האחרונים.¹⁹⁹ חיילים תיעדו עצמם הורסים מחסני מזון ושורפים מזון בעזה.²⁰⁰

¹⁸⁴ https://youtu.be/0pGgFZovIAw?si=mone7l85_SobAivS&t=875 ; <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/mar/21/we-are-about-to-witness-the-most-intense-famine-since-world-war-ii-in-gaza> ; https://www.democracynow.org/2024/2/5/alex_de_waal ; <https://www.nytimes.com/2024/01/11/health/gaza-israel-hunger-starvation.html>¹⁸⁵ ; <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/jan/31/israel-gaza-starvation-international-law> ; <https://jewishcurrents.org/israel-policy-starvation-gaza-aid> ; <https://twitter.com/MedicalAidPal/status/1763172220900151317>¹⁸⁶ ; <https://www.theguardian.com/politics/2024/mar/21/david-cameron-accuses-israel-of-blocking-key-aid-crossing-in-gaza>¹⁸⁷ ; <https://committees.parliament.uk/publications/44011/documents/217998/default/> ; <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/28/famine-is-setting-in-icj-orders-israel-to-unblock-gaza-food-aid>¹⁸⁸ ; https://www.huffpost.com/entry/gaza-collapse-famine_n_660c96aae4b0328a72be47f5¹⁸⁹ ; <https://twitter.com/amirs74/status/1771198476446998611>¹⁹⁰ ; <https://www.france24.com/en/live-news/20240224-dead-horses-scraps-leaves-gaza-s-hungry-get-desperate>¹⁹¹ ; <https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1773732648847876569>¹⁹² ; <https://www.cnn.com/2024/01/30/middleeast/famine-looms-in-gaza-israel-war-intl/index.html>¹⁹³ ; <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-02-07/ty-article-magazine/highlight/0000018d-8213-daa1-a9fd-e21b04660000> ; <https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8>¹⁹⁴ ; <https://www.cnn.com/2024/03/26/middleeast/palestinians-drown-gaza-aid-drop-intl/index.html>¹⁹⁵ ; <https://www.nutritioncluster.net/sites/nutritioncluster.com/files/2024-02/GAZA-Nutrition-vulnerability-and-SitAn-v7.pdf>¹⁹⁶ ; <https://www.theguardian.com/world/live/2024/feb/20/middle-east-crisis-live-israel-gaza-yemen-houthi-lebanon-hague-court-justice?page=with:block-65d4650d8f08f68df4ca9a84&filterKeyEvents=false#liveblog-navigation>¹⁹⁷ ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1750503719806923075>¹⁹⁸ ; <https://twitter.com/NABEELRAJAB/status/1750017231197544706>¹⁹⁹ ; <https://twitter.com/jakeshieldsajj/status/1751580352601309591>²⁰⁰ ; <https://news.walla.co.il/item/3633138>²⁰¹ ; <https://www.idi.org.il/articles/52967>²⁰² ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-125>²⁰³ ; <https://www.washingtonpost.com/world/interactive/2024/gaza-aid-truck-sea-airdrop/> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-30/ty-article/premium/a-new-low-the-israelis-advocating-to-starve-the-people-of-gaza/0000018d-5b42-d0fc-a9bd-5f5fc0740000>²⁰⁴ ; <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/>²⁰⁵ ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1757406177883750809>²⁰⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁰⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁰⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁰⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²¹⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²²⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²³⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁴⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁵⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁶⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁷⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁸⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>²⁹⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³⁰⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁶ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁷ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁸ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³¹⁹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²⁰ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²¹ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²² ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²³ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²⁴ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²⁵ ; <https://www.ynet.co.il/article/1757406177883750809>³²⁶ ;

נכון לזמן הכתיבה, מאז תחילת המלחמה אין אספקת חשמל ברצועת עזה (כלומר הפסקת חשמל מוחלטת. לשם השוואה, בשנים לפני המלחמה הייתה אספקת חשמל זמינה במשך כ-13-12 שעות ביום).²⁰¹ בדצמבר מחירי הדלק עלו בלמעלה מ-500%.²⁰² באפריל, מחירו של ליטר דלק היה 150 שקל.²⁰³ מחקר בנושא מצא שבינואר, כמות האור בלילה ברצועת עזה קטנה ב-84% (91% בעיר עזה) ביחס למצב לפני המלחמה.²⁰⁴ ממצא זה כולל אור שמגיע מכוחות צה"ל ששוהים בתוך הרצועה וכל הנראה מבתי החולים ברצועה, שמקבלים אספקת סולר לגנרטורים שלהם. על פי עדויות מהרצועה, ספרים מספריות אוניברסיטאיות נשרפו כחומר בערה בשביל לבשל מזון.²⁰⁵

בנובמבר פורסם כי כמות המים המסופקת לאדם מדי יום הייתה 1.5-1.8 ליטר (הממוצע המינימלי הנדרש לשתייה וצרכי הגיינה הוא כ-15 ליטר ליום),²⁰⁶ כמות שירדה לפחות מליטר לאדם בממוצע בפברואר.²⁰⁷ קיים מחסור אפילו של ציוד רפואי בסיסי. בשל היעדר פדי גזה, למשל, פדים משומשים עוברים חיתוי ונעשה בהם שימוש על מטופל אחר.²⁰⁸ בשל היעדר ציוד רפואי, ניתוחים רפואיים – כולל ניתוחים קיסריים וקטיעות איברים – נעשים ללא חומרי הרדמה או אספקת דם.²⁰⁹ בסרטון מהרצועה מוצג רופא עזתי שנאלץ לקטוע את רגלה של בתו על שולחן האוכל בביתו ללא חומרי הרדמה.²¹⁰ סטודנט לרפואה בבית החולים אל-שיפא מספר על האופן שבו תפר את פניו של ילד שנפצע בהפצצה, בחושך וללא חומרי הרדמה, במשך שלוש שעות.²¹¹ מנתח בריטי שביקר בבית החולים אל-אקצא תיאר באו"ם סיפור של ילדה שנשרפה כל כך קשה עד שהוא ראה את עצמות הפנים שלה. לא היה לה סיכוי לשרוד והיא מתה בייסורים נוראיים מכיוון שלא היה מורפיום לתת לה, ומכיוון שלא היה מקום בו היה ניתן לשים אותה, היא פשוט הושארה למות על רצפת בית החולים. המנתח הצהיר שראה מקרים דומים רבים ותיאר חלק מהם.²¹² יש סיפורים רבים נוספים במדיה החברתית. לסיפורים אלו יש השלכות ארוכות טווח. למשל, יש כבר למעלה מ-1,000 ילדים עזתיים שעברו כריתת איברים. כל אחד מהם יזדקק בעתיד ל-8-12 התערבויות ניתוחיות באיבר הקטוע במהלך התבגרותם.²¹³

בשל מציאות זו, נשים הסובלות מדימום לאחר הלידה עוברות כריתות רחם, מה שמונע מהן ללדת ילדים בעתיד.²¹⁴ מנהלת מרחב המזרח התיכון ב-Oxfam אמרה ש"בין האימה והזוועה בעזה אנחנו עכשיו בשלב המזעזע שבו תינוקות מתים בגלל שלשולים והיפותרמיה. מזעזע שתינוקות מגיעים לעולם ובשל התנאים האפוקליפטיים סיכוייהם לשרוד נמוכים". במקרים מסוימים, נשים נאלצו ללדת בכיתות מלאות בכ-70 אנשים אחרים, מצב שתיארה המנהלת כ"פשוט לא אנושי".²¹⁵ שיעורי ההפלה ברצועה עלו ב-300% ביחס למצב לפני המלחמה.²¹⁶ רופאה מארגון רופאים ללא גבולות ששהתה מספר שבועות בעזה הצהירה על הפגיעות המיוחדת של נשים מיניקות, שלא יכולות לייצר מספיק חלב בשל תת התזונה שלהן, ושל התינוקות שלהן, שלעיתים תכופות אין להם חלב אם או פורמולה בשל היעדר המים הנקיים בעזה.²¹⁷ נשים עזתיות מתקשות למצוא תחבושות גייניות, וחלקן משתמשות בתחליפים הכוללים בין השאר חלקים מהאוהלים בהם הן מתגוררות בזמן המחזור החודשי שלהן.²¹⁸

²⁰¹ <https://www.ochaopt.org/page/gaza-strip-electricity-supply>
²⁰² <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000154766/download>
²⁰³ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000>
²⁰⁴ <https://www.care.org/news-and-stories/press-releases/care-warns-84-of-gazas-lights-extinguished-people-left-sick-and-starving/>
²⁰⁵ <https://www.nbcnews.com/specials/gaza-universities-destroyed-israel-military-war/index.html>
²⁰⁶ <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000154766/download>
²⁰⁷ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/27/un-israel-food-starvation-palestinians-war-crime-genocide>
²⁰⁸ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israel-palestine/244-stopping-famine-gaza>
²⁰⁹ <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-32>;
²¹⁰ <https://www.trtworld.com/middle-east/nightmarish-gazas-pregnant-women-endure-c-sections-without-anesthesia-15823792>;
²¹¹ <https://news.un.org/en/interview/2023/11/1143327>; <https://healthnews.com/news/c-sections-are-performed-without-anesthesia-in-gaza/>; https://www.juzoor.org/cached_uploads/download/2023/11/11/maternal-health-report-final-1699726911.pdf
²¹² <https://twitter.com/NourNaim88/status/1746887014337671410>
²¹³ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1763960723695185934>
²¹⁴ <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/single-worst-top-oxford-surgeon-horrors-gaza-hospital/>
²¹⁵ <https://www.newyorker.com/news/dispatch/the-children-who-lost-limbs-in-gaza>
²¹⁶ https://www.juzoor.org/cached_uploads/download/2023/11/11/maternal-health-report-final-1699726911.pdf
²¹⁷ <https://www.oxfam.org/en/press-releases/babies-dying-preventable-causes-besieged-gaza-oxfam>
²¹⁸ <https://jezebel.com/miscarriages-in-gaza-have-increased-300-under-israeli-1851168680>
²¹⁹ <https://twitter.com/abierkhatib/status/1771451982500229193>
²²⁰ <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2024/01/11/1224201620/another-layer-of-misery-women-in-gaza-struggle-to-find-menstrual-pads-running-wa>

מערכת הבריאות בעזה קרסה. 84 אחוז מכל תשתיות הבריאות ברצועה נפגעו או נהרסו.²¹⁹ פחות משליש מבתי החולים ברצועה ורבע מהמרפאות שבה מתפקדים באופן חלקי.²²⁰ רופאים שהתנדבו ברצועה בזמן המלחמה מתארים סיפורי זוועה בנוגע לתנאים בתוך בתי החולים הצפופים, סוגי וכמות הפציעות, וההתקפות החוזרות על בתי חולים במלחמה.²²¹ עד כה דווחו מאות אלפים רבים של מקרים של מחלות בעזה.²²² נכון לתחילת אפריל, דווחו כמעט 650,000 מקרים של זיהומים במערכת הנשימה.²²³ כמעט 350,000 מקרי שלשולים דווחו, כולל מעל 100,000 בקרב ילדים בני 5 ומטה.²²⁴ בשבוע באמצע דצמבר תועדו כ-3,200 מקרי שלשול ביום אצל ילדים מגיל 5 ומטה (ביחס ל-2,000 מקרים בחודש לפני המלחמה).²²⁵ יש בממוצע מקלחת לכל 4,500 בני אדם בעזה, ושירותים לכל 220 בני אדם.²²⁶ קולות ציבוריים חשופים בישראל, כמו ראש המל"ל לשעבר ויועץ רשמי לשר הביטחון בזמן המלחמה,²²⁷ קראו לאפשר למחלות להדביק את האוכלוסיה האזרחית בעזה.²²⁸ דו"ח מאמצע מרץ מצא שכ-75% מהפסולת עזה מושלכת לאזורים אקראיים ולכן מזהמת את מי התהום, כך ש-97% מהמים אינם ראויים לשתיה.²²⁹

ישראל הוציאה מכלל שימוש את מערכת הבריאות ברצועה. בסוף פברואר, ראש "רופאים ללא גבולות" ציין כי "לא נותרה מערכת בריאות בעזה".²³⁰ ישראל הצדיקה זאת בטענות שבתי החולים והמרפאות שימשו למטרות צבאיות אבל ראש "רופאים ללא גבולות" ציין בסוף פברואר שהארגון שלו לא ראה שום הוכחה לכך מעבר לדבריה של ישראל.²³¹ באמצע מרץ, דו"ח של Oxfam מצא כי ישראל ממשיכה לחסום את הסיוע ההומניטרי בשבע דרכים שונות והזהיר שעזה "תסבול מוות המוני ממחלות ורעב, הרבה מעבר ל-31,000 ההרוגים במלחמה עד כה".²³² סמכות בינלאומית העוסקת בביטחון תזונתי ותזונה מצאה בדו"ח משלה באמצע מרץ רמות קטסטרופליות של חוסר ביטחון תזונתי בכל הרצועה (55% מהתושבים בצפון ו-25% מהתושבים בדרום).²³³

כתוצאה מהתנאים שתוארו לעיל, ראש התוכנית לבריאות הציבור באוניברסיטת אדינבורו אמרה בדצמבר ש"העולם עשוי להתמודד עם מציאות שבה כמעט רבע מ-2 מיליון התושבים ברצועה – כמעט חצי מיליון בני אדם – ימותו בשנה הקרובה. ברוב המקרים, יהיה מדובר במוות בשל קריסת מערכת הבריאות, מגורמים אותם היה ניתן למנוע".²³⁴ חוקרים אחרים הגיעו למסקנות דומות ומפורטות יותר.²³⁵

-
- <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf> ;²¹⁹
- <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192> ;²²⁰
- https://www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_27.pdf ;²²¹
- https://www.youtube.com/watch?v=REnN_dLtrLA ;²²²
- <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192> ;²²³
- https://www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_27.pdf ;²²⁴
- https://www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_27.pdf ;²²⁵
- <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-86> ;²²⁶
- <https://www.who.int/news/item/21-12-2023-lethal-combination-of-hunger-and-disease-to-lead-to-more-deaths-in-gaza> ;²²⁷
- <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report> : היחס היה אסלה לכל 486 בני אדם.²²⁸
- <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report> : 59-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-Jerusalem ;²²⁹
- https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf (עמ' 22-23) ;²³⁰
- <https://www.ynet.co.il/news/article/r1zlcnoqa> ;²³¹
- <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001462900> ;²³²
- <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/> ;²³³
- <https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council> ;²³⁴
- <https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council> ;²³⁵
- <https://www.oxfam.org/en/press-releases/israel-government-continues-block-aid-response-despite-icj-genocide-court-ruling> ;²³⁶
- <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/> ;²³⁷
- <https://www.nytimes.com/2024/03/18/world/middleeast/gaza-famine-report-starvation.html> ;²³⁸
- https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf ;²³⁹
- <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/dec/29/health-organisations-disease-gaza-population-outbreaks-conflict> ;²⁴⁰
- https://gaza-projections.org/gaza_projections_report.pdf ;²⁴¹

השיח הישראלי ודה-הומניזציה של פלסטינים

דה-הומניזציה במוסדות המדינה וצה"ל

הרבה מהמציאות שתוארה למעלה מתאפשר באמצעות דה-הומניזציה המתמשכת של הפלסטינים, במיוחד אלו שחיים בעזה. דה-הומניזציה זו מגיעה מראשי המדינה. ראש הממשלה תיאר את הקונפליקט כ"מאבק בין בני אור ובני חושך, בין האנושות וחוק הג'ונגל",²³⁶ טען ש"המלחמה היא בין התרבות ובין ברבריות",²³⁷ והגדיר את המלחמה כמלחמה נגד עמלק המקראי,²³⁸ שעל פי התנ"ך צריך להשמיד לחלוטין.²³⁹ נשיא מדינת ישראל טען שישיראל אינה מבחינה בין אנשי חמאס ואזרחים כי "האומה השלמה שם [עזה] אחראית".²⁴⁰ הוא גם כתב באופן אישי מסר על פגז שנועד להפגז את הרצועה.²⁴¹ שר הביטחון תיאר את הפלסטינים בעזה כ"חיות אדם". לפחות חמישה שרים אחרים בממשלה אמרו דברים דומים.²⁴² השר לביטחון פנים הורה ללוחמי מג"ב לירות במחבלים גם אם הם לא מהווים סכנה, בניגוד לנהלים.²⁴³ השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה אמרה שהיא אישית גאה בהריסות של עזה ושכל תינוק, גם עוד 80 שנה, יספר לנכדיו מה עשו היהודים.²⁴⁴ חבר כנסת מהקואליציה אמר בטלוויזיה שנאמר לו ש"ברור שאנחנו צריכים להשמיד את כל העזתים".²⁴⁵ פוליטיקאים אחרים אמרו דברים דומים.²⁴⁶ שגרירת ישראל בבריטניה הצדיקה את ההרס של עזה כי "כל בית ספר, כל מסגד, כל בית שני" כוללים כניסה למנהרה ולכן מהווים מטרה צבאית לגיטימית.²⁴⁷ השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה טענה בסוף מרץ שישראל נלחמת בעמלקים "של ימינו" בהקשר ישיר של המצווה הדתית למחות את זכר עמלק.²⁴⁸ באותו הזמן גנרל לשעבר תיאר את האנשים בשלושה מקומות מהם ישראל נסוגה (עזה, הגדה המערבית ולבנון) כ"חיות אדם".²⁴⁹

מוסדות במערכת הביטחון הישראלית ביצעו דה-הומניזציה מתמשכת לפלסטינים. צה"ל הפעיל ערוץ טלגרם ("72 בתולות – ללא צנזורה") שהפעיל תעמולה על אזרחי ישראל באמצעות שיתוף של סרטונים ותמונות "בלעדיים" ולא מצונזרים שהציגו הרג וגופות של עזתים, תוך כדי שימוש בשפה בוטה שהשוותה את העזתים המתים לג'ויקים ועכברושים.²⁵⁰ צה"ל פרסם סדרה של שמונה גליונות של קבצי שירה שנכתבו על ידי אזרחים, חיילים (כולל קצין חינוך ראשי) וחיילי מילואים שכללו תכני נקמה רבים כמו גם תכנים המתארים את המלחמה כמלחמת דת.²⁵¹ בינואר, מעל 130 קצינים בכירים במילואים המשרתים בעזה קראו לרמטכ"ל להטיל מצור על צפון רצועת עזה, למנוע הכנסת סיוע הומניטרי והפעלת בתי חולים באזור.²⁵² באמצע מרץ מערכת הביטחון ניסתה להחזיר לעזה כ-20 ילדים ומבוגרים מעזה שמקבלים טיפולים מצילי חיים בבתי חולים במזרח ירושלים ובתל השומר.²⁵³ ההחלטה נדחתה בחודש לאחר בקשה של ארגון רופאים לזכויות אדם לבג"ץ.²⁵⁴

²³⁶ <https://www.snopes.com/fact-check/children-post-deleted-netanyahu/>

²³⁷ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-to-dutch-leader-this-war-is-civilization-vs-barbarism/

²³⁸ <https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1049593>; <https://www.npr.org/2023/11/07/1211133201/netanyahus-references-to-violent-biblical-passages-raise-alarm-among-critics>

²³⁹ שמואל א', ט"ו פסוקים ב'ג'.

²⁴⁰ https://www.huffpost.com/entry/israel-gaza-isaac-herzog_n_65295ee8e4b03ea0c004e2a8

²⁴¹ <https://www.haaretz.com/opinion/2024-01-03/ty-article/.premium/a-munition-signed-by-israeli-president-could-hit-a-child/0000018c-cbc4-d4e1-ad8f-fff5a0c70000>

²⁴² <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf>; עמודים 60-62; גם <https://www.politico.eu/article/ron-prosor-israel-evoy-hamas-animals-must-be-destroyed>

²⁴³ <https://www.ynet.co.il/news/article/bkxx1alf>

²⁴⁴ <https://twitter.com/GolanMay/status/1759675501424042329>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1760354792663142557>

²⁴⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=WMxnNkQsfmQ>

²⁴⁶ <https://twitter.com/AmirHetsroni/status/1743063371551822292>; הדובר הוא משה פייגלין.

²⁴⁷ <https://www.ynet.co.il/news/article/syq0011n006>

²⁴⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=cQtqvSYjMlc>

²⁴⁹ <https://twitter.com/ytirawi/status/1771246005368861008>; <https://twitter.com/GLZRadio/status/1773260052683469178>

²⁵⁰ צה"ל הכחיש בתחילת את הקשר שלו לערוץ: <https://www.haaretz.co.il/news/security/2023-12-12/ty-article/.premium/0000018c-3918-dc03-a9ec-3d7b95f80000>; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-02-04/ty-article/.premium/0000018d-7042-dd6e-a98d-f462d6a00000>

²⁵¹ <https://www.haaretz.co.il/gallery/literature/2024-03-26/ty-article-magazine/.premium/0000018e-7ad9-d96c-af9f-Zed9e9fa0000>

²⁵² https://ynet-pic1.yit.co.il/picserver5/wcm_upload_files/2024/01/21/S1mT5hcKp/merged.pdf

²⁵³ <https://www.telegraph.co.uk/global-health/terror-and-security/israel-hamas-war-gaza-idf-aid-strike-world-central-kitchen/>; <https://www.ynet.co.il/health/article/h17117huag>

²⁵⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-20/ty-article/.premium/0000018e-5d54-d27e-a7af-7ffe83dc0000>; https://twitter.com/PHR_IL/status/1770877688539988234

דה-הומניזציה בצה"ל

דה-הומניזציה של הפלסטינים נורמטיבית, מתמשכת וברורה במאות רבות²⁵⁵ של תמונות וסרטונים, שכמעט כולם הועלו לרשתות חברתיות על ידי חיילי צה"ל.²⁵⁶ הסרטונים והתמונות מראים ירי באזרחים המניפים דגלים לבנים,²⁵⁷ התעללות בבני אדם,²⁵⁸ בשבויים ובגופות,²⁵⁹ הפגנות שמחה והתלהבות סביב פגיעה והרס של בתים,²⁶⁰ של מבנים ומוסדות שונים,²⁶¹ של אתרים קדושים,²⁶² וכן ביזה וגניבה של רכוש פרטי,²⁶³ כמו גם ירי אקראי,²⁶⁴ ירי בבעלי חיים מקומיים,²⁶⁵ השחתה של רכוש פרטי²⁶⁶ ושל סמלים פלסטיניים,²⁶⁷ ומוסלמיים.²⁶⁸ סרטונים רבים נוספים סוקרו בתחקירים של הניו יורק טיימס²⁶⁹ ושל CNN.²⁷⁰

255 <https://www.youtube.com/watch?v=JAT9NQ4WkQe> ; <https://www.pbs.org/newshour/world/videos-of-israeli-soldiers-acting-maliciously-emerge-amid-international-outcry-against-tactics-in-gaza> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757920440155242710> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1761868392326148474> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763708173905506449> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763563991387746557> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1764384165724598533> ; אוסף גדול של חומרים ב- <https://www.wattan.net/ar/news/430229.html?fbclid=IwAR3bg9o99KfZMujG1phBISJxDhNWIMF6hAaL8nQlaf-3b-98ljZVX2BOV4k> ; עוד אוסף ב- <https://twitter.com/ytirawi/status/1769359560131657965> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/177215497890394325> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772964108121313599> ; אוסף נוסף ב- <https://twitter.com/ytirawi/status/1773452674802806910> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1773723836254450046> ; עוד עשרות סרטונים ותמונות ב- <https://twitter.com/LensVeritatis/status/1774998396501373207> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776588809011970367> (אוסף) ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776384065920217472> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1778542167612592554> ; <https://twitter.com/middleeasteye/status/1744351540435935525> ; <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1750601287102542296> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1749971465422745729> ; <https://www.mistaclim.org/he/post/%D7%94%D7%92%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%9D%D7%A9%D7%9C%D7%A0%D7%95> ; שרשרת ארוך של סרטונים ב- <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1713533460290076817> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745427870216851736> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1744296383174025397> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1747994879156793524> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1752258519900766489> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1755891061015064836> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1758617748383453638> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1758914324150538698> ; <https://twitter.com/angeloinchina/status/1759769783409738006> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/17481778057364042167> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1764759225241129162> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765447101100785887> ; <https://www.bellingcat.com/news/2024/03/05/social-media-posts-show-off-blindfolded-and-bound-palestinian-detainees/> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1767223231549718862> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1768061335030444144> ; <https://twitter.com/Aboujahiah/status/1769867124103598146> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1774197948487725476> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1778766344256737443> ; <https://www.youtube.com/watch?v=KiC4ApANLwg> ; <https://www.youtube.com/watch?v=YioU7WwpUQ> ; <https://www.middleeastmonitor.com/20240103-israeli-soldiers-invade-damaged-house-in-gaza-and-destroy-it/> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1743665392722059344> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1748137507319939548> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1746581304999542901> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1751618405453422875> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1753158451734220834> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756458915473105113> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1757155595877032104> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1757163079207358570> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1760434485957390399> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1761849659671085212> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761723209760608272> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765297033093538206> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771330290629157277> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771541779453546829> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772404140502630573> ; [https://twitter.com/ytirawi/status/174234646055995036](https://twitter.com/ytirawi/status/1742346460559950363)

סרטון אחד, למשל, מציג עשרות פלסטינים שנלקחו מעזה ויושבים באוטובוס בעודם קשורים וכשעניהם מכוסות. חיילי ישראלי דורש מהם להלל במשותף את משפחתו ולומר שהם רוצים להיות עבדים שלה "לנצח נצחים".²⁷¹ עדות של רופא עזתי מתארת את העינויים שמנהל בית החולים אל-שיפא שמוחזק על ידי ישראל חווה – הוא נאלץ לזחול על ארבע, עם שרשרת מסביב לצווארו, ולאכול מקערה כמו כלב.²⁷² מעוכב אחר סיפר כי חיילי צה"ל הביאו למקום בו הוחזק נשים שנלקחו מעזה בעודן עירומות לחלוטין. השיער של חלק מהן נגזז.²⁷³ אישה עזתית שעוכבה לאחר שהופרדה בכוח מילדיה הקטנים סיפרה בפירוט על ההתעללות וההשפלה שספגה, כולל מקרים רבים בהם חיילי צה"ל היכו אותה ואיימו לקבור אותה בעודה בחיים.²⁷⁴

ביזה הפכה לנורמטיבית²⁷⁵ עד כדי הצגת מקרה בודד שלה באופן חיובי בחדשות שישי בערב,²⁷⁶ בעוד שערות הטלגרם של עיתונאי מפורסם שיתף תמונה של ערמות רבות של שטרות כסף על שולחן עם הכיתוב "הצנחנים עשו קופה בחאן יונס".²⁷⁷ חיילים שיתפו תמונה שלהם עם עשרות אלפי שקלים במזומן שלקחו.²⁷⁸ רופא גדודי ששירת בעזה ציין שהביזה הפכה ל"כמעט ממוסדת".²⁷⁹ חייל אחד אף ניסה למכור באינטרנט דרכון עזתי וחפצים נוספים שבזז במהלך שירותו ברצועה.²⁸⁰

נקמה היא מוטיב חוזר בחומרים אלו.²⁸¹ חיילים בעזה פרסמו ברשתות תכנים המשווים את העזתים לעמלק באופן ברור,²⁸² ואף ציינו שזכו לקיים את המצווה למחות את זכר עמלק.²⁸³ חיילים אחרים פתחו "מועדון לציד חמאס" (Hamass Hunting Club) – עם פאץ' ולוגו – והצטלמו עם עזתיים מעוכבים ברקע.²⁸⁴ חיילים אחרים מעלים לרשת תכנים רבים הקשורים לנקמה תוך כדי תמונות של הרס ברצועה, כולל כזה שביצעו בעצמם.²⁸⁵ אסופת ראיונות קצרים שחייל צה"ל ביצע עם חיילים אחרים מראה שרבים מהם מדברים על הרס ברצועה ועל נקמה. היוצר הצהיר ש"זה או אנחנו, או הם. אין מידתיות, אין סימטריה".²⁸⁶ קצינים בכירים אמרו דברים דומים.²⁸⁷ בינואר בלבד, צה"ל הצית מאות בתים בהם ישבו חיילים במשך שהותם בעזה ללא אישור משפטי בהליך שהפך לנורמטיבי.²⁸⁸ במהלך חג פורים, חיילים צילמו עצמם בזמן קריאת מגילת אסתר בעודם יורים פצצת מרגמה למקום לא ברור בכל פעם שהשם "המן" הוזכר במגילה.²⁸⁹

חיילים רבים נוספים מצלמים סרטונים הומוריסטיים על חוויותיהם וההרס בעזה,²⁹⁰ או תכנים שמתעלמים מהמלחמה, כמו העברת שיעור יוגה בבית נטוש בעזה.²⁹¹ או חייל המחזיק שלט פרסומת למספרה ביהוד

²⁷⁰ <https://twitter.com/amanpour/status/1758204651927744784>
²⁷¹ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1752433175320478060>
²⁷² <https://twitter.com/adham922/status/1756068057779245412>
²⁷³ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1756605167946899965>
²⁷⁴ <https://snd.ps/post/117484/%D9%87%D8%AF%D9%8A%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%AD%D8%AD%D8%A7%D9%88%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%AF%D9%81%D9%86%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%A3%D8%AE%D8%B6%D8%B9%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%A3%D8%B7%D9%81%D8%A7%D9%84%D9%87%D8%A7-%D9%84%D8%AA%D8%AD%D9%84%D9%8A%D9%84-%D8%AC%D9%8A%D9%86%D9%8A>
²⁷⁵ <https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1773318803075531136>
²⁷⁶ <https://www.mekomit.co.il/ps/132092/>
²⁷⁷ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756438313899024862>
²⁷⁸ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1760599708857237838>
²⁷⁹ <https://twitter.com/ytirawi/status/1772972625532207265>
²⁸⁰ <https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra13792905>
²⁸¹ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjvktiktra
²⁸² <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1750219568428036237>
²⁸³ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756652152607457781>
²⁸⁴ <https://twitter.com/ytirawi/status/1772965195683336261>
²⁸⁵ <https://twitter.com/ytirawi/status/1762185882994425961>
²⁸⁶ <https://twitter.com/ytirawi/status/1779808804751757387>
²⁸⁷ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1765386577855791185>
²⁸⁸ <https://twitter.com/ytirawi/status/1767900767313182897>
²⁸⁹ <https://twitter.com/ytirawi/status/1772304727457317039>
²⁹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=fqEj3DzadiM>
²⁹¹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-31/ty-article.premium/0000018d-5fea-d9df-a9cd-7ffe4e820000>
<https://twitter.com/OmerArvili/status/1753754952155934999> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769761897358750158> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772698517145796872> ; <https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1771197890829898017> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1745063720080793681> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745491460525375587> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1748075046294163757> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1746696846817325288> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1746685595366125951> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1749272544975229438> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1749593678861984045> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750782757326795020> ; <https://twitter.com/NABEELRAJAB/status/1750228266193969448> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750627849948532763> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750540763413287350> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1749795644532035602> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750197302579343870> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1753422534555427299> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1753536164085010674> ;

כשמסביבו מוטלות גופות.²⁹² תמונות אחרות כוללות שלטי בחירות של פוליטיקאים מקומיים (יהודים) ושלטים של רשת מסעדות עם הכיתוב "Coming soon".²⁹³ חלק מהמוטיבים החוזרים כוללים תכנים הקשורים להלבשה תחתונה של נשים עזתיות,²⁹⁴ או הצגת פריטים (כמו צעצועים) שנמצאו בבתים נטושים בעזה באופן הומוריסטי.²⁹⁵ עיתון "הארץ", המזוהה עם צד שמאל של המפה הפוליטית, פרסם ללא אירוניה כתבה שסוקרת את המזון המשובח של חיילי צה"ל המוצבים בבתים עזתיים נטושים בתוך הרצועה בזמן שבעליהם חווים רעב ופליטות.²⁹⁶ צה"ל אפילו אפשר למשפיעני רשת להיכנס לרצועה ולצלם שם סרטונים, כמו למשל "ביקורת" על "מלון" (הרוס) בעזה.²⁹⁷

בסוף פברואר, הפרקליטות הצבאית הראשית הכירה בכך שמעשיהם של חיילי צה"ל מסוימים חצו את רף החוק הפלילי וציינה שיש לפעול לגביהם.²⁹⁸ מאז תחילת המלחמה לא ראיתי כמעט שום עדות לתהליכים פנימיים בצה"ל שאמורים לבלום מעשים כאלו, ובמקרים המעטים בהם היו תהליכים כאלו ההשפעה על חיילי צה"ל שביצעו את הפעולות הייתה זניחה.²⁹⁹

דה-הומניזציה בחברה הישראלית

בחודש הראשון של המלחמה, כ-18 אלף קריאות לשטח, למחוק או להרוס את עזה הופיעו בטוויטר בעברית (לעומת 16 פעמים בחודש לפני המלחמה).³⁰⁰ בנובמבר, כ-90 רופאים ישראלים חתמו על מכתב הקורא להפצצת בתי חולים בעזה.³⁰¹ זמר פופולרי הופיע בפני חיילים ושלח את הקהל בקללות קשות על עזה.³⁰² בתחילת ינואר, רשימה ארוכה של רבנים, אקדמאים, אנשי ציבור ועשרה חברי כנסת קראו להפסקה מוחלטת של כל הסיוע ההומניטרי לעזה.³⁰³ בפברואר בכיר שב"כ לשעבר ועיתונאית בכירה הסכימו בערוץ חדשות

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1754091912040968444> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1754553057696784519> ;
 רשימה ארוכה של סרטונים נוספים כאן <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1755973157515669708> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1757094979460067773> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1760040514915553463> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1759307381169701366> ; <https://twitter.com/NaksBilal/status/1761825956950421858> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1761363322182516924> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761360983174316281> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1762212629576069120> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1762543392997703956> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1766193632661447085> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766178422361821416> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1766491956090155333> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1767526884449853807> ;
 של סרטונים ותמונות כאן: <https://twitter.com/ytirawi/status/1766912143444656544> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1767985211747270834> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769374467732767049> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1769865723843588124> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771544787264409759> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1773452109532323868> ;
<https://twitter.com/LensVeritatis/status/1774471148430111088> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776049466656579639> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1764936131718635713> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1779619958126784854> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1753536576791970148> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1749956154975744455> ;
<https://twitter.com/EmilioMorenatti/status/1759669676810904020> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766582097404137482> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1779481518580125800> ;
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1755129771825000637> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1761039679212671105> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1760407071747719357> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1760359033095991623> ; <https://twitter.com/OwenJones84/status/1760640827720638639> ;
<https://twitter.com/wattheactualfuq/status/1760775215418634685> ;
https://twitter.com/bernstein_ariel/status/1761809205147717664 ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1762207301920776365> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1762201439785410805> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763708246227865971> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1763708570514657704> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1764883823857218031> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1765392369531187549> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766016416371630284> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1772748840388419826> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772964108121313599/> ;
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-soldiers-play-with-gaza-womens-underwear-online-posts-2024-03-28/> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1775564585329729787> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776717745045803169> ;
<https://twitter.com/grapesofwhat/status/1761332020402118799> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1762556002711289987> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1763682787054211217> ;
<https://www.haaretz.co.il/food/2024-02-13/ty-article-magazine-premium/0000018d-82c5-d6dc-ab9f-cffd1ebc0000> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1743296706576269446> ;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1739728935779234254> ;
<https://www.nytimes.com/live/2024/02/21/world/israel-hamas-war-gaza-news#the-israeli-militarys-top-lawyer-reports-some-troop-conduct-that-crosses-the-criminal-threshold> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-02-21/ty-article-premium/top-idf-lawyer-some-israeli-soldiers-have-engaged-in-criminal-behavior-during-war/0000018d-cbb5-d6e9-a38d-fbbdc0610000> ;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-11/ty-article/0000018e-2c36-d682-a9df-edbe2df50000> ;
https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjytktkra ;
<https://www.nytimes.com/2023/11/15/world/middleeast/israel-gaza-war-rhetoric.html> ;
<https://mondoweiss.net/2023/11/israeli-doctors-urge-the-bombing-of-gaza-hospitals/> ;
<https://www.ice.co.il/social/news/article/988380> ;
<https://twitter.com/shilofreid/status/1742919348401135788> ;

מרכזי שעזתים מגיל 5 ומעלה אינם בלתי מעורבים.³⁰⁴ כלי תקשורת ישראלי הודיע בשמחה שמספר הערבים המתים בעזה גדול יותר מאשר בכל המלחמות הקודמות.³⁰⁵ ערוץ טלגרם ישראלי עם 127,000 עוקבים שיתף תמונה של ילד עזתי עם שיתוק מוחין שמת מרעב ברצועה והציג אותו בהתלהבות כחיזר E.T בסרט המשיך.³⁰⁶ רב העומד בראש ישיבת הסדר אמר שעל פי ההלכה יש להרוג את כל הפלסטינים ברצועה, כולל תינוקות.³⁰⁷ סטנדאפיסט מפורסם צחק בקטע על העזתים שמתו בשגגה מפגיעת נפילות חבילות הסיוע ההומניטרי האווירי והגדיר אותם כ"מטומטמים".³⁰⁸ התקשורת הישראלית פרסמה שיר ששרה מקהלת ילדים עם שורות כמו "עוד שנה, לא יהיה שם [בעזה] דבר ונחזור בבטחה לביתנו. תוך שנה, נחסל את כולם ונחזור אז לחרוש את שדותינו" (השיר המקורי הוסר).³⁰⁹ מספר שירי מלחמה ישראליים בעברית פורסמו וזכו למיליוני צפיות ביוטיוב. השירים קוראים להתקפות חוזרות ונשנות על עזה, עושים דה-הומניזציה לעזתים ("כל הפאטמות שלכם נראות כמו פוטות [=זונות]"), ומביעים שמחה על כך שלעזתים אין מזון, מים או בית בעזה ("אין לכם לחם או מים. אה וגם אין לכם בית").³¹⁰ עיתונאי מרכזי אמר שהעזתים "הרוויחו את הגיהנום הזה ביושר, ואין בי מיליגרם של אמפתיה".³¹¹ פרשן חשוב אמר ש"כדי להשמיד את חמאס... אתה צריך להביא את רצועת עזה לאסון הומניטרי".³¹² אנשי תקשורת ותרבות רבים אחרים אמרו דברים דומים.³¹³ קולות מהרחוב מדברים באופן גלוי וחיובי בראיונות על הרג אזרחים פלסטינים.³¹⁴ לאחר שצה"ל הפציץ והרג 7 עובדים של עמותה בינלאומית (המקרה הוצג למעלה), ערוץ ישראלי פופולרי בטלגרם הביע שמחה על מותם של האזרחים הזרים תוך כדי הצגתם בצורה משפילה.³¹⁵ כשצה"ל הרג שלוש בנים וארבעה נכדים של אסמאעיל הנייה, אחד ממנהיגי חמאס,³¹⁶ עיתונאי אזכר את הציווי הדתי למחות את זכר עמלק.³¹⁷

מפגינים ישראליים ניסו פעמים רבות למנוע מסיוע הומניטרי להגיע לעזה, כולל באמצעות מסיבה מחוץ לחומת ההפרדה.³¹⁸ במקרה אחד, צה"ל תקף שיירה שנועדה לספק מזון לעזתים.³¹⁹ בסוף פברואר ובתחילת מרץ כמחצית מהפעולות לחלוקת סיוע הומניטרי לצפון רצועת עזה לא קיבלו גישה לאזור על ידי ישראל.³²⁰ לאחר "טבח הקמח" ב-29 בפברואר, השר לביטחון לאומי קרא "להעניק גיבוי מוחלט" לחיילים וטען ש"חייבים להפסיק להעביר את הסיוע [ההומניטרי]".³²¹ כשצה"ל העביר כ-70 יתומים לגדה המערבית כמחווה של רצון טוב לגרמניה, הוא ספג ביקורת קשה מצד פוליטיקאים והתקשורת.³²²

דה-הומניזציה של הפלסטינים קשורה הדוק לעליה חדה במיליטריזם בישראל. עולם הדייטינג בישראל מעיד על שתי התופעות.³²³ מאז תחילת המלחמה חיילים בסדיר ובמילואים העלו תמונות לחשבונותיהם במדיה החברתית, כולל חשבונות באפליקציות דייטינג, שכוללות תכני מלחמה – כמו למשל תמונות שלהם במדים עם כלי נשק, עומדים לפני בניינים הרוסים, יושבים בבתיים נטושים, או מצלמים עצמם עם מעוכבים עזתים.³²⁴ חשבון אחד בטינדר, למשל, כלל בביוגרפיה שלו "אנחנו לא פה רק כדי לזיין את חמאס".³²⁵ גברים

³⁰⁴ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757837275830907052>
³⁰⁵ https://twitter.com/itamar_green/status/1741504115874627765
³⁰⁶ <https://twitter.com/CensoredMen/status/1765773664325075354>
³⁰⁷ <https://www.ynet.co.il/news/article/sy3bfhu6p>
³⁰⁸ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1769159335299485732>
³⁰⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=RVOpEUXMz6M>
³¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=1rk3n9V-aQs> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1768989430084227090>
³¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=sfZQJYA7EOQ>
³¹² <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-12-19/ty-article-magazine/premium/0000018c-7d09-de44-a9be-7d9d47790000>
³¹³ <https://twitter.com/freyisrael1/status/1769996721591877793>
³¹⁴ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1768045698350465445>
³¹⁵ <https://www.instagram.com/reel/C5YJhcslsyZ/>
³¹⁶ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1775162156792631334>
³¹⁷ <https://www.reuters.com/world/middle-east/three-sons-hamas-leader-haniyeh-killed-israeli-airstrike-2024-04-10/>
³¹⁸ <https://twitter.com/ytirawi/status/1778072422530400755>
³¹⁹ <https://twitter.com/LowkeyOnline/status/1757326323712774650> ; <https://twitter.com/mekomit/status/1768220704833446359>
³²⁰ <https://twitter.com/loffredojeremy/status/1762480372963508266> ; <https://palestine.un.org/en/259747-food-convoy-waiting-move-northern-gaza-was-hit-israeli-naval-gunfire>
³²¹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel> ; <https://twitter.com/UNRWA/status/1759993361702748380>
³²² [flash-update-140](https://twitter.com/flash-update-140)
³²³ <https://twitter.com/itamarbengvir/status/1763196768458604583>
³²⁴ <https://www.inn.co.il/flashes/981582> ; https://www.mako.co.il/news-diplomatic/2024_q1/Article-ad64e47a0ed2e81026.htm ; <https://www.zman.co.il/newsletter/2024-03-12/> ; <https://www.jdn.co.il/news/2157725/> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-12/ty-article/premium/0000018e-3344-d5ad-addf-7f5518fc0000> ; <https://chabad.info/news/war/1063572/> ; <https://news.walla.co.il/item/3649971> ; <https://www.haaretz.co.il/magazine/on-the-line/2024-03-13/ty-article/highlight/0000018e-32df-d897-a58f-b7dfad0b0000> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>
³²⁵ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>

ונשים, בקהילות ואפליקציות של סטרייטים ולהט"ב, דיווחו שתמונות אלו העלו את ה"ערך" של אלו שהעלו אותן (אפקט דומה דווח ביחס לחיילים במדים שישבו בברים).³²⁶ כל האמור נותן לגיטימציה ואף מתמרץ התנהגות אלימה במלחמה ברצועת עזה.

השפעות דה-הומניזציה על פלסטינים מעוכבים ועצורים

אלפי פלסטינים נלקחו והועברו למחנות בתוך ישראל.³²⁷ רבים מפלסטינים אלו (כ-85-90% על פי התקשורת הישראלית) נעצרו ללא כל קשר קונקרטי לחמאס.³²⁸ תנאי המעצר והאחזקה מזעזעים, כפי שמשורר עזתי תיאר באופן מפורט בכתבה ארוכה בניו יורקר בינואר.³²⁹ רבים אחרים ששוחררו סיפרו סיפורים דומים, כולל על עינויים שעברו.³³⁰ סרטונים ברשת משקפים תמונה דומה.³³¹ באחד, רופא עזתי סיפר שהוחזק למשך 45 יום, במהלכם עיניו היו מכוסות, והוא היה אזוק בידיו וברגליו. לאחר מכן שוחרר.³³² עזתי אחד שעוכב ביחד עם אשתו סיפר שבזמן העיכוב היא הופרדה מילדיהם הקטנים (בן 4 ובן חצי שנה) ומאז ששוחרר לא מצא אותה או אותם.³³³ בנוסף, נכון לעכשיו, לפחות 8 אסירים/שבויים פלסטינים מתו בבתי כלא ישראלים מתחילת המלחמה,³³⁴ וגם שם מתקיימים תנאי מעצר מזעזעים.³³⁵ צה"ל הודה שפלסטינים אחרים שנעצרו בעזה מתו אבל סירב לספק פרטים נוספים,³³⁶ עד שבתחילת מרץ הארץ חשף ש-27 עזתים מתו במתקני מעצר צה"ליים מתחילת המלחמה.³³⁷ לשם השוואה, בכלא גואנטאנו האמריקאי הידוע לשמצה, מתו רק 9 עצורים במהלך יותר מ-20 שנות פעילותו.³³⁸ צה"ל סירב לענות על השאלה האם פתח בחקירות מצ"ח בנוגע לעצורים שמתו.³³⁹ על פי חוק שתוקן לאחר תחילת המלחמה, החוק מאפשר לעצור "לוחמים בלתי חוקיים" ל-45 ימים ללא צו כליאה, ולמנוע מהם להיפגש עם עורך דין עד ל-75 ימים (עד חצי שנה באישור שופט).³⁴⁰ נעשה בחוק שימוש, למשל, כדי לעצור ולכלוא אישה בת 82 החולה באלצהיימר למשך כמעט חודשיים.³⁴¹ דו"ח של UNRWA שהתבסס על למעלה מ-100 ראיונות עם מעוכבים ששוחררו כולל תיאורים מזויעים רבים, כמו של סטודנט עזתי למשפטים שהוכה כה קשות עד שאיבר מינו הפך לכחול והשתין דם במשך שבועות. הוא נאלץ לישון עירום ליד מאוורר שקירר אותו במשך הלילה, והושמעה לו מוזיקה בעוצמה שגרמה לו לדימום מאוזניו. לאחר שצה"ל קבע כי הוא אינו קשור לחמאס, הוא שוחרר.³⁴²

- <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>³²⁵
- <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>³²⁶
- <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/09/gaza-civilians-detained-israel/>³²⁷
- <https://twitter.com/YinonMagal/status/1754505872753979498> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1755342772670804416> ; <https://www.nytimes.com/2024/03/03/world/middleeast/unrwa-gaza-detention-israel.html> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772380808327618560>³²⁸
- <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-10/ty-article/.premium/0000018c-542b-df2f-adac-fe2f4bf80000>³²⁹
- <https://www.newyorker.com/magazine/2024/01/01/a-palestinian-poets-perilous-journey-out-of-gaza>³³⁰
- <https://www.mekomit.co.il/20-%d7%a9%d7%a2%d7%95%d7%aa-%d7%a2%d7%9c-%d7%94%d7%91%d7%a8%d7%9b%d7%99%d7%99%d7%9d-%d7%9e%d7%99-%d7%a9%d7%96%d7%96-%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1747273886264443173> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756754492790349978> ; <https://twitter.com/marwasf/status/1762590590737207562> ; https://twitter.com/brown_johnbrown/status/1743021596682371453 ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1753512387322474545> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1753044873974849578> ; <https://twitter.com/arixegal/status/1759978751524212926> ; <https://twitter.com/ReneeLevant/status/1754269959927079245>³³² ; <https://twitter.com/Hanine09/status/1769258663837827582>³³³
- <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-06/ty-article-magazine/.premium/0000018c-3b9b-d11b-a3bf-ffbb16d80000>³³⁴
- <https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1741926482463633866> ; <https://twitter.com/MustafaBarghou1/status/1761325667252092984> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1759571535637954816>³³⁵
- <https://www.mekomit.co.il/20-%D7%A9%D7%A2%D7%95%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%91%D7%A8%D7%9B%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%99-%D7%A9%D7%96%D7%96-%D7%9E%D7%95%D6%BC%D7%9B%D6%B6%D6%BC%D7%94-%D7%90%D7%96%D7%A8%D7%97%D7%99%D7%9D/>³³⁶
- <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-07/ty-article/.premium/0000018e-1240-df16-a58e-1ffedcf70000>³³⁷
- <https://reprieve.org/uk/campaign/guantanamo/faq>³³⁸
- <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-02/ty-article/.premium/0000018c-c6e1-d6c4-ab8d-e7f5fd670000>³³⁹
- <https://www.mekomit.co.il/20-%d7%a9%d7%a2%d7%95%d7%aa-%d7%a2%d7%9c-%d7%94%d7%91%d7%a8%d7%9b%d7%99%d7%99%d7%9d-%d7%9e%d7%99-%d7%a9%d7%96%d7%96-%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/>³⁴⁰
- <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-02-01/ty-article/.premium/0000018d-5f18-d0af-a3af-7fbcea840000>³⁴¹
- <https://www.nytimes.com/2024/03/03/world/middleeast/unrwa-gaza-detention-israel.html>³⁴²

תחקיר של ה-BBC באמצע מרץ מצא שצה"ל היכה, השפיל ועיכב במשך ימים עשרות אנשים מהצוות הרפואי של בית החולים נאסר. שר החוץ של הממלכה המאוחדת אמר שהתחקיר "מטריד מאוד".³⁴³ באמצע מרץ הדובר של UNICEF תיאר את היקף ההרס בבית החולים שהפסיק לפעול (נכון לאז).³⁴⁴ בתחילת אפריל רופא בבית חולים שדה במתקן המעצר בשדה תימן תיאר תנאים קשים בהם מוחזקים עזתים מעוכבים. במכתב מתואר שבאותו שבוע שני מטופלים עברו קטיעה של רגל כתוצאה מפציעה שהחלה מאיזוק ("מדובר באירוע שגרתי"). בבית החולים מתקיימים האכלה בקשית, עשיית צרכים בחיתול, עיני החולים מכוסות, והם נמצאים באיזוק מתמיד. במשך שבועות היה במתקן מחסור בתרופות לטיפול במחלות כרוניות.³⁴⁵ בתחילת אפריל שהו במתקן המעצר בין 600-800 עזתים (ו-849 אחרים היו עצורים בבתי כלא).³⁴⁶

לפחות מאות נשים עוכבו בעזה ובגדה מאז ה-7.10 (140 בעזה באמצע דצמבר³⁴⁷). פאנל מומחים של משרד הנציב העליון לזכויות אדם של האו"ם מצא עדויות לפגיעות קשות בזכויות האדם של נשים פלסטיניות, שכוללות השמת נשים בעזה בכלוב בזמן קור וגשם וללא מזון, תקיפות מיניות שכוללות שני מקרי אונס, איומים באונס ובתקיפות מיניות, כמו גם העלאת תמונות לאינטרנט של נשים מעוכבות כשהן במצבים משפילים.³⁴⁸ בראיון עם אישה פלסטינית שעוכבה היא תיארה את ההתעללות המינית, הנפשית והפיזית שחוותה במהלך יותר מחודש עד לשחרורה.³⁴⁹ נשים אחרות אמרו דברים דומים.³⁵⁰ כמעט באותו הזמן, קצין בכיר ישראלי לעבר טען שבכיר אמריקאי האשים את צה"ל בפגיעה מכוונת "באופן שיטתי" בנשים פלסטיניות.³⁵¹

טיהור אתני

בישראל מתקיים דיון פתוח וציבורי בנושא טיהור אתני, כולל על ידי שרים בקואליציה. שר האוצר,³⁵² השר לביטחון לאומי,³⁵³ השר למורשת,³⁵⁴ שרת ההסברה לשעבר³⁵⁵ ושרת משפטים לשעבר.³⁵⁶ חברי כנסת נוספים אמרו דברים דומים.³⁵⁷ תוכנית ממשלתית להעביר את כל העזתים לחצי האי סיני נחשפה בתחילת המלחמה.³⁵⁸ ישראל ניסתה להשפיע על ארה"ב להפעיל לחץ על מצרים לקבל פליטים פלסטינים,³⁵⁹ וניסתה לשכנע מדינות אחרות ביניהן קונגו לקבל פליטים פלסטינים.³⁶⁰ אזורים אחרים שהוצעו כיעדים להעברת האוכלוסיה הפלסטינית כוללים את ערב הסעודית, ירדן, האיחוד האירופאי וצ'ילה.³⁶¹ על פי התקשורת הישראלית, צ'אד ורואנדה הביעו עניין בקבלת עשרות אלפי פלסטינים בתמורה לתמיכה כלכלית נדיבה

³⁴³ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68513408>; <https://www.bbc.com/news/uk-68546268>

³⁴⁴ https://twitter.com/1james_elder/status/1770440852717912117

³⁴⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-04/ty-article/.premium/0000018e-9ac3-dd2b-ad9f-dadb900f0000>

³⁴⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-04/ty-article/.premium/0000018e-9ac3-dd2b-ad9f-dadb900f0000>

³⁴⁷ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-disturbing-reports-north-gaza-mass-detentions-ill-treatment-and-enforced-disappearances-possibly-thousands-palestinians>

³⁴⁸ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/israelopt-un-experts-appalled-reported-human-rights-violations-against>

³⁴⁹ <https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1762502752184467495>

³⁵⁰ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772749440027074609>; <https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1773318803075531136>

³⁵¹ שחיילי צה"ל אנסו נשים בזמן הפשיטה לבית החולים אל-שיפא. הטענה המרכזית הוסרה, ועורך לשעבר בערוץ אל-ג'זירה (ששידר אותה) ואחיה של הטוענת טענו שלא היו דברים מעולם. <https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8>

³⁵² <https://www.middleeastmonitor.com/20240324-women-in-gaza-are-being-raped-and-this-is-not-being-investigated-or-reported/>; <https://www.ynet.co.il/news/article/by115iqc0a>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771585576963092757>

³⁵³ <https://www.timesofisrael.com/al-jazeera-report-alleging-idf-rapes-in-shifa-hospital-retracted/>

³⁵⁴ <https://www.jpost.com/israel-hamas-war/article-793420>

³⁵⁵ <https://www.timesofisrael.com/ministers-call-for-resettling-gazas-palestinians-building-settlements-in-strip/>

³⁵⁶ <https://www.timesofisrael.com/ministers-call-for-resettling-gazas-palestinians-building-settlements-in-strip/>

³⁵⁷ https://twitter.com/Eliyahu_a/status/1772645094295830643

³⁵⁸ <https://www.hidabroot.org/article/1187840>

³⁵⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=JEU-dQWOIL4>

³⁶⁰ <https://twitter.com/tzvisuccot/status/1754822778950148138>

³⁶¹ <https://www.mekomit.co.il/%d7%94%d7%9e%d7%9a1%d7%9e%d7%9a-%d7%94%d7%9e%d7%9c%d7%90-%d7%a9%d7%9c-%d7%9e%d7%a9%d7%a8%d7%93-%d7%94%d7%9e%d7%95%d7%93%d7%99%d7%a2%d7%99%d7%9f-%d7%9b%d7%99%d7%91%d7%95%d7%a9-%d7%a2%d7%96%d7%94-%d7%95/>; <https://www.972mag.com/intelligence-ministry-gaza-population-transfer/>

³⁶² <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/12/21/biden-netanyahu-dispute-palestinian-state/>

³⁶³ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/israeli-officials-said-in-talks-with-congo-others-on-taking-in-gaza-emigrants/

³⁶⁴ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/01/04/gaza-displaced-civilians-resettlement-israel/>

שתכלול גם תמיכה צבאית.³⁶² בתחילת פברואר, חבר כנסת מהקואליציה טען שהסילוק של עזתים מצפון הרצועה הוא "ההישג היחידי שיש לנו במלחמה".³⁶³ באמצע פברואר התפרסם כי ממשלת מצרים בונה אזור ביטחון העשוי לקבל פליטים פלסטינים במקרה של התקפה ישראלית על רפיח,³⁶⁴ ובסוף מרץ מקור מצרי טען שמצרים תאפשר כניסה של כ-150,000 פלסטינים במקרה של פעולה ישראלית ברפיח.³⁶⁵ באמצע מרץ ג'ארד קושנר, חתנו של דונלד טראמפ, הציע שישראל תפנה את הפלסטינים מהרצועה והוסיף כי "לקו החוף של עזה יש ערך [כלכלי] רב".³⁶⁶ על פי הערכות באפריל, מספר הפלסטינים שברחו למצרים היה בין 30 ל-50 אלף.³⁶⁷ בתחילת אפריל, חברת כנסת מהקואליציה סיפרה שיש במספר משרדי ממשלה "עבודה מאחורי הקלעים" על הכנת תוכנית להתיישבות מחודשת בעזה.³⁶⁸

המצב בו אין תוכנית ברורה³⁶⁹ או מטרות ברורות למלחמה מאפשר לישראלים רבים לתמוך ביישוב יהודי מחודש של רצועת עזה אחרי המלחמה.³⁷⁰ מעל 30 ארגוני ימין תמכו בכנס בנושא בסוף ינואר.³⁷¹ בסך הכל השתתפו בכנס 11 שרים ו-15 חברי כנסת (מתוך כ-120 בסך הכל).³⁷² מספר חיילי צה"ל הצהירו שברצונם ליישב מחדש את עזה, כשהם לבושים במדים ומצולמים בתוך רצועת עזה.³⁷³ במרץ עשה זאת בראיון בטלוויזיה מפקד גדוד שריון.³⁷⁴ סקרים בינואר, פברואר ומרץ מצאו שכ-20-25% מהישראלים תומכים בהתיישבות מחודשת ברצועת עזה.³⁷⁵ סרטון מסוף פברואר מציג טרקטור אזרחי ישראלי חורש בתוך רצועת עזה כ"תמונת ניצחון".³⁷⁶ בתחילת מרץ הצליחו פעילים יהודים להיכנס לרצועת עזה לזמן קצר במטרה להקים שם יישוב.³⁷⁷ סרטון של שיירה צבאית נוסעת ברחוב מרכזי ברצועת עזה מראה מספר גדול מאוד של דגלי ישראל בצידי הכביש.³⁷⁸ מנהיגה מוכרת של ציבור המתנחלים אמרה בראיון ב-CNN שסילוק תושבי הרצועה מתבקש, ושיש לה רשימה של 500 משפחות יהודיות שמעוניינות ומוכנות להתיישב ברצועת עזה.³⁷⁹

מסרטונים בתוך הרצועה נראה שחיילים בצה"ל בנו את "בית הכנסת הראשון בחאן יונס"³⁸⁰, הכריזו על בית כנסת נוסף בעיר,³⁸¹ והכניסו ספר תורה בלפחות שלושה מקרים (שכונת שייח' רדואן, האוניברסיטה האיסלאמית בעזה וחאן יונס).³⁸² חייל אחד צילם את עצמו מצייר בספריי את בית המקדש בירושלים על הריסות מסגד בעזה.³⁸³ תכנים אחרים כוללים סרטון של פיצריה בחאן יונס שמופעלת על ידי חיילים ושלט שמצהיר על תקווה לפתיחת סניף של מסעדת מזון מהיר.³⁸⁴ חיילים אחרים מחזיקים בשלט של חברת בניה אמריקאית מניו ג'רזי על רקע ההריסות בעזה (ודגל ארה"ב).³⁸⁵ נראה שדונה איטליה (רשת בינלאומית של

³⁶² <https://www.zman.co.il/453910/popup/>
³⁶³ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-02-05/ty-article-live/0000018d-762a-dd6e-a98d-f62a9c200000?liveBlogItemid=310435701#310435701>
³⁶⁴ <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-egypt-building-buffer-zone-palestinian-refugees>
³⁶⁵ <https://www.ynet.co.il/news/article/hk1144rkrc> ; <https://www.alaraby.co.uk/politics/%D9%85%D8%B5%D8%B1%D8%AA%D8%B7%D9%84%D8%A8-%D9%85%D8%B9%D9%84%D9%88%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D9%88%D9%85%D8%B3%D8%A7%D8%B9%D8%AF%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D9%86-%D8%A3%D9%85%D9%8A%D8%B1%D9%83%D8%A7-%D9%82%D8%A8%D9%84-%D8%B9%D9%85%D9%84%D9%8A%D8%A9-%D8%B1%D9%81%D8%AD>
³⁶⁶ <https://www.theguardian.com/us-news/2024/mar/19/jared-kushner-gaza-waterfront-property-israel-negot>
³⁶⁷ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000>
³⁶⁸ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1777360030380986803>
³⁶⁹ <https://www.washingtonpost.com/politics/2024/03/18/biden-israel-gaza-rafah-palestinians/>
³⁷⁰ https://www.mako.co.il/news-politics/2023_q4/Article-9f47fed9563eb81027.htm ; <https://www.jpost.com/israel-hamas-war/article-794770>
³⁷¹ <https://twitter.com/AlonLeeGreen/status/1746855797328433438>
³⁷² <https://www.nytimes.com/2024/02/09/world/middleeast/israel-gaza-settlers.html>
³⁷³ https://www.mako.co.il/news-politics/2024_q1/Article-7ce65d03aa05d81027.htm
³⁷⁴ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1746854844818681861> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745907053426565605>
³⁷⁵ <https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/727102/> ; הוא נדף כתוצאה מכך
³⁷⁶ <https://jppi.org.il/en/%D7%A1%D7%A7%D7%A8-%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%97%D7%93%D7%A9-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%90%D7%9C-%D7%95%D7%94%D7%9E%D7%9E%D7%A9%D7%9C-%D7%94%D7%90%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%90%D7%99-%D7%A2%D7%9C-%D7%9E%D7%A1>
³⁷⁷ <https://twitter.com/ytirawi/status/1760758994350588388>
³⁷⁸ <https://www.ynet.co.il/news/article/r11oner3a> ; <https://www.972mag.com/israeli-settlers-gaza-outpost-erez-crossing/>
³⁷⁹ <https://twitter.com/VerminusM/status/1774080556701245486> ; <https://www.youtube.com/watch?v=LqRzf2oMaM> גם ; <https://www.youtube.com/watch?v=FkXJwErm8DM>
³⁸⁰ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68650815>
³⁸¹ <https://twitter.com/yanivkub/status/1742189448006127715>
³⁸² <https://twitter.com/ytirawi/status/1745979741931282775> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750793042850664750> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1743588216630919271>
³⁸³ <https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1753364384800252200>
³⁸⁴ <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756666882331988140>
³⁸⁵ <https://twitter.com/arixegal/status/1747704367145201666> גם ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765450350549487672> גם ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1759534834710352030>

פיצה) פתחה "פיצריה" עבור צה"ל בתוך בית שננטש על ידי בעליו בחאן יונס.³⁸⁶ בסוף מרץ נראה שחיללים הקליטו את עצמם קוראים את מגילת אסתר בבית החולים אל-שיפא.³⁸⁷

על פי כל העדויות שראיתי, ישראל מבצעת הרס שיטתי בעזה כדי להפוך אותה לבלתי ראויה למגורים בעתיד. בשלושת החודשים הראשונים של המלחמה, ישראל הרסה יותר מ-10,000 מבנים – בהשוואה לכ-4,700 מבנים שנהרסו בקרב על ח'אלב במשך שלוש שנים בזמן מלחמת האזרחים בסוריה. דו"ח של הבנק העולמי והאו"ם מצא שמחיר הנזק למבנים ברצועה הגיע ל-18.5 מיליארד דולר בסוף ינואר (המחיר בצוק איתן ב-2014 היה 1.4 מיליארד דולר).³⁸⁸ בשבוע הראשון של המלחמה ישראל הטילה 6,000 פצצות על עזה, יותר ממה שעשתה ארה"ב באפגניסטן במשך שנה.³⁸⁹ מומחה בנושא טען שהרס זה הוא 'דומיסייד' (domicide) – הפרה מסיבית של הזכות למגורים ולתשתיות בסיסיות באזורי מגורים שהפכו לבלתי ראויים למגורים – ובעצמו פשע נגד האנושות.³⁹⁰

נטען שישראל הטילה יותר מ-500 פצצות במשקל טון בתוך השטח הבנוי הצפוף בעזה, למרות הנזק הגדול שפצצות אלו גורמות (פציעה או מוות ברדיוס של עד 365 מטרים מסביב לנקודת הפגיעה). פצצות אלו גדולות פי 4 מהפצצות הגדולות ביותר שבהן השתמשה ארה"ב כשנלחמה בדעאש במוסול, ארה"ב השתמשה בפצצה אחת בלבד במשקל טון לאורך כל המערכה שלה נגד דאעש.³⁹¹ מעל 60% מיחידות הדיור שבעזה נהרסו או נפגעו.³⁹² בהתבסס על תצלומי אוויר, מומחים העריכו באמצע ינואר שבין 142,900 ל-176,900 בניינים נפגעו.³⁹³ בתחילת מרץ נהרסו או נפגעו 54.8% מהבניינים ברצועה (כ-70% בצפון, כ-50% בחאן יונס).³⁹⁴ סרטונים מרחפנים מציגים את היקף ההרס.³⁹⁵ עד לסוף מרץ, בין רבע לשליש מהחממות ברצועה נהרסו לגמרי, בין 40-48% ממטעי העצים נפגעו, כ-48% מהעצים נפגעו או הרסו, וכ-38% מהשטחים החקלאיים (כמחצית משטח הרצועה לפני המלחמה) נהרסו מפעילות צבאית ישראלית.³⁹⁶ כתוצאה מהמלחמה וההרס, עד דצמבר איבדו את עבודתם 89% מקרב העזתים.³⁹⁷ נכון לאפריל, כל הצוות של לפחות בית חולים אחד לא קיבל משכורת מאז ה-7.10.³⁹⁸

ישראל הרסה מבנים שהקשר בינם לחמושי חמאס הוא רופף,³⁹⁹ כולל רשימה ארוכה של מוסדות תרבות,⁴⁰⁰ אתרים היסטוריים וארכיאולוגיים,⁴⁰¹ עשרות מבני ממשלה (כולל הפרלמנט)⁴⁰² ובית המשפט המרכזי,⁴⁰³ מבני דת (מעל 233 מסגדים ו-3 כנסיות),⁴⁰⁴ אוניברסיטאות (רוב או כל האוניברסיטאות ברצועה נהרסו על פי Euro-Med Human Rights Monitor, 5 מ-7 האוניברסיטאות העיקריות ברצועה נהרסו או נפגעו על פי NBC, 12 מ-12 אוניברסיטאות נפגעו או נהרסו על פי (Le Monde),⁴⁰⁵ בתי חולים,⁴⁰⁶ ספריות ציבוריות,⁴⁰⁷

³⁸⁶ <https://twitter.com/ytirawi/status/1753547113638604865>

³⁸⁷ <https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1771974813491360211>

³⁸⁸ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf>

³⁸⁹ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-04/ty-article-magazine/.highlight/amid-israeli-destruction-in-gaza-a-new-crime-against-humanity-emerges-domicide/0000018c-d585-d751-ad8d-ffa5965e0000>

³⁹⁰ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-04/ty-article-magazine/.highlight/amid-israeli-destruction-in-gaza-a-new-crime-against-humanity-emerges-domicide/0000018c-d585-d751-ad8d-ffa5965e0000>

³⁹¹ <https://www.cnn.com/gaza-israel-big-bombs/index.html>; <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/12/israel-opt-us-made-munitions-killed-43-civilians-in-two-documented-israeli-air-strikes-in-gaza-new-investigation/>

³⁹² <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

³⁹³ <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2024/jan/30/how-war-destroyed-gazas-neighbourhoods-visual-investigation>

³⁹⁴ https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf (עמוד 6). ניתוחים אחרים הגיעו למספרים אחרים, כמו <https://unosat.org/products/3804> (35% עד לסוף פברואר) ו-<https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542> (50% עד לסוף דצמבר); <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777786701768708193>

³⁹⁵ <https://www.theguardian.com/environment/2024/mar/29/gaza-israel-palestinian-war-ecocide-environmental-destruction-pollution-rome-statute-war-crimes-aoe>; <https://forensic-architecture.org/investigation/ecocide-in-gaza>

³⁹⁶ <https://qisha.org/almost-89-of-gaza-residents-have-lost-their-jobs-heb/>

³⁹⁷ <https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons-in-gaza>

³⁹⁸ <https://www.972mag.com/mass-assassination-factory-israel-calculated-bombing-gaza/>

³⁹⁹ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israeli-army-says-it-struck-islamic-university-of-gaza/3015542>

⁴⁰⁰ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-26/ty-article-magazine/.premium/bombing-historical-sites-in-gaza-israel-is-destroying-everything-beautiful/0000018c-a565-df1f-a7bf-b7e53e8e0000>; <https://www.theartnewspaper.com/2023/12/22/gaza-city-archives-among-heritage-sites-destroyed-in-israel-hamas-war>; <https://www.unesco.org/en/gaza/assessment>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1766458940118769799>

⁴⁰¹ <https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542>

⁴⁰² <https://www.newarab.com/news/israel-destroys-gaza-courthouse-dozens-govt-buildings>

⁴⁰³ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>

⁴⁰⁴ <https://twitter.com/PeruginiNic/status/1747730495482310771>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6108/Israel-kills-dozens-of-academics-destroys-every-university-in-the-Gaza-Strip>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6163/Israel%E2%80%99s>

⁴⁰⁵

ארכיונים,⁴⁰⁸ ומשרדי או"ם.⁴⁰⁹ כבר בתחילת דצמבר ישראל הרסה או פגעה ביותר מ-100 אתרי מורשת,⁴¹⁰ כולל בניינים מהתקופה הרומית, הביזנטית וימי הביניים. חיילי צה"ל צולמו בתוך מחסן עתיקות ומנהל רשות העתיקות העלה תוכן למדיה החברתית שמעיד על הצגת חלק מהפריטים שנלקחו מעזה בכנסת (התוכן נמחק מאז).⁴¹¹

התשתיות האזרחיות בעזה, הנחוצות לקיום חברה, ניזוקו באופן משמעותי. רוב העמותות הרשומות בעזה (980 לפני המלחמה) הפסיקו לפעול.⁴¹² כ-80% מכל בתי הספר נפגעו.⁴¹³ נכון לסוף מרץ, ישראל הרסה 91% (51 מ-56) מסיני הבנקים ו-92% (84 מ-91) מהכספומטים ברצועת עזה. כל הבנקים והכספומטים ששרדו נמצאים בדרום הרצועה.⁴¹⁴ אזורים מסוימים טוהרו לחלוטין ממבנים פלסטיניים. למשל, חייל צה"ל טען שיחידתו קיבלה הנחיה להרוס את הכפר ח'זואעה, והציג סרטון שהראה את הפעילות, שנמשכה שבועיים, ותוצאותיה.⁴¹⁵ לפחות 16 בתי קברות הושחתו באופן משמעותי על ידי צה"ל, בין השאר על ידי דחפורים.⁴¹⁶ סרטון אחד למשל מראה בית דחפור נוסע בתוך בית קברות,⁴¹⁷ בעוד שאחר מציג הרס של דחפור בבית קברות שהשאייר עשרות גופות פזורות בשטח.⁴¹⁸ צה"ל שיטח אזורים נרחבים באמצעות דחפורים.⁴¹⁹ סרטון מציג את השריפה של שכונת שגעי' במבצע צבאי.⁴²⁰ צילומי לוויין מציגים את היקף ההרס העצום בחאן יונס.⁴²¹ בסוף מרץ, דובר של UNICEF תיאר שחאן יונס "נהרסה לחלוטין" וש"הזוועה גדולה מכדי שנוכל לתאר אותה".⁴²² שנים רבות יידרשו לפנות את ההריסות שנותרו מהרס אזורי מגורים (כ-26 מיליון טון נכון לתחילת אפריל).⁴²³ קואליציה של ארגוני סיוע העריכה בדצמבר שבניה מחדש של הבתים שנהרסו עד אז תיקח 7-10 שנים במידה וימצא מימון, ותעלה כ-3.5 מיליארד דולר.⁴²⁴

כבר אחרי חודשיים של לחימה, ישראל גרמה ליותר הרס בעזה מאשר ההרס לו גרמה סוריה בח'אלב (2012-2016) או רוסיה במריופול (2022) או (באופן יחסי) בעלות הברית בגרמניה במלחמת העולם השנייה,⁴²⁵ כמו גם הפעולות נגד דאעש במוסול (2016-7) או בא-רקה (2017).⁴²⁶ ההרס בעזה גרם ל-75% מהאוכלוסיה לעזוב את בתיהם.⁴²⁷

על פי ממצאים מהשטח, נראה שישראל מנסה להרוס את כל הבניינים בתוך הרצועה במרחק כקילומטר מהגדר בין ישראל לרצועה כדי ליצור "אזור חיץ".⁴²⁸ אזור חיץ זה יגוסס ב-16% משטח הרצועה.⁴²⁹ הרס כזה

[demolition-of-educational-institutions.-cultural-objects-in-Gaza-is-additional-manifestation-of-genocide;](https://www.nbcnews.com/specials/gaza-universities-destroyed-israel-military-war/index.html)
<https://www.nbcnews.com/specials/gaza-universities-destroyed-israel-military-war/index.html> ;
https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/07/all-12-universities-in-gaza-have-been-the-target-of-israeli-attacks-it-s-a-war-against-education_6592965_4.html
<https://twitter.com/ytirawi/status/1760766861279391872>⁴⁰⁶
<https://www.latimes.com/opinion/story/2023-12-12/gaza-library-bombing>; <https://lithub.com/gazas-main-public-library-has-been-destroyed/>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1759474743189660011>⁴⁰⁷
<https://www.youtube.com/watch?v=dCNftkL7cx4>⁴⁰⁸
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1771195504883339683>⁴⁰⁹
<https://www.npr.org/2023/12/03/1216200754/gaza-heritage-sites-destroyed-israel>⁴¹⁰
<https://www.middleeastmonitor.com/20240122-israel-army-displays-artefacts-stolen-from-gaza-in-the-knesset>⁴¹¹
<https://twitter.com/EmekShavehHeb/status/1749030636529008651>⁴¹²
<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf>⁴¹³
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>⁴¹⁴
<https://twitter.com/ryangrim/status/1774422433736393207>⁴¹⁵
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1744195835577921772>⁴¹⁶
<https://www.cnn.com/2024/01/20/middleeast/israel-gaza-cemeteries-desecrated-investigation-intl-cmd/index.html>⁴¹⁷
<https://twitter.com/QudsNen/status/1749145986595713498> ;
<https://twitter.com/HossamShabat/status/1779565112300302634>⁴¹⁸
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1771125186370101561>⁴¹⁹
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1743386378606412188>⁴²⁰
<https://twitter.com/ytirawi/status/1750443193575886945>⁴²¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1767698980127838474>⁴²²
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-14/ty-article-magazine/.premium/0000018e-3bab-db12-a9ef-bfb627d0000>⁴²³
<https://www.theguardian.com/world/2024/mar/22/unicef-official-utter-annihilation-gaza>⁴²⁴
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-150>⁴²⁵
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-104>⁴²⁶
<https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542> ; ⁴²⁷
https://twitter.com/NRC_MiddleEast/status/174134134311110950⁴²⁸
<https://apnews.com/article/israel-gaza-bombs-destruction-death-toll-scope-419488c511f83c85baea22458472a796>⁴²⁹
<https://foreignpolicy.com/2024/02/14/gaza-war-israel-civilian-deaths-urban-warfare-hamas>⁴³⁰
<https://twitter.com/UNHumanRights/status/1742863747683668418> ; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>⁴³¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1758376261628436523>⁴³²
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-28/ty-article-magazine/.premium/0000018d-9cc9-df62-a3fd-9ecdb8420000>⁴³³
<https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-gaza-hamas-war-buffer-zone-explained-2a7347af>⁴³⁴

תואר על ידי הנציב העליון לענייני זכויות אדם באו"ם כ"הפרה בוטה של אמנת ז'נבה הרביעית וכפשע מלחמה".⁴³⁰ באמצע פברואר התקשורת הישראלית דיווחה שישראל בונה כביש שיחצה את הרצועה לשניים, עדות נוספת לתוכניותיה של ישראל לכיבוש מחדש של הרצועה.⁴³¹ בתחילת מרץ בניית הכביש הושלמה,⁴³² והוא משמש לתנועה מהירה לעומק הרצועה, וצה"ל מתכנן להחזיקו לעוד "שנה לפחות".⁴³³

תחקיר של הוראות הפינוי של צה"ל לאוכלוסיה האזרחית בעזה העלה מספר רב של מקרים של חוסר בהירות וחוסר עקביות. כך למשל, היו לפחות ארבעה גרסאות שונות של האזור הבטוח א-מואסי, שבעצמו הופץ ושאליו צה"ל פלש קרקעית.⁴³⁴ חלק מהוראות הפינוי ניתנו באופן מקוון בזמן של עצירה מוחלטת של התקשורת ברצועה.⁴³⁵ כבר בתחילת פברואר, 67% משטח הרצועה קיבל הוראות פינוי.⁴³⁶ כתוצאה מהוראות חוזרות ונשנות אלו, והצפיפות הרגילה ברצועה, פלסטינים רבים נאלצו להתפנות מספר פעמים.⁴³⁷

חטופים

ממשלת ישראל נמנעה מלבצע תהליכים רציניים כדי לשחרר 134 חטופים ישראלים שנשארו בעזה.⁴³⁸ עד לזמן הכתיבה, שוחררו בפעילות צבאית שלושה חטופים בלבד מתוך כ-250 שנחטפו ב-7.10.⁴³⁹ הפעולה הצבאית ששחררה שניים מהם גם הרגה 74 עזתים (או כ-100), רובם הגדול אזרחים.⁴⁴⁰ שלושה חטופים אחרים נורו על ידי חיילי צה"ל בעזה למרות שהניפו דגלים לבנים וקראו לעזרה.⁴⁴¹ חטוף אחר נהרג במהלך ניסיון חילוץ שכשל.⁴⁴² נראה ששלושה חטופים אחרים הומתו בגז שצה"ל הזרים למנהרות.⁴⁴³ בסוף פברואר תחקיר ישראלי מצא כי לפחות עשרה חטופים נהרגו מפעילות צה"ל, כולל מקרה בו צה"ל תקף מבנה למרות החשד כי נמצאים בו חטופים.⁴⁴⁴ בסוף מרץ פרסם כתב ותיק לענייני מודיעין כי רק 60-70 מהחטופים הישראליים נותרו בחיים.⁴⁴⁵

מצד שני, ההפוגה הזמנית במלחמה הסתיימה בשחרורם של 105 חטופים.⁴⁴⁶ במקום לשאת ולתת על שחרור חטופים נוספים, הממשלה מעדיפה להמשיך את המבצע הצבאי, למרות הנזק הצפוי לחטופים. אותם חטופים ששוחררו בעסקה אמרו פעמים רבות שההפצצות הישראליות שחוו היו בין הדברים המפחידים ביותר שחוו בזמן שהיו בעזה.⁴⁴⁷ דובר הליכוד, ששוחח עם משפחות החטופים, הזהיר אותם מהפעלת לחץ לבחירות מוקדמות מכיוון ש"מערכת בחירות זה רע לחטופים" וש"בתקופה כזאת הרפש שצף הוא רב".⁴⁴⁸ יש עדויות

⁴³⁰ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/widespread-destruction-israeli-defence-forces-civilian-infrastructure-gaza>

⁴³¹ <https://twitter.com/YairWallach/status/1759572148559962424>

⁴³² <https://news.sky.com/story/israel-completes-construction-of-road-which-cuts-across-gaza-strip-13089556>

⁴³³ https://twitter.com/Doron_Kadosh/status/1762434310831796618 ; <https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-is-building-a-road-bisecting-gaza-in-next-phase-of-war-c73503ff>

⁴³⁴ <https://gaza.forensic-architecture.org/displacement> ; https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/03/Humanitarian-Violence_Report_FA.pdf

⁴³⁵ (e.g. p. 28) https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/03/Humanitarian-Violence_Report_FA.pdf

⁴³⁶ https://www.business-standard.com/world-news/israel-s-evacuation-covers-67-of-gaza-leaves-palestinians-crammed-124020600748_1.html

⁴³⁷ <https://gaza.forensic-architecture.org/displacement> ; https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/03/Humanitarian-Violence_Report_FA.pdf ;

⁴³⁸ <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%9E%D7%A6%D7%91-%D7%91%D7%A8%D7%A4%D7%99%D7%97-%D7%9E%D7%99%D7%93%D7%A8%D7%93%D7%A8-%D7%95%D7%AA%D7%95%D7%A9%D7%91%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%97%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%9E%D7%A8%D7%9B/> ;

⁴³⁹ <https://palestine.beehiiv.com/p/surviving-genocide-people> ; <https://www.youtube.com/watch?v=cK7oytWs7vQ> ;

⁴⁴⁰ <https://www.mekomit.co.il/ps/133730/>

⁴⁴¹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113>

⁴⁴² <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-10-30/ty-article/premium/israel-rescues-woman-soldier-kidnapped-to-gaza-by-hamas/0000018b-81cc-df47-a3df-ffcdcbcd0000> ; <https://www.nytimes.com/2024/02/11/world/middleeast/israel-gaza-hostages-rescued.html>

⁴⁴³ <https://www.cnn.com/2024/02/12/middleeast/israel-airstrikes-rafah-ground-offensive-looms-intl-hnk/index.html>

⁴⁴⁴ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-strikes-rafah-refugee-camp-22-killed-local-health-officials-say-2024-02-12/>

⁴⁴⁵ <https://www.ft.com/content/2e299603-2fed-4855-9694-9801008c48dc>

⁴⁴⁶ <https://www.ynet.co.il/news/article/rjzpo117da>

⁴⁴⁷ <https://twitter.com/tomashinyu3/status/1747651031737979233>

⁴⁴⁸ <https://www.ha-makom.co.il/post/revital-host-id/>

⁴⁴⁹ <https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2024-03-26/ty-article/0000018e-7564-d787-a5de-75e616c6000c>

⁴⁵⁰ <https://www.cnn.com/interactive/2023/12/world/hostage-israel-hamas-deal-dq>

⁴⁵¹ <https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-1061467>

⁴⁵² https://twitter.com/Bar_ShemUr/status/1757852992215056477

נוספות שבני משפחות החטופים נמנעות מלבקר את הממשלה מחד שביקורת כזו תוביל להעברת בני המשפחה החטופים לסוף התור מבחינת סדר העדיפויות בשחרור.⁴⁴⁹ באמצע מרץ, ראש מטה מנהלת החטופים החליט לפרוש מתפקידו בשל תחושתו שהדרג המדיני לא עושה את הנדרש כדי להגיע לעסקת חטופים.⁴⁵⁰ תחושות דומות עברו דרך גורמים נוספים במערכת הביטחון הישראלית.⁴⁵¹ חבר ממשלה התייחס לבני משפחות החטופים בבזז.⁴⁵² בסוף מרץ חלק ממשפחות החטופים האשימו באופן ציבורי את ראש הממשלה בדחייה מתמשכת של עסקה לשחרורם.⁴⁵³ באמצע אפריל שני אנשים מצוות המשא ומתן לגבי החטופים, לפחות אחד מהם היה מעורב בצוות בחצי שנה, אמרו במפורש שהממשלה ובמיוחד ראש הממשלה מנסים לעכב ואף למנוע עסקה לשחרור חטופים.⁴⁵⁴ גורמים זרים אמרו דברים דומים.⁴⁵⁵

הגדה המערבית

הגדה המערבית מושכת פחות תשומת לב בתקשורת ובשיח הציבורי. למרות זאת, המצב שם התדרדר במהירות מאז תחילת המלחמה. לפחות 15 קהילות של רועים/בדואים ננטשו בשל התקפות של מתנחלים (727 התקפות נרשמו מאז ה-7.10).⁴⁵⁶ בערך 4,000 פלסטינים בגדה איבדו את בתיהם ב-2023,⁴⁵⁷ ו-1,244 איבדו את בתיהם מאז ה-7.10.⁴⁵⁸ מתנחלים הרגו מספר פלסטינים, ופצעו, גירשו, הטרידו והבריחו אחרים.⁴⁵⁹ במקרים מסוימים, מתנחלים תקפו כפרים פלסטינים בקבוצה גדולה יותר.⁴⁶⁰ בסך הכל כ-432 פלסטינים נהרגו בגדה מאז תחילת המלחמה.⁴⁶¹ מחצית מההרוגים בגדה מאז תחילת שנת 2023 (פי 4 מאשר ב-2022) נהרגו באירועים בהם לא תועדו עימותים חמושים. כך למשל סגן ראש עיריית ירושלים טען שהמשטרה השתמשה בכדורים חיים וירתה במתפרעים פלסטיניים בתחילת אוקטובר, וכך הרגה חמישה מתושבי מזרח ירושלים.⁴⁶² מאז ה-7.10, נפצעו בגדה 4,800 פלסטינים.⁴⁶³ תחקיר של הוול סטריט ג'ורנל מצא כי מאז ה-7.10 מתנחלים בנו במהירות כבישים והתנחלויות נוספות בגדה המערבית. מדינת ישראל סירבה לבחון את ממצאי התחקיר של העיתון.⁴⁶⁴ נכון לסוף מרץ, צה"ל המשיך להחזיק מחסומים בכניסות לכפרים בגדה שאילצו את התושבים המקומיים לנסוע בדרכים עוקפות.⁴⁶⁵ נכון לאותו הזמן, ישראל אסרה על כניסת פלסטינים מהגדה העובדים בישראל, מה שהוביל לאובדן הכנסתם ולמצב כלכלי קשה בגדה.⁴⁶⁶ בשלושת החודשים הראשונים של השנה, ישראל הכריזה על כמות שיא של שטחים בגדה, כמעט 11,000 דונם, כאדמות מדינה. ההנחה היא ששטחים אלו ישמשו להרחבת התנחלויות.⁴⁶⁷

⁴⁴⁹ <https://www.ynet.co.il/news/article/bjkutcon6>

⁴⁵⁰ <https://13tv.co.il/item/news/politics/security/sqpw-903972705>

⁴⁵¹ <https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2024-03-26/ty-article/0000018e-7564-d787-a5de-75e616c60000>

⁴⁵² <https://13tv.co.il/item/news/politics/politics/hostages-903992721>; התייחסות דומה למשפחות חללים כאן - <https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1085268>

⁴⁵³ <https://www.ynet.co.il/news/article/bjebbohyc>

⁴⁵⁴ https://twitter.com/Uvda_tweet/status/1778496650798833931

⁴⁵⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-14/ty-article/premium/0000018e-de16-deb6-afee-ded71d110000>

⁴⁵⁶ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-152>; <https://www.ochaopt.org/content/about-4000-palestinians-displaced-west-bank-2023>

⁴⁵⁷ <https://twitter.com/YehudaShaul/status/1758122975386014057>; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1770753310686917108>; <https://twitter.com/Ytirawi/status/1770743445969064360>; <https://www.mekomit.co.il/%D7%A7%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%94-%D7%A4%D7%9C%D7%A1%D7%98%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%92%D7%95%D7%A8%D7%A9%D7%94-10-%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%90%D7%97%D7%A8-%D7%A9%D7%A7%D7%9D-%D7%9C%D7%99/>

⁴⁵⁸ <https://www.ochaopt.org/content/about-4000-palestinians-displaced-west-bank-2023>

⁴⁵⁹ למשל: <https://www.washingtonpost.com/investigations/2024/01/09/israel-settler-violence-qusra-west-bank/>; <https://www.newyorker.com/magazine/2024/03/04/israel-west-bank-settlers-attacks-palestinians>

⁴⁶⁰ <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-hamas-west-bank-war-f85997a95d5579159ffe83d2c0cb988e>; <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-west-bank-7e75e1ef8f5307946d24f8b9a190fd66>; <https://twitter.com/AlonLeeGreen/status/1779136328480805197>

⁴⁶¹ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-152>

⁴⁶² <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1754079208643420204>

⁴⁶³ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-152>

⁴⁶⁴ <https://www.wsj.com/video/series/in-depth-features/visual-evidence-shows-illegal-settler-construction-in-west-bank-surging/BF11225B-45A7-430A-A39C-48336B5B8286>

⁴⁶⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-19/ty-article/premium/0000018e-50c4-dca4-ad8e-f4fe5f020000>

⁴⁶⁶ <https://news.sky.com/story/the-war-may-be-in-gaza-but-its-effects-can-mean-starvation-in-the-west-bank-13101929>

⁴⁶⁷ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-11/ty-article/premium/israel-has-declared-record-amount-of-west-bank-land-as-state-owned-in-2024/0000018e-c7a2-dd23-a3cf-e7a713c90000>

עדויות להרג פלסטינים

מספר סרטונים מראים הרג של פלסטינים לא חמושים ולא מאיימים.⁴⁶⁸ כששטר מג"ב ירה למוות בילד פלסטיני בן 12 שירה זיקוק לאוויר, השר לביטחון לאומי הגיע לבקרו ושיבח את התנהלותו ואמר שמגיע לו צל"ש.⁴⁶⁹ חיילי צה"ל מחופשים לעובדי מערכת הבריאות ולנשים מוסלמיות נכנסו לבית חולים בגדה המערבית והרגו שלושה מבוקשים בשנתם, כולל אחד שהיה משותק במשך כשלושה חודשים.⁴⁷⁰ במקרה אחר, חייל ירה למוות בפלסטיני שהתגייס לאחר שמצא בתיקו סכין. שני סרטונים שפורסמו הראו שהפלסטיני הרים את ידיו באוויר כשנורה למוות.⁴⁷¹

התעללות, השפלה ומעצר של פלסטינים

סרטונים רבים מראים כוחות ישראליים מתעמרים בפלסטינים ומשפילים אותם,⁴⁷² מכים אותם,⁴⁷³ הורסים את רכושם⁴⁷⁴ או תשתיות ציבוריות,⁴⁷⁵ ומשחיתים סמלים פלסטיניים.⁴⁷⁶ תמונה אחת מציגה תיק מלא בכסף שנלקח כביזה.⁴⁷⁷ אחרת מראה חייל שחוגג את יום הולדתו(?) עם בלונים כשברקע פלסטיני כפות עם כיסוי עיניים שוכב על הרצפה.⁴⁷⁸ בסרטון אחד נראה שכוחות צה"ל חטפו או עצרו פלסטיני, הלבישו אותו במדים, אזקו את ידיו ורגליו בשרשראות ונראה שהשתמשו בו כבמגן אנושי.⁴⁷⁹ גם כאן מוצגים סרטונים הומוריסטיים הקשורים להשפלה ודהומניזציה של פלסטינים.⁴⁸⁰ סרטונים רבים מראים נערי גבעות מתעמתים עם פלסטינים ותוקפים אותם,⁴⁸¹ או מתנחלים הלבושים כחיילים מעכבים פלסטינים, כולל על אדמתם הפרטית.⁴⁸² מספר סרטונים אחרים מראים מתנחלים גונבים את רכושם של פלסטינים,⁴⁸³ או חיילים אשר עומדים מנגד כשמתנחלים פוגעים באוכלוסיה אזרחית פלסטינית וברכושם.⁴⁸⁴

פלסטינים רבים אחרים, כולל ילדים,⁴⁸⁵ נעצרים בגדה המערבית. בחודש הראשון ללחימה נעצרו יותר מ-2,200 פלסטינים. מעל 2,000 הוחזקו במעצר מנהלי, ללא כתב אישום או משפט. אסירים אלו סבלו מעינויים ויחס משפיל על פי ארגון זכויות האדם אמנסטי.⁴⁸⁶ תיאורים רבים שמסרו כלואים ששוחררו מעידים על התעללות מתמשכת מצד הסוהרים.⁴⁸⁷ אחד סיפר לאחרונה שמדי יום מאז ה-7.10 הסוהרים מאלצים את העצורים/אסירים לזחול בעודם עטופים בדגל ישראל, ודורשים מהם לנשק את דגל ישראל, תוך כדי הכאתם

⁴⁶⁸ <https://twitter.com/ytirawi/status/1746987605034447294>
⁴⁶⁹ <https://twitter.com/Kahlisse/status/1767976353532383504>
⁴⁷⁰ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-forces-kill-3-gunmen-west-bank-hospital-army-says-2024-01-30/>
⁴⁷¹ <https://www.ynet.co.il/news/article/hym4dpy0t> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/hk9p5nact>
⁴⁷² <https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1773557971831632078>
⁴⁷³ <https://twitter.com/ytirawi/status/1741445118333222937> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1748100280560845092>
⁴⁷⁴ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1747358396519493874> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1751689800254476390> ;
⁴⁷⁵ <https://twitter.com/ytirawi/status/1760462497943839127> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1765200009580925182> ;
⁴⁷⁶ <https://twitter.com/masafering/status/1770529772885483666> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1770320641826169263> ;
⁴⁷⁷ <https://twitter.com/adinitay/status/1771990979333026009>
⁴⁷⁸ <https://twitter.com/AdameMedia/status/1761508331598848224>
⁴⁷⁹ <https://twitter.com/ytirawi/status/1756688401233817855> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1743038305581593033>
⁴⁸⁰ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1776551587885801759>
⁴⁸¹ <https://twitter.com/QudsNen/status/1751125745701671025>
⁴⁸² <https://twitter.com/ytirawi/status/1768010284860416327>
⁴⁸³ <https://twitter.com/ytirawi/status/1756695309239939117>
⁴⁸⁴ <https://twitter.com/ytirawi/status/1758619734809928130>
⁴⁸⁵ <https://twitter.com/TameeOliveFern/status/1752615765092815206>
⁴⁸⁶ <https://twitter.com/ytirawi/status/1756697908907233406> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756696385510883830>
⁴⁸⁷ <https://twitter.com/ytirawi/status/1765313264324333905> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765436458108653778> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1765673191521874004>
⁴⁸⁸ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1769435760392900855> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1769277315941339483>
⁴⁸⁹ <https://twitter.com/Mistaclim/status/1769300216719515931> ; <https://twitter.com/masafering/status/1769723591480742007> ;
⁴⁹⁰ <https://twitter.com/masafering/status/1775593225278939147> (כל הנראה מתנחלים?)
⁴⁹¹ <https://twitter.com/masafering/status/1769453241929011501>
⁴⁹² <https://twitter.com/Mistaclim/status/1753732272816029757>
⁴⁹³ https://twitter.com/Yesh_Din/status/1779501559379849229
⁴⁹⁴ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1775555921151693151>
⁴⁹⁵ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/11/israel-opt-horrifying-cases-of-torture-and-degrading-treatment-of-palestinian-detainees-amid-spike-in-arbitrary-arrests/>
⁴⁹⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-12-30/ty-article/0000018c-b51e-d45c-a98e-bf5e7a340000>

מאות מהארגונים האלו וסביר להניח ששימרה את הקשרים איתם.⁵⁰² בינואר 2024, ישראל רכשה מערכת טכנולוגית להשפעה המונית שיכולה לייצר תוכן מתאים לקמפיינים של תודעה ברשת והחלה להשתמש בה.⁵⁰³ בנוסף למאמצי מדינת ישראל, מספר חברות סטארט-אפ ניסו להשפיע על השיח בעצמן לפני ובמהלך המלחמה.⁵⁰⁴

המלחמה הנוכחית מתאפשרת בשל מאמצי מדיה משמעותיים⁵⁰⁵ לעצב את השיח בישראל ובמערב – במדינות כמו ארה"ב, בריטניה וגרמניה⁵⁰⁶. לישראל השפעה רבה על תשומת הלב בתקשורת, בעיקר בארה"ב. ה-Intercept, למשל, הראה איך ישראל פעם אחר פעם "בוחרת נושא ודורשת את תשומת הלב העולמית אליו תוך כדי התעלמות מכל עניין אחר".⁵⁰⁷ אסטרטגיית מלחמת המידע של ישראל מתמקדת בארבעה ערוצים: (1) הדגשת זוועות אירועי ה-7.10; (2) ביטול קולות ביקורתיים; (3) הגבלת זרימת המידע שמגיעה מעזה לגבי המלחמה; (4) ליכוד הציבור הישראלי באמצעות הדגשת עוצמתו של צה"ל והרס עזה.⁵⁰⁸ המטרה המרכזית של קמפיין זה הייתה לייצר לגיטימציה להתקפות הישראליות המסיביות נגד עזה. ארבעת החלקים הבאים במסמך מתארים בפירוט את ארבעת הערוצים האלו.

הדגשת זוועות התקפות ה-7.10

מיד לאחר ה-7.10 ישראל החלה בקמפיין פרסום מסיבי להדגיש את זוועות טבח החמאס.⁵⁰⁹ על פי סקירה אחת, בעשרת הימים הראשונים שלאחר הטבח, ישראל הציפה את המדיה החברתית בלפחות 70 פרסומות, שכללו סרטונים גרפיים, למיליונים. כ-30 סרטונים הוסרו משרתי גוגל בשל התכנים האלימים שכללו.⁵¹⁰ סקירה אחרת מצאה שבפחות משבועיים ישראל הפנתה 88 פרסומות לקהלים במערב אירופה, ושילמה 7.1 מיליון דולר כדי להגיע למיליארד צפיות.⁵¹¹ לכל הפחות בשש מדינות באירופה פרסומות פרו-ישראליות שכללו תכנים קשים שימשו כפרסומות במשחקי מחשב מותאמים לילדים, ונצפו על ידי ילדים.⁵¹² בחודש הראשון של המלחמה, צוות הדיגיטל של משרד החוץ הישראלי העריך שהתכנים שייצר קיבלו 2 מיליארד צפיות.⁵¹³ בפייסבוק ואינסטגרם בלבד, ארגונים אמריקאים פרו-ישראליים קנו פרסומות ב-2.2 מיליון דולר עד דצמבר, סכום הגדול פי 100 מזה שאותו השקיעו קבוצות פרו-פלסטיניות.⁵¹⁴ במרץ, ארגון ישראלי חשף בתחקיר פעולת השפעה פרו-ישראלית שכללה שלושה אתרי מדיה חדשים ומאות פרופילי טוויטר שטירגטו חברי קונגרס וסנאטורים אמריקאים (בעיקר שחורים) בניסיון להשפיע על דעתם ביחס לפשעי חמאס ב-7.10 (במיוחד פשעים מיניים) וביחס לאונר"א (דיון מפורט בהמשך).⁵¹⁵

למרות הזוועות האמיתיות שתועדו במתקפת חמאס ב-7.10, גורמים ישראליים רשמיים הפיצו תכנים רבים שהתגלו כלא מהימנים או פייק. רוב ערוצי התקשורת הישראלים בחרו שלא לידע את הציבור שתיאורים אלו הופרכו.⁵¹⁶ בשיחה עם נשיא ארה"ב ג'ו ביידן, ראש הממשלה עצמו הציג מידע לא מהימן כמו זה שחמאס "לקח עשרות ילדים, קשר אותם, שרף אותם, והוציא אותם להורג".⁵¹⁷ אשת ראש הממשלה כתבה לג'יל ביידן

⁵⁰² <https://www.the7eye.org.il/272146> ; ⁵⁰³ https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://fs.knesset.gov.il/20/Committees/20_ptv_34835_7.doc&ved=2ahUKEwjE5r24_ZCFAxVhElkFHcatCNwQFnoECBEQAQ&usq=AOvVaw2FYnze1NfDxOLuLPUq-2rX (עמוד 8).
⁵⁰⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-01-16/ty-article-magazine/premium/0000018c-e8c1-d765-ab9d-f8fd29800000> ; ⁵⁰⁵ <https://www.israelhayom.com/opinions/can-ai-help-hasbara/> ; ⁵⁰⁶ <https://wordsofiron.com/> ; ⁵⁰⁷ <https://www.calcalistech.com/ctechnews/article/rkrug57na> ; ⁵⁰⁸ <https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/> ; ⁵⁰⁹ <https://adamtooze.substack.com/p/chartbook-271-reasons-of-state-memory> ; ⁵¹⁰ <https://theintercept.com/2024/02/07/gaza-israel-netanyahu-propaganda-lies-palestinians/> ; ⁵¹¹ <https://newyorkwarcrimes.com/a-continuous-series-of-insults-to-our-understanding> ; ⁵¹² <https://foreignpolicy.com/2024/03/11/israel-gaza-hamas-netanyahu-warfare-misinformation> ; ⁵¹³ <https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/> ; ⁵¹⁴ <https://www.politico.eu/article/israel-social-media-opinion-hamas-war> ; ⁵¹⁵ <https://www.lalibre.be/international/moyen-orient/sa-concentre-sa-campagne-publicitaire-youtube-anti-hamas-sur-la-france-de-la-propagande-4MECZ54CHFFWRPWBVU5BVPB6U/> ; ⁵¹⁶ <https://www.eurogamer.net/rovio-blocks-disturbing-pro-israel-ad-found-in-angry-birds-and-other-games> ; ⁵¹⁷ <https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/> ; ⁵¹⁸ <https://www.politico.com/news/2023/12/06/israel-palestinian-advocacy-groups-social-media-spending-00130118> ; ⁵¹⁹ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-19/ty-article-magazine/premium/0000018e-4cd5-d26a-afbf-ecd552de0000> ; ⁵²⁰ https://fakereporter.net/pdf/pro-israel_influence_network_report-0324.pdf?v=2 ; ⁵²¹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-03/ty-article-magazine/premium/0000018c-2036-d21c-abae-76be08fe0000> ; ⁵²² https://twitter.com/moshe_aryeh/status/1750418165736100294_d21c-abae-76be08fe0000 ; ⁵²³ <https://www.youtube.com/watch?v=rq5hTirpL9s> .

(אשתו של נשיא ארה"ב) לגבי סיפור על חטופה שכביכול ילדה בעזה, סיפור שקיבל תמיכה ממדינת ישראל והתקשורת הישראלית שגם כן הוכח כפייק מאוחר יותר.⁵¹⁸ צה"ל קיבל וטען שיש לו עדויות ברורות על תינוקות שערפו את ראשם, סיפור שהופרך מאוחר יותר.⁵¹⁹ סיפורים אחרים כמו הוצאת תינוק מבטן אמו ודקירתו או תינוק שהושם בתנור, הופצו וקיבלו תמיכה על ידי התקשורת ו/או הצבא, אבל התבררו כלא נכונים מאוחר יותר.⁵²⁰ בכירים ישראלים כמו שר הכלכלה המשיכו לחזור על חלק מסיפורים אלו – שהופרכו – בראיונות לתקשורת הבינלאומית לפחות עד אפריל.⁵²¹

חוקרת באוניברסיטה שקיבלה את האחריות לחקור מקרי אונס ב-7.10 נבחרה לקבל את פרס ישראל היוקרתי על עבודתה, למרות שמעולם לא פרסמה את הדו"ח שעליו קיבלה את הפרס, וכללה עדויות לא נכונות בבירור בדבריה. בפרסומים אף הוטחה בה ביקורת מצד עובדי מדינה שהטילו ספק רב במתודולוגיה שלה וסירבו לשתף עימה פעולה.⁵²² סיפורים נוספים לאורך המלחמה – כמו למשל הטענה הישראלית שמרכז הפיקוד הראשי של חמאס נמצא מתחת בית החולים שיפא – התבררו כלא נכונים (ראה גם את מקרה טבח הקמח שתואר למעלה).⁵²³

ביטול קולות ביקורתיים מחוץ לישראל

ישראל גם ביטלה קולות ביקורתיים. אחת הטקטיקות ששימשו למטרה זו הייתה האשמה באנטישמיות, טקטיקה בה השתמשה ישראל במשך שנים רבות.⁵²⁴ כש-Amnesty International טענה שפשעי מלחמה נעשו על ידי שני הצדדים בסוף אוקטובר, ישראל תקפה את הארגון כאנטישמי.⁵²⁵ ישראל והתקשורת שלה תקפה את פעילות האקלים גרטה תונברג שקראה להפסקת אש בעזה בסוף אוקטובר, בעוד שניציג של דובר צה"ל קבע ש"כל מי שיזדהה עם גרטה בכל דרך שהיא בעתיד, לדעתי, הוא תומך טרור" (הוא התנצל מאוחר יותר).⁵²⁶ כתוצאה מהאירוע, גרטה הוסרה מחומרי הלימוד של משרד החינוך בישראל.⁵²⁷ תומכים בהפסקת אש במלחמה בנובמבר תוארו כ"פרו-חמאס" או "פרו-פלסטינים" בישראל ובארה"ב.⁵²⁸ בכירים ישראלים האשימו צלמים שעבדו עבור עיתונות זרה ב-7.10 כעובדים עבור חמאס, ותיארו אותם כטרוריסטים – למרות שהאשמות אלו לא גובו בעדויות והארגון שהחל בהאשמות נסוג מהן.⁵²⁹ תחקיר של Human Rights Watch מצא למעלה מאלף מקרים של הסרה או צנזור של תכנים פרו-פלסטיניים שנכתבו ב-60 מדינות בפייסבוק ובאינסטגרם. בבדיקה סיסטמית של כל התכנים האמורים, כולם מלבד אחד כללו תוכן שהוגדר כ-peaceful.

⁵¹⁸ <https://news.walla.co.il/item/3623538>; <https://www.youtube.com/watch?v=LScqOF48h34>;
⁵¹⁹ <https://www.maariv.co.il/news/health/Article-1067610>; investigation here: <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-04/ty-article-magazine-premium/hamas-committed-documented-atrocities-but-a-few-false-stories-feed-the-deniers/0000018c-34f3-da74-afce-b5f24f0000>;
⁵²⁰ <https://twitter.com/i/broadcasts/1MYGNorgjgJw>; <https://theintercept.com/2024/02/07/gaza-israel-netanyahu-propaganda/>;
⁵²¹ <https://twitter.com/Israel/status/1717553687025815817>; <https://www.mako.co.il/culture-articles/Article-cdbee08ded1b81027.htm>; <https://www.news1.co.il/Archive/001-D-475197-00.html>;
⁵²² <https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-1043930>; <https://twitter.com/IDF/status/1716462311370633484>;
⁵²³ בהריון נותר בשיח הציבורי כסיפור אמיתי לפחות עד אמצע מרץ, אז הוצג בדיון באחת מועדות הכנסת - <https://twitter.com/Knesset/status/1769687691669430716>;
⁵²⁴ <https://twitter.com/waleedshahid/status/1775934807165272156>;
⁵²⁵ <https://www.ynet.co.il/news/article/skt8j03rt>; <https://13tv.co.il/item/news/domestic/internal/r16up-903990418/>;
⁵²⁶ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/hjnoxpf0a;
⁵²⁷ <https://www.nytimes.com/2023/11/17/us/politics/israel-al-shifa-hospital-hamas-evidence.html>;
⁵²⁸ <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/21/al-shifa-hospital-gaza-hamas-israel/>;
⁵²⁹ <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/01/03/hamas-gaza-israel-alshifa-tunnels/>;
⁵²⁴ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/01/gaza-al-shifa-hospital-israel/>;
⁵²⁴ <https://www.palestine-studies.org/en/node/1649970>; <https://www.youtube.com/watch?v=q0TFxpp7pco>;
⁵²⁵ <https://www.columbiaspectator.com/opinion/2024/04/10/jewish-faculty-reject-the-weaponization-of-antisemitism/>;
⁵²⁵ <https://www.politico.eu/article/israel-calls-amnesty-international-antisemitic-and-biased-after-it-criticized-war-crimes-by-all-parties/>;
⁵²⁶ <https://www.dw.com/en/greta-thunberg-faces-backlash-for-pro-palestinian-post/a-67172344>;
⁵²⁷ <https://www.ynet.co.il/environment-science/article/b1uzeaqf6>;
⁵²⁸ <https://www.ynet.co.il/news/article/sktx811ba>; <https://theintercept.com/2023/11/09/republican-debate-hamas-gaza-ceasefire/>;
⁵²⁹ https://www.lemonde.fr/en/les-decodeurs/article/2023/11/11/photojournalists-embedded-with-hamas-on-october-7-heavy-but-unsubstantiated-israeli-accusations_6247085_8.html; <https://apnews.com/article/israel-hamas-photographers-attack-200be1ba47361f1c1fc113cdaeb65d04>

במקביל נמצא רק מקרה אחד של הסרת תוכן פרו-ישראלי (על פי HRW, היחס בין המקרים אינו בהכרח מייצג). אחת הסיבות להסרת התכנים הייתה פנייה ישירה לחברת Meta מצד נציגי מדינת ישראל.⁵³⁰

הגבלת זרימת המידע מעזה

ישראל מנסה לשלוט בסיקור התקשורת על ישראל כדי לתמוך בתעמולה שלה. כך למשל ישראל אסרה על עיתונאים עצמאיים מהתקשורת הבינלאומית להיכנס לעזה ולדווח באופן עצמאי, וכך מונעת מהעולם להבין את מחירה של המלחמה.⁵³¹ כפי שהוצג למעלה, ישראל מנסה למנוע מעיתונאים עזתים לדווח על הנעשה, כולל באמצעות איומים על חייהם ועל בני משפחותיהם. בדוגמה אחרת, הצנזור הישראלי קבע כבר בתחילת המלחמה איסור לדווח על 8 נושאים מבלי לאשרם לפני הפרסום. הצנזור כולל גם עיתונאים ישראלים וגם את עמיתיהם הבינלאומיים, שצריכים לחתום על מסמך שאומר שהם יפעלו על פי הוראות הצנזורה כדי לקבל ויזה כעיתונאים בישראל.⁵³² רשת CNN למשל הודתה שהיא מעבירה את כל הסיקור שלה בנושא עזה דרך המשרד שלה בירושלים, שבעצמו נמצא תחת סמכות הצנזורה הישראלית.⁵³³ התקשורת הישראלית, במיוחד בתחילת המלחמה, חזרה פעמים רבות על כך שהידועות שלה עברו את הצנזורה הצבאית, וכך יצרה אווירה שעודדה עיתונאים לצנזר את עצמם.⁵³⁴ כבר בדצמבר, חוקרים ישראלים תיארו את התקשורת הישראלית כזרוע תעמולה של הממשלה.⁵³⁵

ליכוד הציבור הישראלי סביב המלחמה

כדי ללכד את הציבור הישראלי סביב המלחמה, ישראל מגבילה בבוטות את גבולות השיח הציבורי המקובל. משטרת ישראל מדכאת הפגנות נגד המלחמה מאז תחילתה, לעיתים קרובות תוך שימוש באלימות יתרה.⁵³⁶ בסוף מרץ, המשטרה ביצעה חיפוש כוחני בביתה של פעילת מחאה בחשד שצבעה מי מזרקה באדום,⁵³⁷ ופיזרה באלימות מפגינים אשר קראו "ישראל מבצעת רצח עם" בטענה שהאמירה "מפרה את הסדר הציבורי".⁵³⁸ בהפגנה אחרת, המשטרה אסרה על קריאת שמותיהם של אזרחים עזתים שמתו והחרימה את המיקרופון ואת הדפים עם רשימת השמות שהוקראה.⁵³⁹ אזרחים פלסטינים בישראל לא קיבלו אישור להפגין בתחילת המלחמה בהסכמת בג"ץ,⁵⁴⁰ מצב שהשתפר רק באופן חלקי מאוחר יותר. ישראל ניסתה להפעיל לחץ על עיתונאים פלסטיניים ביקורתיים בגדה המערבית כדי שלא יסקרו את המלחמה.⁵⁴¹ אתר ללא שיוך רשמי שהקים משרד ההסברה הישראלי לתיעוד סרטונים ותמונות של חמאס מה-7.10 נחסם לגישת הציבור הישראלי.⁵⁴² ישראל הקשתה במכוון על בדיקות חיצוניות רשמיות בנושא זוועות ה-7.10, למשל ועדה

⁵³⁰ <https://www.hrw.org/report/2023/12/21/metabroken-promises/systemic-censorship-palestine-content-instagram-and> ובשביל הקשר: <https://www.972mag.com/meta-arabic-palestine-censorship/>;
⁵³¹ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-08/ty-article/.premium/foreign-press-association-calls-on-israel-to-lift-ban-on-independent-press-in-gaza/0000018e-be21-d92b-adaf-fe6513ea0000>;
⁵³² <https://theintercept.com/2023/12/23/israel-military-idf-media-censor/>;
⁵³³ <https://www.salon.com/2024/01/05/cnn-admits-it-runs-all-gaza-coverage-through-bureau-monitored-by-israeli-military-censor-partner/>; <https://theintercept.com/2024/01/04/cnn-israel-gaza-idf-reporting/>;
⁵³⁴ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-war-time-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>;
⁵³⁵ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-war-time-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>;
⁵³⁶ <https://www.972mag.com/israel-police-repression-protests-gaza/>;
⁵³⁷ <https://twitter.com/JoshBreiner/status/1772662679225635054>;
⁵³⁸ <https://www.ynet.co.il/news/article/b1pqgh4y>;
⁵³⁹ <https://twitter.com/OmerArvili/status/1776192429709812033>;
⁵⁴⁰ <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-11-16/ty-article/.premium/0000018b-d84e-dffa-adeb-fe4e97f50000>;
⁵⁴¹ <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-11-08/ty-article/.premium/0000018b-af66-dedf-adab-ef76b2400000>;
⁵⁴² <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/war-protest-903791798/>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1774836624280473643>;
<https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-04-02/ty-article-opinion/.premium/0000018e-9ef0-d9c2-afbe-bef6abb00000>;
<https://saturday-october-seven.com/>

שהובילה מועצת זכויות האדם של האו"ם,⁵⁴³ או חקירות של האו"ם בנושא אלימות מינית ב-7.10.⁵⁴⁴ בתחילת אפריל ישראל העבירה חוק שיאפשר לה לסגור את פעילות ערוץ אל-ג'זירה במדינה.⁵⁴⁵

בנוסף לכך, התקשורת הישראלית חשפה שצה"ל ניהל מאמץ חשאי לתעמולה כלפי אזרחים ישראלים בתחילת המלחמה. כחלק מקמפיין זה, הצבא פתח וניהל ערוץ טלגרם ששיתף באופן בלעדי בתכנים קשים שהגיעו ממקורות צה"ליים שהציגו את ההתעללות והדה-הומניזציה של הפלסטינים, בעיקר בתוך רצועת עזה.⁵⁴⁶

הדיון העמוק יותר בתקשורת ובשיח הישראליים בשני החלקים הבאים מדגישים את הצלחת מאמצי של ישראל ללכד את הציבור הישראלי סביב המלחמה.

המדיה והשיח בישראל

בהמשך לאמור לעיל, עיתונאים ישראלים אינם יכולים לקבל גישה עצמאית פיזית לרצועה או לפלסטינים שבה. כל הקשר בין עיתונאים ישראלים למלחמה מתווך דרך צה"ל. עיתונאי אחד תמצת את הדברים "אם יש דבר שהצבא אינו מעוניין שנראה ונשמע – לא נראה אותו ולא נשמע אותו. צה"ל מונע מאיתנו, העיתונאים הישראליים, גם כל מגע עם הפלסטינים ברצועה... כל הכתבות והצילומים שיוצאים מהרצועה על ידי עיתונאים, עוברים בדיקה דקדקנית של הצנזורה הצבאית. גם כתבה זו עברה שינויים על ידה. מרבית כניסות העיתונאים לרצועה הן קצרות מאוד... כחצי שעה לערך על הקרקע... לעיתים נדמה שצה"ל ממחז' סצנות קרבות יותר עבור הכתבים שהוא חפץ ביקרם".⁵⁴⁷

השיח הישראלי מתעלם באופן עקבי כמעט לחלוטין מקולות פלסטיניים. כמעט ואין התייחסות לחוויות של אזרחים עזתיים או לזוועות המלחמה בצד העזתי.⁵⁴⁸ במקום זאת, זווית ההסתכלות הדומיננטית שמוצגת לציבור הישראלי היא העמדה הרשמית של דובר צה"ל, שכמעט ולא מאתגרת על ידי התקשורת למרות מקרים רבים של חצאי אמיתות וסילופים מצד צה"ל במלחמה.⁵⁴⁹ למשל, למרות טענות ישראליות להרג של מספר רב של חמושי חמאס (10-13 אלף נכון לסוף פברואר-תחילת מרץ),⁵⁵⁰ המספר לא נבחן בתקשורת הישראלית, בעוד שתחקיר של ה-BBC מצא מעט מאוד עדויות לכך במאות סרטונים ששחרר דובר צה"ל, ומעט תמיכה למספר זה מהדיווחים של צה"ל עצמו עד אז.⁵⁵¹ במשך מספר חודשים, דובר צה"ל הציג את הפרספקטיבה של צה"ל בפריים טיים מדי יום בכל ערוצי התקשורת הישראלית עם מעט מאוד ביקורת.⁵⁵²

בתקשורת הישראלית, תשומת הלב למוות של אוכלוסייה אזרחית בעזה מצומצמת כמעט לאפס בעוד שההרס מוצג באופן נקי באמצעות הרס של בניינים מרחוק.⁵⁵³ לדוגמא, עשרות האזרחים הפלסטינים שנהרגו בהפצצות בזמן מבצע החילוץ של שני חטופים בפברואר כמעט ולא סוקרו בתקשורת הישראלית.⁵⁵⁴ רוב התקשורת הישראלית לא סיקרה את הזוועות ופשעי המלחמה שביצעו חיילי צה"ל בעזה, ואלו שכן סיקרו עשו

⁵⁴³ <https://www.timesofisrael.com/government-forbids-doctors-from-speaking-to-un-group-investigating-oct-7-atrocities/> ; <https://www.france24.com/en/live-news/20231206-un-seeks-israel-access-for-hamas-sexual-violence-investigation> ; <https://www.reuters.com/world/middle-east/accounts-sexual-violence-hamas-attack-mount-justice-is-remote-israels-victims-2023-12-05/>

⁵⁴⁵ <https://apnews.com/article/israel-al-jazeera-qatar-hamas-war-gaza-49c2aa4afb3c3b0ee6ac314b63d80716> ; <https://www.ynet.co.il/entertainment/article/r17bidy0>

⁵⁴⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-01-16/ty-article-magazine/premium/0000018c-e8c1-d765-ab9d-f8fd29800000> ; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-02-04/ty-article/premium/0000018d-7042-dd6e-a98d-f462d6a00000> ; <https://www.haaretz.co.il/magazine/2023-12-28/ty-article-magazine/highlight/0000018c-aaf0-d22d-a3dd-bff9c4ad0000>

⁵⁴⁷ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2023-12-28/ty-article-magazine/highlight/0000018c-aaf0-d22d-a3dd-bff9c4ad0000> ; <https://hazmanhazeh.org.il/dehumanization-by-disregard/> ; <https://www.the7eye.org.il/503665> ; <https://www.kikar.co.il/journalism/s6bo7x> ; https://www.democracynow.org/2024/1/17/gideon_levy_israel_gaza ; <https://www.youtube.com/watch?v=Myby8-55uwc> ; <https://www.the7eye.org.il/128234> ; <https://www.the7eye.org.il/501228> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/tv-review/2024-01-16/ty-article-highlight/0000018d-10f6-d71c-ad9f-53f6b2c90000>

⁵⁴⁸ <https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/15395367> ; <https://www.ynet.co.il/blogs/118daysofwar/article/sksjxy9a> ; <https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/>

⁵⁴⁹ <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/tv-review/2024-01-16/ty-article-highlight/0000018d-10f6-d71c-ad9f-53f6b2c90000> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>

⁵⁵⁰ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-03/ty-article-highlight/0000018e-a04c-ded0-a18f-e2fc22fc0000>

⁵⁵¹ ה-BBC מצא שרק אחד מ-280 סרטונים שצה"ל העלה עד ה-27 הראה מה שנראה כמו גופות של חמושי חמאס. צה"ל התייחס ב-160 פוסטים למספרים ספציפיים של חמושי חמאס שנהרגו והגיע לסך של 714. אזכורים אחרים להרוגים של חמאס היו עמומים ולא היה אפשר לספור אותם

⁵⁵² <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>

⁵⁵³ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-03/ty-article-highlight/0000018e-a04c-ded0-a18f-e2fc22fc0000>

⁵⁵⁴ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-03/ty-article-highlight/0000018e-a04c-ded0-a18f-e2fc22fc0000>

זאת רק חודשים אחרי תחילת המלחמה.⁵⁵⁵ האיתגור העיקרי לנרטיב הדומיננטי בישראל בשפה העברית מגיע מתקשורת עצמאית כמו מגזין 972/שיחה מקומית והעין השביעית,⁵⁵⁶ להם יש משאבים וקהל מעטים יחסית (ובנוסף הם נתונים לצנזורה הצבאית),⁵⁵⁷ כמו גם עמותות כגון בצלם וג'ישה.⁵⁵⁸

עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה וללא ביקורת

עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה עוברת רציונליזציה והצדקה, ומקובלת באופן נרחב. המנכ"ל החדש של ערוץ 13 למשל אמר לעובדיו באמצע מרץ שהם צריכים לאחד את העם באמצעות בידור והסברה.⁵⁵⁹ עיתונאי ישראלי חשוב אמר שהוא מאמין שעיתונאות צריכה לחזק את המורל הישראלי במהלך המלחמה.⁵⁶⁰ בהתאם, התקשורת הישראלית מעצימה קולות בעד המלחמה – שמוציגים כתומכים במטרות המדינה – בזמן שהיא משתיקה קולות אחרים. לכן, עיתונאים ישראליים נמנעו מלדווח על אירועים של נפגעים מאש ירודית.⁵⁶¹

עיתון הארץ (הנוטה לשמאל בשיח הישראלי) חיכה חמישה חודשים עד שקרא להפסקת אש,⁵⁶² למרות עדויות רבות מאוד למחיר ההומניטרי של המלחמה, הכרה רחבה בכך שראש הממשלה מאריך את המלחמה בשל האינטרסים הפרטיים שלו, וחוסר היכולת של צה"ל להשיג את המטרות הצבאיות שהוצבו לו. באופן דומה, העיתון קרא נגד טיהור אתני רק כמעט חצי שנה אחרי תחילת המלחמה,⁵⁶³ ופרסם רק בסוף מרץ כתבה על מודל רפואי שתיאר את התמותה העודפת הצפויה ברצועה שפורסם באמצע פברואר.⁵⁶⁴ עיתונאי חשוב בעיתון עבר מהפך דומה ללא שום ניסיון להודות בטעותו.⁵⁶⁵ במקרה אחר, כשבמאי ישראלי זכה בפרס עבור הסרט שלו והציג בנאום הזכיה שלו את האפרטהייד בישראל, ערוץ 11 כינה את הנאום אנטישמי.⁵⁶⁶ בעוד שהארץ הציג לא פחות מארבעה מאמרים נגדו.⁵⁶⁷ הארץ גם לא איפשר לפלסטינית שהיא אזרחית ישראלית שכתבה כתבת דעה להשתמש במונח 'פלסטינים' לתאר אזרחים ישראליים – ושינה את המינוח ל'ערבים'.⁵⁶⁸

התקשורת הישראלית המשיכה להפיץ טענות גם לאחר שהן כבר הופרכו. ערוץ 12 שידר כתבה בתוכנית תחקירים רצינית שכללה ראיון עם קצין בכיר שסיפר שראה זוועות שלא התרחשו.⁵⁶⁹ ערוץ 14 הציג מקרים חריגים יותר של קידום פייק ניוז וחזרה על טענות כוזבות. במקרה אחד, למשל, כדי להקטין את אחריותו של ראש הממשלה, שדרן פופולרי דן לעומק בכתבה שכביכול התפרסמה באטלנטיק על אירועי ה-7.10. תחקיר קצר מאוחר יותר גילה שמעולם לא פורסמה כתבה כזו באטלנטיק.⁵⁷⁰ במקרה אחר הערוץ שידר ראיון עם קצין צה"ל ששיקר בבירור לגבי זוועות שראה בעוטף עזה, הרבה אחרי שזוועות אלו כבר הופרכו בתקשורת הישראלית.⁵⁷¹ במקרים אחרים, התקשורת הישראלית מטילה ספק בנתונים שמערערים על הלגיטימציה של

⁵⁵⁵ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>

⁵⁵⁶ <https://www.972mag.com/> ; <https://www.the7eye.org.il/>

⁵⁵⁷ https://www.democracynow.org/2023/12/1/israel_gaza_war_gospel_artificial_intelligence

⁵⁵⁸ https://www.btselem.org/hebrew/press_releases/20231010_revenge_policy_in_motion_israel_committing_war_crimes_in_gaza ; <https://qisha.org/targeting-civilians-is-a-war-crime/>

⁵⁵⁹ <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2024-03-13/ty-article/.premium/0000018e-38a2-d21d-a3ef-3be6160f0000>

⁵⁶⁰ <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-01-14/ty-article-opinion/.premium/0000018d-0361-d832-a59d-17f7e2e50000> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-12-27/ty-article-magazine/.premium/0000018c-a5c7-d97c-a9ec-bfc6d6d00000>

⁵⁶¹ <https://www.the7eye.org.il/503392>

⁵⁶² <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-01/ty-article-opinion/0000018d-f607-da4e-adbf-f6bf17c30000> ; <https://www.the7eye.org.il/128234> ; 2014: ב-2014

⁵⁶³ <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-27/ty-article-opinion/0000018e-7bc4-d680-a1cf-ffc775940000>

⁵⁶⁴ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-03-27/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-8062-d49b-a3bf-f47f49810000> ; https://gaza-projections.org/gaza_projections_report.pdf ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-31/ty-article-opinion/0000018e-907e-d9a4-a7bf-dc7f1b1f0000>

⁵⁶⁵ <https://twitter.com/idanlandau/status/1777753047789117495>

⁵⁶⁶ <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2024-02-26/ty-article-opinion/.premium/0000018d-e6ee-d7f4-a3dd-e6ee92270000>

⁵⁶⁷ <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/2024-02-28/ty-article-opinion/.premium/0000018d-ef8e-d1e0-a1dd-ffffe46f0000> ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-02-28/ty-article-opinion/.premium/0000018d-eeed-d7f4-a3dd-eeedcb0040000> ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-03-05/ty-article-opinion/.premium/0000018e-0b2c-d9cb-afdf-0bbc88e20000> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/2024-03-04/ty-article/.premium/0000018e-0a17-d9cb-afdf-0a9f2b770000>

⁵⁶⁸ <https://youtu.be/WHCMVqNOre0?si=PIZXwSpzeJ4boVyR&t=2430> : היא מוזכרת בפודקאסט אחר

⁵⁶⁹ <https://www.mako.co.il/news-military/6361323dea5a810/Article-831cb8cdf6d6b81026.htm> ; https://twitter.com/brown_johnbrown/status/1768222848361881615

⁵⁷⁰ <https://twitter.com/FakeReporter/status/1761696937256853788>

⁵⁷¹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-21/ty-article/.premium/0000018d-2bb4-daf5-a1bf-af41ac800000>

ישראל. כך למשל ערוץ 11 שידר מקטע בסוף מרץ שכותרתו "האם יש רעב בעזה?",⁵⁷² בעוד שאתר ynet העביר ללא ביקורת טענה רשמית כי "אין משבר הומניטרי ברצועת עזה" והאשים את האו"ם בהיעדר המזון.⁵⁷³

מדיה בארה"ב

מחקרים ומומחים שונים מצאו שבתקשורת האמריקאית יש הטיה מתמשכת נגד פלסטינים במשך כמאה שנים.⁵⁷⁴ למשל, בדיקה של הסיקור של פלסטינים בתקשורת האמריקאית מצאה שרק מיעוט זעיר (פחות מ-2%) ממאמרי מערכת, דעה, ואורחים שעסקו בפלסטין בניו יורק טיימס ובוושינגטון פוסט (בין 1970-2019) נכתבו על ידי פלסטינים.⁵⁷⁵ הסיקור התקשורתי של תחילת המלחמה נשאר פרו-ישראלי בביור.⁵⁷⁶ בניו יורק טיימס ציטט באופן ישיר גורמים בממשלה ובמערכת הביטחון הישראלית פי ארבע יותר פעמים מאשר מקביליהם הפלסטיניים.⁵⁷⁷ בדוגמה אחרת, תחקיר של הגרדיאן הראה שהסיקור של ה-CNN מוטה בחדות לטובת ישראל,⁵⁷⁸ ביקורת שעלתה גם בתוך הערוץ.⁵⁷⁹ באופן דומה, מחקר של ה-Intercept מצא שכבר בשלב מוקדם במלחמה, הסיקור של הפלסטינים בעיתונים החשובים ביותר בארה"ב ירד ככל שמספר הפלסטינים המתים עלה. מילים עם מטען רגשי חזק שימשו באופן לא פרופורציונלי לתאר את מקרי המוות של ישראלים ולא את אלו של פלסטינים.⁵⁸⁰ מחקר אחר אישש את אותו הממצא בניו יורק טיימס עד לסוף פברואר.⁵⁸¹ מזכר פנימי בניו יורק טיימס הנחה את כתבי העיתון להימנע ממילים כמו "ג'נוסייד", "טיהור אתני", "השטחים הכבושים", "מחנות פליטים" או "פלסטין" בסיקור המלחמה.⁵⁸² בעוד שישראלים שמתו קיבלו סיקור אינדיבידואלי, פלסטינים שמתו במספרים גדולים בהרבה תוארו בדרך כלל באופן קולקטיבי ופסיבי.⁵⁸³ השימוש בשפה כדי לטשטש את אחריותה של ישראל, למשל להרג של פלסטינים, ולשמר את תדמיתה תועד במשך תקופה ארוכה וממשיך לאורך המלחמה.⁵⁸⁴ כתוצאה מכך, למשל, סקר בפברואר מצא שכמחצית מהאמריקאים לא ידעו איזה צד ספג יותר אבידות במלחמה עד כה, למרות חוסר הפרופורציה במציאות בין השני הצדדים (בערך פי 20 יותר פלסטינים נהרגו מאשר ישראלים).⁵⁸⁵ בניו יורק טיימס פרסם מאמר מערכת בו הכיר בכך שהסיוע הצבאי לישראל לא יכול להיות בלתי תלוי בהתנהלותה של ישראל רק לאחר יותר מחצי שנה של מלחמה.⁵⁸⁶

התקשורת האמריקאית גם נמנעה מתחקירים של אירועים שעשויים להציג את ישראל באור שלילי. כך למשל ארגון FAIR להוגנות ודיוק בסיקור תקשורתי מצא כי התקשורת האמריקאית מונעת מהציבור האמריקאי מידע על נפגעים ישראלים מאש ידידותית באירועי ה-7.10 – מידע שקיבל תשומת לב רבה יחסית בשיח הישראלי.⁵⁸⁷ באופן ספציפי, העבודה העיתונאית של רונן ברגמן – שעובד גם עבור ידיעות אחרונות וגם עבור הניו יורק טיימס – כוללת תחקירים של אירועים כאלו בעבודתו בידיעות אחרונות אבל לא בעבודתו עבור הניו

⁵⁷² https://twitter.com/kann_news/status/1770492431990956343;
⁵⁷³ <https://www.ynet.co.il/news/article/sys5qltaa>; עבור ההקשר:
https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf
⁵⁷⁴ הפניות רבות כאן; <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-convicted-plausible-genocide>;
<https://newrepublic.com/article/171286/new-york-times-israel-coverage-history-netanyahu>
⁵⁷⁵ <https://www.972mag.com/us-media-palestinians>. הנישן כלל אחוז גבוה יותר (10.5%) הניו רפובליק לא כלל מאמרים כאלו שנכתבו על ידי פלסטינים.
⁵⁷⁶ <https://www.columnblog.com/p/massacred-vs-left-to-die-documenting>
⁵⁷⁷ <https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>
⁵⁷⁸ <https://www.theguardian.com/media/2024/feb/04/cnn-staff-pro-israel-bias>
⁵⁷⁹ <https://theintercept.com/2024/03/01/cnn-christiane-amanpour-israel-gaza-coverage/>
⁵⁸⁰ <https://theintercept.com/2024/01/09/newspapers-israel-palestine-bias-new-york-times/>
⁵⁸¹ <https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>
⁵⁸² <https://theintercept.com/2024/04/15/nyt-israel-gaza-genocide-palestine-coverage/>
⁵⁸³ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/11/a-new-abyss-gaza-and-the-hundred-years-war-on-palestine>;
<https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>
⁵⁸⁴ <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-convicted-plausible-genocide>;
<https://twitter.com/AssalRad/status/1763453379811098672>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1764012307385053635>;
<https://twitter.com/AssalRad/status/1764815517548994866>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1764752005673984066>;
<https://twitter.com/AssalRad/status/1763254348942037335>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1762992473067130934>;
<https://twitter.com/AssalRad/status/1761979317779824767>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1767686506939068845>;
מחברת הציגה האלו מציגה דוגמאות רבות אחרות.
⁵⁸⁵ <https://www.pewresearch.org/2024/03/21/emotions-news-and-knowledge-about-the-israel-hamas-war/>
⁵⁸⁶ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/opinion/israel-military-aid.html>
⁵⁸⁷ גם; <https://fair.org/home/shielding-us-public-from-israeli-reports-of-friendly-fire-on-october-7/>;
<https://theintercept.com/2024/02/27/zaka-october-7-israel-hamas-new-york-times/>

יורק טיימס.⁵⁸⁸ הניו יורק טיימס לא סיקר כלל או סיקר בקצרה סיפורים שליליים אחרים עבור ישראל כמו מדיניות האש של צה"ל ברצועה, אחריות ישראל בהרעבת פלסטינים, או העינויים שעברו מעוכבים.⁵⁸⁹ במקום זאת, סיפור גדול שעסק באונס ההמוני של חמאס במהלך 7.10 קיבל משאבים יוצאי דופן – כולל תקציב לראיין מעל 150 בני אדם⁵⁹⁰ – והיוזמה לעשותו הייתה של העיתון עצמו. באופן בלתי מוסבר, הכתבה ניתנה לקצינת מודיעין ישראלית לשעבר ללא שום רקע בכתיבה עיתונאית, שאף עשתה לייק לציוץ שקרא "להפוך את רצועת עזה לבית מטבחיים".⁵⁹¹ לאחר פרסום התחקיר, מדיה עצמאית כמו גם ה-Intercept מצאו שורה ארוכה של בעיות מהותיות עם התחקיר ואופן הביצוע שלו.⁵⁹² הניו יורק טיימס עצמו נאלץ לפרסם הודעה שחלק מהמידע שמסר בנושא הוא שגוי,⁵⁹³ וניתק לאחר מכן את קשריו עם הכתבת.⁵⁹⁴ ה-Nation תיאר את הכתבה כ"כישלון הגדול ביותר של עיתונות" בניו יורק טיימס ב-20 השנים האחרונות,⁵⁹⁵ בעוד שהארץ השווה את קריסת תחקיר הניו יורק טיימס כ"7 באוקטובר" של העיתון.⁵⁹⁶

היחס לאונר"א כמקרה של הטיה בייצוג תקשורתי

מקרה אחד של פעולות האסטרטגיה התקשורתית של ישראל היא היחס לאונר"א, הגוף באו"ם שאחראי על התמיכה בפליטים פלסטינים. ביום בו בית הדין הבינלאומי לצדק קבע שניתן לטעון שישאל מבצעת רצח עם בעזה (ה-26 בינואר), ישראל טענה ש-12 עובדי אונר"א (מתוך כ-13,000 ברצועה) השתתפו בהתקפות נגד ישראל ב-7.10.⁵⁹⁷ כמעט מיד, 16 מהתורמים של אונר"א – מדינות מערביות – הצהירו שהן יפסיקו את התמיכה בארגון.⁵⁹⁸ התקשורת הישראלית והמערבית עקבו אחרי סיפור אונר"א עם סיקורים ודיונים, וכך העלימו את הסיפור החשוב יותר של בית הדין הבינלאומי לצדק. למרות שעד כה ישראל לא הציגה עדויות ציבוריות כלשהן לתמוך בטענותיה,⁵⁹⁹ כתבת תחקיר בערוץ 4 הבריטי חשפה את המסמך שישראל כביכול שלחה למדינות שתורמו לאונר"א. המסמך עצמו היה קצר מאוד. הוא לא כלל הוכחות כלשהן אלא רק שורה אחת ביחס לכל אחד מ-12 עובדי אונר"א שכביכול השתתפו בטבח.⁶⁰⁰ מסמך מודיעיני אחר ששחררה ישראל גם כן לא כלל תימוכין בטענות.⁶⁰¹ נכון לזמן הכתיבה, ראש אונר"א טען שלמרות בקשות חוזרות ונשנות ישראל לא שיתפה פרטים לגבי ההאשמות.⁶⁰² טענות אחרות של ישראל מעולם לא הגיעו לאונר"א אלא יצאו ישירות לתקשורת.⁶⁰³ על פי סוכנות מודיעין אמריקאית, המעורבות של מעט עובדי אונר"א ב-7.10 הוערכה ב"ביטחון נמוך".⁶⁰⁴ העדויות החלשות שתמכו בישראלית הובילה חלק מהמדינות התורמות לאונר"א שהפסיקו את תמיכתן להחזיר את התמיכה במהלך מרץ.⁶⁰⁵ מדינות אחרות עשו זאת בהמשך או שהצהירו

⁵⁸⁸ <https://fair.org/home/shielding-us-public-from-israeli-reports-of-friendly-fire-on-october-7/>

⁵⁸⁹ <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-complicit-plausible-genocide>

⁵⁹⁰ <https://www.nytimes.com/2023/12/28/world/middleeast/oct-7-attacks-hamas-israel-sexual-violence.html>

⁵⁹¹ <https://theintercept.com/2024/02/28/new-york-times-anat-schwartz-october-7/>. האחיין של השותף שלה עבד איתה, ביחד עם כתב ותיק יותר שהיה אחראי למסגור הכתבה.

⁵⁹² <https://theintercept.com/2024/02/28/new-york-times-anat-schwartz-october-7/>; <https://theintercept.com/2024/03/04/nyt-october-7-sexual-violence-kibbutz-beeri/>; <https://www.npr.org/2024/03/06/1236130609/new-york-times-hamas-attacks-israel-palestine>; <https://jacobin.com/2024/02/new-york-times-anti-palestinian-bias>

⁵⁹³ <https://www.nytimes.com/2024/03/25/world/middleeast/video-sexual-assault-israel-kibbutz-hamas.html>

⁵⁹⁴ <https://www.ynetnews.com/culture/article/rkoh8h8ya>

⁵⁹⁵ <https://www.thenation.com/article/culture/new-york-times-intercept-hamas-rape/>

⁵⁹⁶ <https://www.haaretz.co.il/gallery/galleryfriday/2024-03-28/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-7ab6-de80-a78f-7bf747280000>

⁵⁹⁷ <https://www.nytimes.com/2024/01/26/world/middleeast/un-aid-israel-oct-7-attacks.html>

⁵⁹⁸ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/01/unrwa-funding-pause-employees-october-7-hamas-attack-claims-no-evidence-un>

⁵⁹⁹ אך וידאו זה שסוקר בהתחלה בווינגטון פוסט מראה עובד אונר"א כביכול לוקח גופה של ישראל ב-7.10.

⁶⁰⁰ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-presents-video-allegedly-showing-un-aid-worker-taking-body-israeli-oct-7-2024-02-17/>

⁶⁰¹ <https://twitter.com/DrSakriKaia/status/1754685268454785074>; <https://www.scribd.com/document/702738861/Swords-of-Iron-UNRWA-Hamas-Relations>

⁶⁰² עם הטענות של ישראל כאן: <https://responsiblestatecraft.org/unrwa-hamas-israel/>; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-02-20/ty-article-magazine/.premium/unrwa-chief-waiting-for-israels-evidence-on-hamas-infiltration-of-gaza-employees/0000018d-c5fc-db3b-a9cf-cdfdf5a0000>

⁶⁰³ <https://twitter.com/UNLazarini/status/1760764594644013287>

⁶⁰⁴ <https://www.un.org/unispal/document/unrwa-claims-versus-facts-press-release-26feb2024/>

⁶⁰⁵ <https://www.wsj.com/world/middle-east/u-s-finds-claims-that-u-n-aid-agency-staff-took-part-in-hamas-attack-credible>; <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-68518468>; <https://twitter.com/Kahlissee/status/1763587426163798282>; <https://www.reuters.com/world/unrwa-donors-likely-resume-funding-soon-norway-says-2024-03-06/>; <https://www.reuters.com/world/eu-holds-back-part-unrwa-payment-boosts-palestinian-aid-2024-03-01/>; <https://www.timesofisrael.com/france-to-resume-unrwa-funding-while-ensuring-right-conditions-are-met/>; <https://www.aljazeera.com/economy/2024/3/29/japan-to-resume-funding-to-unrwa-following-sweden-finland-and-canada>

שיעשו זאת בקרוב, וחלקן אף הגדילו את תמיכתן בסיוע ההומינטרי ברצועה.⁶⁰⁶ באמצע מרץ, גם ראש ארגון הסיוע של האיחוד האירופי הצהיר שישראל לא העבירה שום תימוכין לטענותיה כלפי אונר"א.⁶⁰⁷ על פי תחקיר אונר"א שהודלף, ישראל הפעילה לחץ על עובדי אונר"א בעזה להצהיר באופן שקרי שלאונר"א יש קשר לחמאס ושצוות אונר"א השתתף בהתקפות ה-7.10. עובדי אונר"א הוכו באופן קשה, עונו וקיבלו אימים שמשפחותיהם ייפגעו.⁶⁰⁸ בסוף מרץ ארגון ישראלי פרסם תחקיר שחשף פעולת השפעה פרו-ישראלית שטירגטה מחוקקים אמריקאים מהמפלגה הדמוקרטית בניסיון להטות את דעתם נגד אונר"א.⁶⁰⁹

גורמים רשמיים בישראל הצהירו שהם רוצים לסגור את אונר"א במשך זמן רב.⁶¹⁰ לאחרונה, ישראל הצהירה שוב על כוונה זו,⁶¹¹ ואף החלה לפעול כדי לממשה,⁶¹² ממצא שרומז לכך שהיא משתמשת בטענותיה הנוכחיות נגד אונר"א למטרה זו. במלחמה האחרונה ישראל והתקשורת הישראלית קבעו או רמזו שיש קשר בין אונר"א לבין חמאס, אבל התקשורת הישראלית לא בחנה את ממצאי הצבא באופן עצמאי, ולא הציגה עובדות כמו הביקורות התכופות שאונר"א עוברת בתוך האו"ם,⁶¹³ או יידעה את הציבור הישראלי שכל עובדי אונר"א קיבלו אישור מישראל לעבוד בסוכנות (כולל אישור מחדש מדי שנה, ובדיקה פעמיים בשנה מול רשימות של מועצת הביטחון של האו"ם).⁶¹⁴ אונר"א אף פיטרה בעבר מספר עובדים לאחר שנמצא קשר בינם לבין חמאס.⁶¹⁵ יתרה מזו, סגירת אונר"א תחמיר באופן משמעותי את המשבר ההומינטרי בעזה, בעוד שדיונים בתקשורת הישראלית לא כוללים תוכנית ברורה להענקת סיוע חלופי לעזתים (סקר בסוף מרץ מצא כי אונר"א סיפקה את הסיוע ל-62% מהנשאלים בדרום הרצועה ששהו באזורי מקלט, במקביל לתלונות על אפליה בסיוע באזורים אלו).⁶¹⁶

דוגמא נוספת של תעמולה מוצלחת: הטלת ספק בהערכת התמותה הפלסטינית⁶¹⁷

מוקדם במלחמה, ישראל ערערה באופן ציבורי על אומדן התמותה בעזה, בטענה שהערכות אלו מוגזמות ולא ריאליסטיות. גם כאן התקשורת שיחקה תפקיד משמעותי בהנחת הטענה ובזריעת ספק בקרב רבים בציבור. עד היום, התקשורת שומרת על ספקות אלו, בדרך כלל באזכור שהערכת התמותה בקרב הפלסטינים מגיעה מ"משרד הבריאות של חמאס בעזה" (או ניסוח דומה). ספקות אלו הגיעו עד לנשיא ארה"ב ג'ו ביידן, שהטיל ספק ציבורי במספרי המתים בנאום מתוקשר ב-25.10 ובו טען ש"אין [לו] ביטחון" במספרים אלו.⁶¹⁸ המספר הגדול של תגובות בעברית לגרסה מוקדמת של מסמך זה (שפורסם ב-15.3 בטוויטר) רומזת כי ספקות אלו נותרו בקרב רבים בציבור הישראלי. הטלת ספק שטחית במספר המתים ממשיכה להופיע מדי פעם בתקשורת הישראלית בעברית.

הערעור ביחס למספרים המפורסמים לא משקף עמדה רצינית. גם מבלי לדון באינטרס הברור של ישראל להקטין את מספר המתים בצד הפלסטיני, כמה ימים לאחר שביידן פקפק בהערכת התמותה, משרד הבריאות בעזה פרסם רשימה של 6,747 הפלסטינים שמתו עד להצהרתו של ביידן ב-26.10, כולל שמם, מינם, גילם

⁶⁰⁶ <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-uk-unrwa-plan-place-resume-funding>; https://www3.nhk.or.jp/nhkworld/en/news/20240228_10/; <https://apnews.com/article/australia-unrwa-hamas-israel-gaza-funding-1b4bcb81251cf7eeed0904da9fe4144b>

⁶⁰⁷ <https://www.reuters.com/world/no-evidence-israel-back-unrwa-accusations-says-eu-humanitarian-chief-2024-03-14/>

⁶⁰⁸ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/unrwa-report-says-israel-coerced-some-agency-employees-to-falsely-admit-hamas-links/

⁶⁰⁹ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-19/ty-article-magazine/.premium/0000018e-4cd5-d26a-afbf-ecd552de0000?>

⁶¹⁰ https://fakereporter.net/pdf/pro-israel_influence_network_report-0324.pdf?v=2

⁶¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=h0bMANfC0BQ>; <https://jewishcurrents.org/the-campaign-to-abolish-unrwa>

⁶¹² <https://www.kikar.co.il/israel-news/sa71dq>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-11/ty-article/.premium/0000018e-2dbc-d468-a9ff-2fbdafa0000>

⁶¹³ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/31/israel-plan-un-dismantle-palestinian-relief-agency-unrwa>; <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/mar/26/israel-unrwa-palestine>

⁶¹⁴ <https://www.unrwa.org/who-we-are/frequently-asked-questions> [under oversight of UNRWA spending]; https://youtu.be/LA_xtBh3eLw?si=DXUkq3gct46VbE9O&t=445

⁶¹⁵ <https://www.un.org/unispal/document/unrwa-claims-versus-facts-press-release-26feb2024/>; <https://jewishcurrents.org/the-campaign-to-abolish-unrwa>

⁶¹⁶ <https://www.nytimes.com/2024/02/10/world/middleeast/unrwa-hamas-gaza.html>

⁶¹⁷ <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf>, ע"מ 7-8, <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-says-he-has-no-confidence-palestinian-death-count-2023-10-26/>; <https://www.npr.org/2023/10/25/1208577490/biden-says-hes-worried-about-civilian-deaths-in-gaza-but-questions-death-toll-st>; <https://www.wsj.com/livecoverage/israel-hamas-war-palestinians-news/card/biden-says-he-doubts-accuracy-of-palestinians-death-toll-reports-WXQUdN2EwX9EZ03Jhziq>

ומספר תעודות הזהות שלהם.⁶¹⁹ למיטב ידיעתי, אף אחד, כולל ישראל שמחזיקה במרשם האוכלוסין בעזה, לא הטיל ספק במהימנות של רשימה זו.⁶²⁰ בהמשך, ביידן התנצל על כך שהטיל ספק בהערכות התמותה של הפלסטינים.⁶²¹ למיטב ידיעתי, התקשורת הבינלאומית לא ערערה מאז על הערכות התמותה הפלסטיניות (למרות הרמיזות החוזרות אליהן התייחסתי בפסקה הקודמת). הניסיון היחיד לעשות זאת היה כתבה במרץ בעיתון היהודי השמרני בארה"ב Tablet Magazine, שברר מידע חלקי כדי לנסות לבנות טיעון סטטיסטי.⁶²² למרות שמומחים דחו את טיעוני הכתבה בשל הניתוח הסטטיסטי הקלוקל שבו עשתה שימוש,⁶²³ שורה של גורמי תקשורת ישראלים (כולל AIPAC) ניסו לדחוף את המסר ללא כל ביקורת כדי להמשיך להטיל ספק במספר הפלסטיני.⁶²⁴

מצד שני, מספר גורמי תקשורת רציניים קיבלו את הערכת התמותה הרשמית בעזה.⁶²⁵ למרות מספר בעיות מתודולוגיות בהערכה,⁶²⁶ וקבעו כי "מספר [המתים בהערכה] נחשב באופן נרחב כמספר האמין ביותר הזמין".⁶²⁷ בדצמבר, מחקר אקדמי בכתב עת יוקרתי טען שאין עדות להערכת יתר של תמותה במספרים שהגיעו מעזה.⁶²⁸ משרד הבריאות ברצועה העביר דיווחים על התמותה למספר גורמי תקשורת בינלאומיים, כמו למשל ל-אל ג'זירה (רשימה של 11,500 ילדים שמתו; הרשימה פורסמה)⁶²⁹ ול-NPR (דיווח על הערכות התמותה, הרשימה לא פורסמה דרך NPR).⁶³⁰ באמצע מרץ, אפידימיולוג מומחה עם ניסיון של 30 שנים בהערכת תמותה במצבי משבר קיבל את המספר והוסיף כי "למעשה, ככל הנראה לא היה עימות בקנה מידה כזה שבו ההערכות בזמן אמת ביחס למקרי המוות היו מלאות יותר ממה שמתרחש בעזה היום".⁶³¹

בהקשר זה יש לציין שהמלחמה הנוכחית היא המבצע הגדול הראשון בעזה שבו ישראל לא עוקבת באופן עצמאי אחרי מספר המתים בצד הפלסטיני. למיטב ידיעתי, נכון לזמן הכתיבה אין מקור אחר לתמותה בעזה חוץ ממשרד הבריאות הפלסטיני.⁶³² תחקיר עיתונאי ישראלי מצא שצה"ל עצמו משתמש במספרי המתים שמפרסמים הפלסטינים, ומעדכן אותם בסקירות הפנימיות שלו.⁶³³ טענה זו אומתה על ידי ה-Wall Street Journal.⁶³⁴ ראש ממשלת ישראל בעצמו טען בראיון שישראל הרגה 13,000 חמושי חמאס (ראה למטה ביחס למספר), ושהיחס בין חמושים לאזרחים הרוגים הוא בין 1:1 ל-1.5 אזרחים הרוגים על כל חמוש, יחס שמעיד על סך מתים פלסטינים שבין 26,000-32,500 נכון ל-10.3.10.⁶³⁵ מנעד זה כולל את הערכת התמותה של משרד הבריאות הפלסטיני ביום למחרת, 31,112.⁶³⁶ בסוף מרץ, בסקירה שנתן לרפובליקנים בסנאט

⁶¹⁹ <https://mondoweiss.net/2023/10/this-is-a-list-of-the-names-of-more-than-6000-palestinians-that-israel-has-killed-in-gaza/>

⁶²⁰ <https://theintercept.com/2023/10/31/gaza-death-palestine-health-ministry/>

⁶²¹ <https://www.washingtonpost.com/politics/2023/10/27/biden-israel-palestine-muslim-americans-regret-war/>

⁶²² <https://www.nytimes.com/2024/02/09/us/politics/biden-aide-israel-regret.html>

⁶²³ משל – הכתבה פורסמה חמישה חודשים לאחר תחילת המלחמה אבל בחנה רק מקטע של 15 ימים בתחילת המלחמה. אחרים ביקרו את הכתבה, למשל: <https://twitter.com/joftius/status/1766199967364890949> ; <https://twitter.com/BalouxFrancois/status/1769476779234721915>

⁶²⁴ <https://www.ipost.com/israel-hamas-war/article-791838> ; <https://www.israelhayom.co.il/news/world-news/middle> ; <https://www.i24news.tv/en/news/israel-at-war/artc-expert-claims-hamas-s-gaza-death-toll-exaggerated-east/article/15388434-or-faked> ; <https://www.jns.org/hamas-fakes-casualty-figures-the-numbers-are-not-real/> ; <https://twitter.com/AIPAC/status/1769387362289655835>

⁶²⁵ <https://time.com/6909636/gaza-death-toll/>

⁶²⁶ הבעיה המתודולוגית הגדולה ביותר היא חלוקת המתים לשתי קטגוריות. האחד כוללת גופות שנספרו על ידי משרד הבריאות (כ-60% ממספר המתים הכללי) וכוללת מידע דמוגרפי מלא. הקטגוריה האחרת מגיעה מאזורים ברצועה שבה למשרד הבריאות אין קשר או במקומות שבהם מערכת הבריאות קרסה. במקרים אלו, משרד הבריאות משתמש ב"מקורות תקשורת מהימנים" (לא ברור אילו) כדי להעריך את מספר המתים, ללא מידע דמוגרפי מלא (או שמות). מצב זה אינו אידיאלי, בלשון המעטה, אבל בהתחשב בקשיים שאיתם משרד הבריאות צריך להתמודד כדי לקבל את הערכת התמותה בזמן אמת אין אפשרות טובה יותר. ראוי לציין כאן שקשה באופן כללי לבצע הערכות תמותה גם בסביבה יציבה יותר. למשל, אחרי הוריקן מריה בפורטו ריקו ב-2017, ממשלת ארה"ב טענה במשך חצי שנה שפחות מ-100 בני אדם נהרגו, ולאחר מכן עדכנה את הערכה ל-2,975. חקרתי את הנושא כחוקר בזמן שהאירועים התרחשו בשנים 2017-2018. הסיכום הטוב יותר על הפרשה מופיע בעמוד היוקפדיה הזה: https://en.wikipedia.org/wiki/Hurricane_Maria_death_toll_controversy

⁶²⁷ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war/>

⁶²⁸ [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(23\)02713-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(23)02713-7/fulltext)

⁶²⁹ https://www.youtube.com/watch?v=NlCzT9_YE9Y

⁶³⁰ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war/>

⁶³¹ <https://time.com/6909636/gaza-death-toll/>

⁶³² <https://www.npr.org/2023/10/25/1208577490/biden-says-hes-worried-about-civilian-deaths-in-gaza-but-questions-death-toll/>

⁶³³ <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%A6%D7%91%D7%90-%D7%91%D7%93%D7%A7-%D7%95%D7%9E%D7%A6%D7%90-%D7%A9%D7%93%D7%99%D7%95%D7%95%D7%97%D7%99-%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93-%D7%94%D7%91/>

⁶³⁴ <https://www.wsj.com/politics/national-security/u-s-and-israels-unprecedented-intelligence-sharing-draws-criticism-a85979b4>

⁶³⁵ <https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/>

⁶³⁶ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-136>

האמריקאי, ראש הממשלה חזר על עמדתו והעריך את מספר המתים הפלסטינים בכ-28,000 (כ-14% פחות מההערכה הרשמית של משרד הבריאות הפלסטיני ביום למחרת (32,623).⁶³⁷

ממצא נוסף שתומך בהערכת המתים הפלסטינית היא העובדה שבמערכות קודמות, הפער בין ההערכה הישראלית להערכה הפלסטינית ביחס לתמותת הפלסטינים הייתה זניחה. כך למשל במבצע צוק איתן ב-2014, ישראל העריכה שנהרגו כ-2,125 פלסטינים,⁶³⁸ בעוד שמשרד הבריאות הפלסטיני העריך שמתו 2,310 פלסטינים⁶³⁹ (הועדה לזכויות אדם באו"ם הגיעה לספירה של 2,251).⁶⁴⁰ מספר הפלסטינים המתים הוא ככל הנראה גדול בהרבה מכיוון שמקרי מוות רבים עדיין לא נמצאו, לא זוהו או לא דווחו למשרד הבריאות.⁶⁴¹ מספר המתים אינו כולל כ-7,000 אנשים שנעדרים מתחת להריסות. מכיוון שמספר הנעדרים לא עודכן מאז נובמבר, כמעט בטוח שהוא עלה באופן משמעותי מאז.⁶⁴² פעילות המערכת האלקטרונית שבאמצעותה ספרו את המתים בעזה שובשה כבר ב-12 בנובמבר.⁶⁴³

הערכת התמותה בקרב חמושים עזתים (חמאס ואחרים) על ידי גורמים ישראליים היא בדרך כלל מוגזמת, באופן טבעי ולא מפתיע בסיטואציות לחימה בשני הצדדים.⁶⁴⁴ ב-5.11 למשל, "בכיר במערכת הביטחון" (אולי שר הביטחון) קבע שצה"ל כבר הרג 20,000 עזתים, "רובם מחבלים".⁶⁴⁵ ההערכה הפלסטינית של כלל המתים אז הייתה רק 9,770.⁶⁴⁶ תחקיר של ה-BBC הטיל ספק בהערכות הישראליות לאחר שצפה בכל הסרטונים ששחרר דובר צה"ל.⁶⁴⁷

סך כל העדויות מצביעות על כך שהערכות התמותה של משרד הבריאות הפלסטיני הן מדויקות ככל שאפשר לצפות בזמן מלחמה, לא כל שכן בהתחשב בנזק הרציני והמתמשך למערכת הבריאות הפלסטינית ולדיווחים שלה. העובדה שמספר גדול של משתמשים ברשתות החברתיות ממשיך להטיל ספק בדיווחים אלו ומוכן לעשות זאת באופן ציבורי מצביעה הן על היעילות של מערכת התעמולה בתחילת המלחמה והן על האחידה החזקה של מלחמת המידע של ישראל שממשיכה להתנהל נכון לזמן הכתיבה.

זום-אין 1 – הפשיטה השנייה של ישראל על בית החולים אל-שיפא (18.3-1.4)

הפשיטה הישראלית השנייה על בית החולים אל-שיפא באמצע-סוף מרץ הייתה פעולה צבאית משמעותית ומובחנת שמתאימה למספר מהחלקים במסמך זה. התיאור למטה מתמקד באירוע הספציפי כדי להדגיש כיצד פעולה צבאית זו משקפת את ההתנהלות שהוצגה לעיל.

ב-18 במרץ צה"ל פתח בפשיטה צבאית על בית החולים אל-שיפא.⁶⁴⁸ דיווחים מוקדמים מתוך הרצועה טענו שצה"ל הרג או הוציא להורג כ-150 גברים.⁶⁴⁹ עמותה בינלאומית דיווחה על עדויות של פשעים שיטתיים שכללו הרג מכוון והוצאות להורג, עיכוב של כ-400 אנשים ועינויים של תושבים מקומיים ומטופלים.⁶⁵⁰ לאחר שצה"ל פרסם תמונת קולאג' עם תמונות של 358 מחבלים לכאורה שנתפסו בבית החולים, עמותה מצאה שמספר התמונות שנשלח היה קטן יותר (248), ש-52 מהאנשים בה הופיעו פעמיים, ו-11 מהאנשים זוהו

⁶³⁷ <https://www.nytimes.com/2024/03/20/us/politics/netanyahu-schumer-israel.html>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-175>

⁶³⁸ <https://mfa.gov.il/ProtectiveEdge/Documents/PalestinianFatalities.pdf>

⁶³⁹ <https://web.archive.org/web/20150111023729/http://www.maannnews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=751290>

⁶⁴⁰ http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColGaza/A_HRC_CRP_4.doc

⁶⁴¹ <https://twitter.com/BallouxFrancois/status/1743019663913537943>

⁶⁴² <https://www.nytimes.com/live/2024/03/25/world/israel-hamas-war-gaza-news#missing-people-under-gazas-rubble-make-for-a-shadow-death-toll>; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/08/relatives-anxious-tens-of-thousands-missing-in-gaza-war>

⁶⁴³ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war>

⁶⁴⁴ אותו ממצא נכון גם לגבי ההערכות של חמאס ביחס לאבדות צה"ל בערוץ הרשמי של חמאס. הערכות אלו גם כן מוגזמות או מוטות – למשל כשחמאס טוען שהוא ירה על טנק ורומז בכך (אבל לא אומר במפורש) שהוא גרם לנזק לטנק, או כשחמאס מפיץ סרטונים שבו חמושי יורים לעבר טנק ונראה פיצוץ, אבל כמעט תמיד הסרטון נחתך או זז לפני שניתן להעריך אם הטנק נפגע.

⁶⁴⁵ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/thpk0egf5

⁶⁴⁶ <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-death-toll-numbers-injured-5c9dc40bec95a8408c83f3c2fb759da6>

⁶⁴⁷ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864>

⁶⁴⁸ <https://www.nytimes.com/2024/03/24/world/middleeast/al-shifa-hospital-gaza-israel.html>

⁶⁴⁹ <https://twitter.com/HossamShabat/status/1770813640251195394>; <https://twitter.com/ClubReel/status/1770822632725700746>

⁶⁵⁰ <https://euromedmonitor.org/en/article/6236>

בשם כעובדי מערכת הבריאות.⁶⁵¹ מספר רופאים ואנשי צוות אחרים נהרגו או הוצאו להורג,⁶⁵² כולל רוקח שנהרג לעיני מטופלים.⁶⁵³ אנשים שברחו מספרים סיפורים דומים,⁶⁵⁴ כמו גבר צעיר שמספר על חיילי צה"ל יורים בעצורים סביבו והורגים כמה מהם, כולל את אביו ואחיו.⁶⁵⁵ צילומים של מעוכבים ששחררו מראים שהם שוחררו בבגדיהם התחתונים.⁶⁵⁶ חלק מהם היו בכסאות גלגלים.⁶⁵⁷ בית חולים קרוב לאל-שיפא הופץ במהלך הפשיטה, התקפה שגרמה נזק לחדרי מטופלים.⁶⁵⁸ עד ראייה טען בראיון שראה ארבע פעמים קבוצות של 3-10 מעוכבים שהובלו לבנייני בית החולים. נשמעו יריות, והחיילים עזבו להביא קבוצה אחרת של מעוכבים. עדי ראייה אחרים תיארו אירועים דומים, כולל הוצאות להורג לכאורה.⁶⁵⁹ אנשים שלא התפנו בהוראת צה"ל נהרגו.⁶⁶⁰ עדי ראייה אחרים סיפרו שלא יכלו לזוז ולהביא מזון ומים במשך ימים.⁶⁶¹ תחקיר ראשוני של עמותה מצא עדויות להוצאות להורג של 13 ילדים,⁶⁶² כמו גם ש-25 אלף אזרחים נאלצו לפנות את בתיהם מסביבות בית החולים, והעריכו שצה"ל הרס ושרף למעלה מ-1,200 יחידות דיור באזור.⁶⁶³ על פי מספר עדויות תואמות, צה"ל השתמש באזרחים כמגינים אנושיים.⁶⁶⁴

סרטונים ישראלים מבית החולים הראו שצה"ל הפך חלקים בבית החולים למוצב מאולתר, עם הרס בקנה מידה רחב. פלסטינים כפופים עם עיניים מכוסות הושבו לאורך מסדרונות בית החולים.⁶⁶⁵ אוכלוסיה אזרחית שחיה באזור בית החולים הושארה ללא מזון ומים במשך ימים. על פי דבריה של עדת ראייה, משפחת הייתה בין 65 משפחות שצה"ל הוציא בכוח מביתה. צה"ל שרף את בגדיהם כמו גם את המבנה שבו חיו. מבנים ואזרחים אחרים נשרפו גם כן לדבריה.⁶⁶⁶ פעולות צה"ל כלאו יותר מ-240 מטופלים חולים ופצועים בתוך בית החולים, ללא גישה למזון, תרופות או טיפול במשך כשבוע.⁶⁶⁷ רופאים שהיו בבית החולים במהלך המצור תיארו את חוויותיהם הקיצוניות.⁶⁶⁸ לפחות 22 מטופלים מתו בשל מחסור בחמצן, מזון ומים.⁶⁶⁹

לאחר שצה"ל עזב לבסוף את שיפא, מאות גופות נמצאו בהרס הנרחב באזור בית החולים ובתוכו.⁶⁷⁰ עשרות או אפילו מאות גופות נמצאו מתפוררות באדמה בקברים מאולתרים וקברי אחים, חלקן אזוקות במה שנראה

⁶⁵¹ <https://twitter.com/HCWWatch/status/1771307184145502250> ; ⁶⁵² <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772039795662889006> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777339018453058024> ; ⁶⁵³ <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened> ; ⁶⁵⁴ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1771370478906822877> ; ⁶⁵⁵ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772039795662889006> ; מספר עדויות מופיעות בשרשור זה: ⁶⁵⁶ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777365780172026029> ; ⁶⁵⁷ <https://twitter.com/trhxian/status/1771648909753864280> ; ⁶⁵⁸ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771565663535960309> ; ⁶⁵⁹ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771565663535960309> ; ⁶⁶⁰ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771495855587000429> ; ⁶⁶¹ <https://euromedmonitor.org/en/article/6232/International-community-must-act-immediately-to-stop-Israeli-army%E2%80%99s-massacre-of-Palestinians-at-Al-Shifa-Hospital> ; ⁶⁶² <https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/3/25/palestinian-testimonies-of-israeli-executions-at-al-shifa-hospital> ; ⁶⁶³ <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened> ; ⁶⁶⁴ <https://www.nytimes.com/2024/03/24/world/middleeast/al-shifa-hospital-gaza-israel.html> ; ⁶⁶⁵ <https://www.aljazeera.com/news/2024/4/1/as-those-fleeing-al-shifa-get-to-south-gaza-they-recount-israeli-torture> ; ⁶⁶⁶ <https://euromedmonitor.org/en/article/6246/In-a-week,-Israeli-army-executes-13-children-in-and-near-Al-Shifa-Hospital> ; ⁶⁶⁷ <https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History> ; ⁶⁶⁸ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-israeli-army-uses-palestinian-civilians-human-shields-its-operation-shifa-medical-complex-and-its-neighborhood-enar> ; ⁶⁶⁹ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1772757426887926144> ; ⁶⁷⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8> ; ⁶⁷¹ <https://twitter.com/PHRIsrael/status/1771499307478229244> ; also ⁶⁷² <https://twitter.com/DrTedros/status/1771276290315653372> ; ⁶⁷³ <https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1774371251881984169> ; ⁶⁷⁴ <https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/4/1/israel-leaves-al-shifa-hospital-in-ruins-and-littered-with-human-remains> ; ⁶⁷⁵ <https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History> ; ⁶⁷⁶ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777321386991612112> ; כמה כאן, וראה גם את הערת השוליים הבאה: ⁶⁷⁷ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777299876885241930> ; ⁶⁷⁸ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777306768802038012> ; ⁶⁷⁹ <https://twitter.com/HossamShabat/status/177726280084963393>

כמו הוצאות להורג.⁶⁷¹ מכון מחקר עצמאי הקשור לאקדמיה מצא שגופותיהם של אלו שנהרגו בפשיטה הזו הושחתו ונקברו חלקית על ידי בולדוזרים.⁶⁷²

עמותה טענה שעל בסיס דיווחים מוקדמים, יותר מ-1,500 פלסטינים נהרגו, נפצעו או דווחו כנעדרים. נשים וילדים הם כמחצית ממספר ההרוגים והפצועים. מאות גופות נמצאו, כולל כמה שנשרפו ואחרות שראשיהן וגפיהן בותרו.⁶⁷³ מנהלי ורופאי בית החולים הכריזו שהנזק הוציא את בית החולים מתפקוד, ואף קראו בשמות רבים מעמיתיהם שנהרגו, נלקחו וגורשו.⁶⁷⁴ למרות הכמות הרבה של עדויות מהצד הפלסטיני, הרמטכ"ל טען ש"במבצע הזה אין איש צוות רפואי אחד שנפגע, אין בו חולים שנפגעו".⁶⁷⁵ ראש הממשלה הקודם של ישראל טען גם הוא שאף אזרח לא נהרג, מצב "חסר תקדים בלוחמה בשטח בנוי".⁶⁷⁶

דובר צה"ל טען בחשבון הרשמי של צה"ל ש-200 מחבלים חוסלו ושיותר מ-500 פלסטינים נעצרו.⁶⁷⁷ יחד עם זאת, כשצה"ל הביא עיתונאים מהתקשורת הבינלאומית לראות את בית החולים לפני שצה"ל עזב אותו, הנציג של דובר צה"ל העריך את מספר החמושים הפלסטינים שנהרגו במשך מעל לשבועיים בכ-40, בעוד שאחד המפקדים במקום העריך את המספר ב"עשרות בודדות".⁶⁷⁸ תחקיר מאוחר יותר מצא שרוב האנשים שנהרגו ונעצרו היו עובדים בענף האזרחי של הממשלה בעזה – אנשים שעבדו בתחומים כמו הגנה אזרחית, המשטרה האזרחית, משרד הפנים וכיוצא בזה, שהגיעו לאל-שיפא כדי לקבל את משכורותיהם.⁶⁷⁹

כפי שאני מקווה שהצגתי באמצעות העדויות למעלה, המצב בעזה הוא קטסטרופה מזעזעת שממשיכה להתפתח לנגד עינינו. המעט שביכולתי לעשות בעניין הוא לאסוף מידע ולהציג את הדברים כפי שאני מבין אותם.

כשהרשע בא כמו גשם נופל / ברטולט ברכט

כאחד המביא מכתב חשוב לאשנב לאחר שעות-הקבלה: האשנב כבר נעול.

כאחד הרופא להזהיר את העיר מפני שטפון: אבל

הוא מדבר לשון אחרת. אין מבינים את דבריו.

קקבצן, הדופק בפעם החמישית באותה דלת שבה כבר

קבל ארבע פעמים: הוא רעב בפעם החמישית.

כאחד שדמו זורם מתוך פצע והוא מחכה לרופא:

דמו ממשיך לשתת.

כך באים אֲנֵחָנוּ וּמִסְפָּרִים שְׁעָשׂוּ לָנוּ מַעֲשִׂים

שְׁלֹא יַעֲשׂוּ.

כְּשֶׁסָּפַר לְרֵאשׁוֹנָה, שְׂיִדְיָנוּ נִשְׁחָטִים בְּהִדְרָגָה

קָמָה זַעֲקָה שֶׁל פְּלִצוֹת. אֲזַנְשָׁחֲטוּ מֵאָה. אֲבָל

⁶⁷¹ <https://www.thenation.com/article/world/israel-al-shifa-massacre-denialism/> ; <https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/4/1/israel-leaves-al-shifa-hospital-in-ruins-and-littered-with-human-remains> ; <https://jacobin.com/2024/04/al-shifa-hospital-siege-gaza-massacre> ; הרבה תמונות וסרטונים : <https://twitter.com/HossamShabat/status/1774741588226273379> ; <https://twitter.com/KufiyyaPS/status/1774751378377773162> ; <https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1774704992445731264> ; <https://twitter.com/Reuters/status/1774936027360297304> ; <https://twitter.com/SkyNews/status/1776958103109664881> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1779859676827431399> ; <https://twitter.com/ForensicArchi/status/1778106742737375471> ⁶⁷² <https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History> ; <https://twitter.com/EuroMedHR/status/1777652447474749720> ; <https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1775300379967729675> ⁶⁷³ <https://www.ynet.co.il/news/article/hymd23pka> ⁶⁷⁴ <https://twitter.com/naftalibennett/status/1774663364314091870> ⁶⁷⁵ <https://twitter.com/SaulStaniforth/status/1774816428916412574> ; ⁶⁷⁶ <https://www.ynet.co.il/news/article/hymd23pka> ⁶⁷⁷ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/01/gaza-al-shifa-hospital-israel/> ⁶⁷⁸ <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened/> ⁶⁷⁹

כְּאִשֶּׁר נִשְׁחַטוּ אֶלֶף וְלִשְׁחִיטָה לֹא הָיָה סוּף, נִפְּוֹצָה
הַשְּׁתִּיקָה.
כְּשֶׁהִרְשַׁע בָּא כְּמוֹ גֶּשֶׁם נוֹפֵל, אִישׁ אִינוֹ קוֹרֵא עוֹד:
עֲצֹר!
כְּשֶׁהַפְּשָׁעִים נִעְרָמִים, הֵם נַעֲשִׂים בְּלִתִּי-נִרְאִים.
כְּשֶׁהַסֶּבֶל נַעֲשֶׂה לֹא-נִשָּׂא, אֵין שׁוֹמְעִים
עוֹד אֶת הַצִּעֲקוֹת.
גַּם הַצִּעֲקוֹת נוֹפְלוֹת כְּגֶשֶׁם-קִיץ.

נספח 1 – הסיבות שבגללן בחרתי להגדיר את פעולות ישראל במלחמה כג'נוסייד

הערה: בניגוד לחלקים אחרים במסמך זה שמסכמים את הממצאים ביחס למלחמה, חלק זה מסביר את עמדתי בנוגע להגדרת פעולותיה של ישראל במהלכה כרצח עם.

ההגדרה שלי לרצח עם מבוססת על ההבנה שלי את דברי האמנה בדבר מניעתו וענישתו של פשע השמדה עם מ-1948. אמנה זו הגדירה רצח עם כ"אחד המעשים המפורשים להלן שנעשה בכוונה להשמיד, השמדה גמורה או חלקית, קבוצה לאומית, אתנית, גזעית או דתית, באשר היא לקבוצה כזו." ההגדרה דורשת קשר בין שני חלקים.

1. ביצוע אחת או יותר מהפעולות האלו נגד קבוצה:
 - א. הריגת אנשים הנמנים עם הקבוצה
 - ב. גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם הקבוצה
 - ג. העמדת הקבוצה בכוונה תחילה בתנאי חיים שיש בהם כדי להביא לידי השמדתם הגופנית, כולה או מקצתה
 - ד. קביעת אמצעים שכוונתם למנוע את הילודה בקבוצה
 - ה. העברת ילדי הקבוצה לקבוצה אחרת בדרך כפייה
2. הכוונה העומדת בבסיס ביצוע אחד או יותר מהמעשים מהסעיף הקודם.

אני מאמין ששני התנאים מתקיימים במלחמה הנוכחית. ישראל ביצעה את פעולות 1א, 1ב, ו-1ג למעלה. ההרג של כ-1.5% מאוכלוסיית הרצועה (לא כולל את האלפים הנעדרים) שתיארת בחלק לעיל על הרג פלסטינים מתאים לסעיף 1א. כפי שהסברתי באותו חלק, פציעתם של כ-3% מאוכלוסיית הרצועה, כמו גם הטראומה הקולקטיבית הנובעת מההתקפות החוזרות על הרצועה הזעירה והצפופה מתאימה לסעיף 1ב. ההרעבה של עזה, שאותה תיארת בחלק על גרימת מוות לאוכלוסיה האזרחית, מתאים לסעיף 1ג. האספקט של "בכוונה תחילה" בסעיף 1ג עולה בבירור מהתיאורים של נציגים של ישראל וחיילי צה"ל שאותם ציטטתי בחלק על השיח הישראלי ודה-ההומניזציה של פלסטינים.

בנוגע לכוונה, אני מאמין שרצף אמירות של בכירים ישראלים כולל ראש הממשלה והנשיא שהתרחשו בעיקר בתחילת המלחמה, אבל המשיכו גם מאוחר יותר באמירות של בעלי תפקידים זוטרים יותר כולל לאחרונה, מעידות על כוונה כללית שהעבירה את "רוח המפקד" והפכה אלימות חסרת פרופורציה כלפי פלסטינים ללגיטימית בחודשים שלאחר מכן. עדויות רבות מחיילי צה"ל כמו גם חלקים אחרים מהחברה האזרחית הישראלית, מרבנים לאמני בידור, ממחישות שתכנים של רצח עם, למשל דרך התייחסויות חוזרות לעמלק, וטיהור אתני, או באמצעות התייחסויות חוזרות להתיישבות יהודית מחודשת ברצועת עזה, נפוצים בשיח. העובדה שאף אחד, למיטב ידיעתי, לא נתבע על קריאות כאלו, או אפילו ננזף על העברת מסרים קיצוניים כאלו מעידה על הלגיטימציה של מסרים אלו בקרב נציגים ישראלים והחברה הישראלית הרחבה יותר.

בהתבסס על העדויות הזמינות נכון לעכשיו, אני מאמין שישראל ניסתה לעשות שילוב כלשהו של: (1) סילוק פלסטינים מרצועת עזה, במיוחד חלקיה הצפוניים; (2) הפיכת חלקים גדולים מהרצועה לבלתי ניתנים ליישוב אנושי, בתקווה שהדבר יסייע לנקודה הקודמת; ו-(3) הריגת עזתים באמצעות אלימות ישירה, הרעבה או מניעת סיוע או טיפול, לפחות חלקית בשל מדיניות נקמה דה פקטו, ולפחות חלקית כניסיון לסייע לסילוק העזתים מהרצועה. אני מפרש את המדיניות של שימוש בהרעבה כנשק במלחמה – מדיניות שעמותות מסוימות תיארו כבר בדצמבר⁶⁸⁰ ומאז בכירים בינלאומיים רבים גם כן הכירו בקיומה – כניסיון לגרום להרס הפיזי של עזה כיישום פוליטי וכקבוצת אוכלוסיה, ספציפית כדי לקדם את המטרה של טיהור עזה מיושביה. ההרס המסיבי של מטרות ללא כל ערך צבאי כמו ארכיונים, ספריות, אוניברסיטאות, מסגדים ואתרי מורשת – כמו גם ההרס הרחב יותר של התשתיות האזרחיות כמו גם מעל חצי מהמבנים ברצועת עזה – כולם תורמים למטרה של הפיכת עזה לבלתי ראויה למחייה.

אינני מאמין שמדיניות זו תוכננה באופן מדויק או נכתבה כתוכנית פעולה. להערכתי, בכירים במדינה ובצבא הגדירו את המלחמה כמתיירנית באופן מפורש ביחס לנקמה חסרת פרופורציה מיד בתחילת המלחמה, מציאות שאפשרה למפקדים בשטח לפעול על פי רצונם. אותם בכירים קבעו מדיניות בכמה נושאים – כמו למשל ההרעבה, או האישור להתקפות על בתי חולים, ובאותו זמן שימרו את יכולתם להכחיש את מעורבותם

⁶⁸⁰<https://www.hrw.org/news/2023/12/18/israel-starvation-used-weapon-war-gaza>

וניסו לבזר את אחריותם, לפחות ביחס לציבור. במקביל, הבכירים לא מעוניינים (וככל הנראה לא יכולים)⁶⁸¹ למנוע מעשי הרג והרס בשטח, או את השימוש בשפה המתייחסת במפורש לרצח עם בקרב גורמים ציבוריים מעולמות התרבות והרוח בישראל, מציאות שמסייעת להמשך מעשים אלו.

פעמים רבות, הפקודות של מפקדים בשטח הן פשוט לירות בכל גבר בוגר, כפי שעיתונאי ישראלי חשוב אמר ב-CNN.⁶⁸² עיתונאים ישראלים אחרים הצביעו בעבודתם על אותה מדיניות שבה כולם בעזה קובעים את הכללים לעצמם, על בסיס ראיונות עם מפקדים וחיילים בשטח. העמימות המכוונת הזו – בתוספת לשיח שמעודד ותומך ברצח עם ו/או טיהור אתני בקרב גורמים ציבוריים בעולמות הפוליטיקה, התרבות והדת – משחררים את ההנהגה הישראלית מאחריות, ומפזרים את האחריות בקרב מפקדים זוטרים יותר בשטח. ביחד עם היעדר הניסיון להגביל את פעולותיהם של מפקדים או חיילים בשטח, התוצאה היא שניתן להסביר מעשי זוועה שנעשים בשטח כ"בניגוד לנהלים" של הפיקוד הבכיר למרות שאותו פיקוד לא עושה כמעט דבר כדי למנוע מעשי זוועה דומים מלהתרחש בעתיד.

המפתח לכל המדיניות היא דה-הומניזציה העמוקה בחברה הישראלית כפי פלסטינים. חלקים גדולים בציבור רואים בפלסטינים כפחות אנושיים, בהתבסס על שיח, התנהגות ודעות התומכות בשימוש בכוח עודף בעזה. לכן, פעולות אלימות נגד פלסטינים מותרות ולעיתים קרובות מקבלות עידוד ציבורי, במיוחד על ידי דמויות חשובות שמקבלות יותר תשומת לב ציבורית כמו השר לביטחון לאומי, שהינו פופולרי במיוחד בקרב קהלים צעירים וחיילים.⁶⁸³

⁶⁸¹ התמיכה הכללית בציבור שצה"ל חייב לשמר משחקת תפקיד חשוב – הגבלת מפקדים וחיילים תערער תמיכה זו.

⁶⁸² <https://twitter.com/justfp/status/1775613111711465554> ; ⁶⁸³ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/s1xz6uvs ; <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/250473/> ; <https://www.ynet.co.il/news/election2022/article/s1ar9pebi>